

Completed

64 ff.

Wm 63 cents

145.⁰⁰

Ulotary

1528

Ferguson II, 482

Of greatest rarity!

Same edition as Green 591

BOSTON MEDICAL
LIBRARY

COLLECTION OF
EDWIN NEWTON OHL, PH.D.

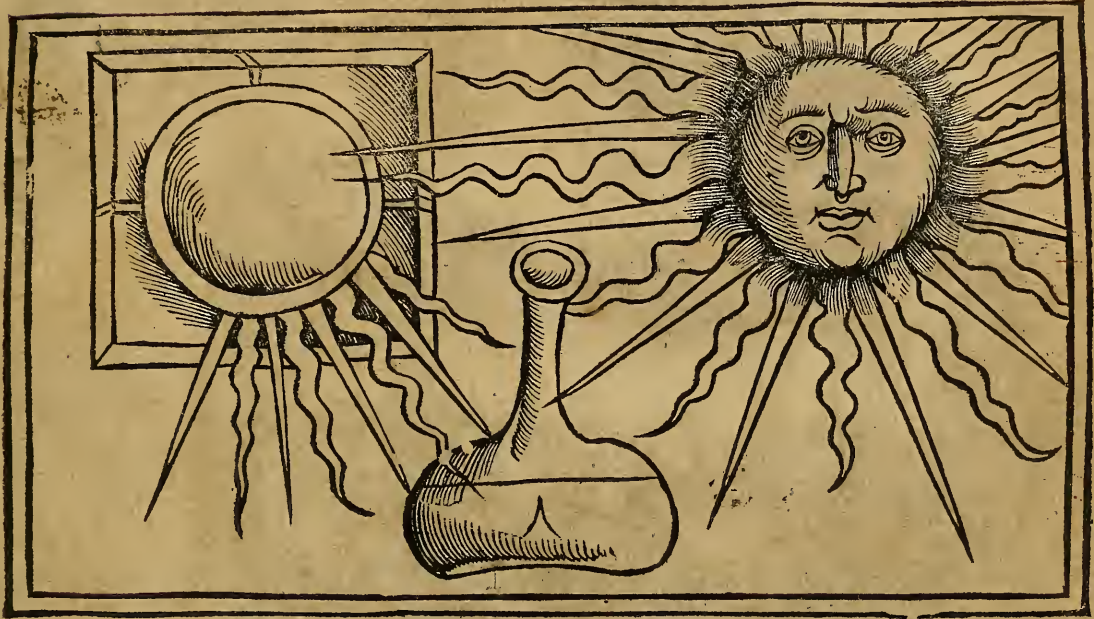

COELVM PHILOSO

PHORVM SEV DE SECRETIS

naturæ. Liber.

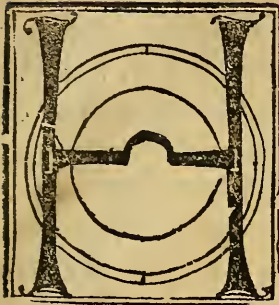
PHILIPPO VLSTADIO PATRICIO
Nierenbergensi. Authore.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, which is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text located below the diagram, likely providing a description or caption for the drawing.

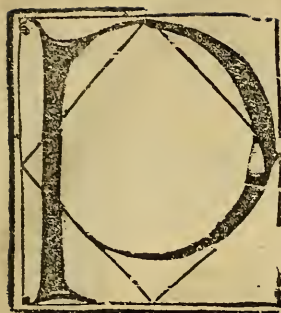

Abes amice lector eam medicinæ partem vel nobilissimam, qua nō succus aliquis amarus ægre impingitur, aut crassa rerū mixtura corpori humano in medicamentum cedit. Verum ut earūdem purior secretiorq; potestas, ceu animula quæpiam rebus artificio subducta, sese spiritibus nostris insinuat, vitamq; vegetiorē reddit, rem sane quæ perinde nostri seculi vulgo mediculis incognita erat diu: sic popello huius ope egenti desiderata diutius, quæq; a clarissimis primum inuenta medicis, ac processu operosius exculta principibus solum viris, cæsaribus: regibus, ac duobus vel medicorum industria fuerat familiaris medicina nunc dei optimi benignitate plebi & salubris & communis ut fieret, ex opera hoc opere curauit Vlstadius. Laudent licet alij aduersum seuissimas ægritudines nobilem Theriaces opem, alij contra affectum mellesem Mithridatis medicamentum miris præconijs exclament $\alpha\lambda\epsilon\chi\eta\ \tau\eta\rho\iota\alpha$ nimis rùm pro suis facultatibus nunq; satis commēdata, sed ea, quod crassa vndiq; conflantur materia: haud alios quā corporeos pellunt morbos. Hoc autem quis non plane probabit, quod nō modo ut corporis pellat morbos, efficacissimum est, verum his pulsis, tã spiritum adauget, quam vitam mirifice prolongare potens est, quo vel maxime omnium fieri solet, ut quemadmodum elementis, humoribus: membris: reliquisque corporis particulis, spiritus præstat omnibus, sic quæ hunc seruant refouentq; medicamenta, terrenis, crassis impurisque membrorum remedijs præsentia magis sunt. Quare optime lector hanc Vlstadij lucubratinaculam vel qualemcunq; boni consule, atq; misere ex spiritu laborantibus: hac rerum crassissimarum secretionem salubriter consultum esse, tibi persuadeas, qua morbum regium, attonitionem, conuulsionem lætalem, lethargum delirium. Spiritum iam deficientem aut his similes animi pereuntis ægritudines: non maiore fide ac dexteritate arcebis vnquam. Vale bene,

S

I vales bene est, ego quidē dei benignitate optime valeo, foelix omnium felicissime. Semper animo volui, quid tibi pro innumeris in me collatis beneficijs possem referre, qui sciam ingrati tudinem omni vitio ab omnibus detestari magis. Quare venit in mentem, paruum hoc, quicquid est: litterarum manus, vel nostra diligentia ex variorum authorum lectione congestū, tibi dicare tuique nominis praesidio in lucem edere, quod & equo animo te suscepturum minime diffido. Tamen si breue admodum ac succinctum sit, id tamen te maxime oblectaturū non dubito, tum quod nouarum medicinarum & antiquarum sit velut repositorium, cū quaedam perobscure a Ioanne de rupescissa, Raimundo, Lullio, Arnolde de villa noua, Alberto magno, secretorum naturę rerum summis indagatoribus scripta sint, tam philosophica: quam medica & Alchemica pleraque, atque adeo ut a paucis immo quasi nullis nostra grate intelligi possunt. Quod eo fieri augurandum est, quod veterum dogmatū, librorumque hactenus nihil, vel parum viderint. Ad paucorum enim manus peruenisse video Mercuriorum librum, aut testamētum, aut Codicillū aut reliquos Raimūdi libros, quos si desideramus, haud facile ad optatum finem pertingere licebit. Tamen si non ignorē, optimos libros esse quibusdam, qui tamen ab ignaris rerum naturę contemnuntur atque anicularum fabulis posthabentur, quo vel maxime fit, ut non immerito meę huic foeturę illusum iri metuam: cum id ipsum Lullio huius disciplinę expertissimo acciderit. Quare cum tanto viro Zoili non defuerint, operi ego meo insidias poni ab inuidorum linguis facile conijcio. Quosdam enim vel doctiores ac philosophos naturę secreta abdita inquirentes, male habebit, opus tam a multis collatū diu, in lucem edi, omnibus commune fieri, indocti vero contra, non quod labori inuideant, sed quod minus intelligant, exhibere non desinēt. Quare mi foelix suauissime hanc nostram lucubratiunculam tuo obtutu editam, a huicidorum defende linguis, atque ideo magis, quam non ad scientiæ ostentationem: neque laudis nanciscendę gratia, verum ut cōmuni hominum generi prodesset: sit facta. Vale eximium Delphinacium heroum decus, et me, ut soles, ama. Ex Friburgo Heluetico. viii. Kalen. Maias, Anno a Christo nato. DDD. XXV.

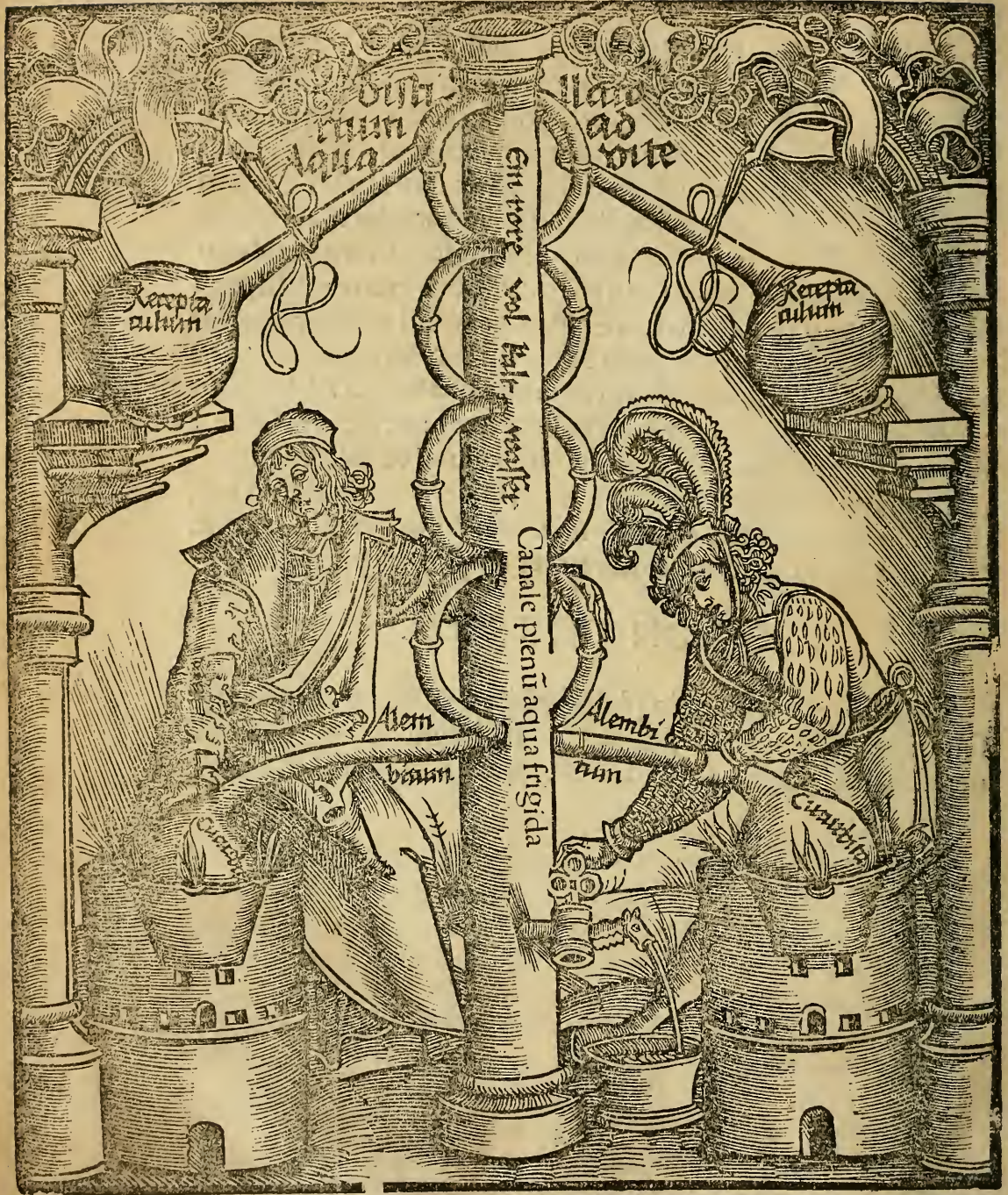

Er multos veterum authorum scripsisse præcla-
 ra volumina cum de quinta essentia, tum de au-
 ro potabili atq; aquis vitalibus composita, ne-
 mo est qui nescit, id ipsum vero a recentioribus
 factum esse itidem patet, cum autē omnes, qui
 de arte hac aliquid ediderint, adeo minutim, aut
 concisim, tamq; obscure scripserunt, vt vel dili-
 gentissimis rei rimatoribus in errorē labi, quā
 fructū consequi promptius fuerit, quos vt seduci misere cognoui-
 mus non potuimus non aliquam certiozem dare institutionem: quæ
 artis theoremata & operationem contineret, qua seruata ad destinatū
 effectum ire facile possemus. Edidimus autem hunc librum, fatemur
 sermone incomposito ac præmature nimis, quod eo factum esse pu-
 tato, primum ne misere laborantibus id temporis quo colandus erat,
 deesset huius medicina, tū vt Tirunculis rudis sermo esset apertior.
 Sed iam ad institutum aggrediamur, regula generali præmissa.

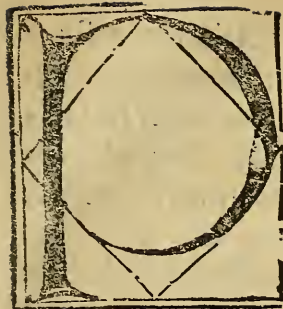
CANON GENERALIS.

Stellarum vim, quæ coelo philosophico applicantur, cuiuscumq;
 sint complexionis: naturæ, seu proprietatis, ipsum coelum perfectissimè
 ad se trahit, Lullio, Arnaldo & Rupescissa Authoribus.

FORMA FVRNI.

De quinta essentia.

Quid sit quinta essentia cuiuslibet materiae simplicis. Caput primum.

Primum ergo sciendum, quid essentia quinta cuiuslibet rei & materiae simplicis sit, quo cognito, facile reliqua liquebunt. Marco enim Cicerone teste, omnis ea quae de re aliqua datur institutio, a definitione proficisci debet: ut intelligatur de quo sermo habendus sit. Quare quintam essentiam scito esse quintum esse rei cuiuslibet habentis formam & speciem, & animam subtilissimam extractam a corpore suo tanquam a materia crassiori, & superfluitate quatuor elementorum per subtilissimam & extremam distillationem, quae ut fiat, infra docebimus. Ceterum ne miretur aliquis quod a nostris hominibus fuerit incognita diu ars ista, multi enim priscorum philosophorum sic hac in re laborarunt, ut per eam hominis vitam nutrent, fouerent atque quamlongissime tribuerent, mortem differrent, statumque naturae terminum attingerent, neque tamen, quod vanis promittere facile est, vitam ipsam supra statutum a Deo finem prolongarent, id quod Paulus ait, omnibus semel moriendum esse, quare corruptibili aliquo medicamento vitam perpetuo seruare incorruptam, ut naturae alienum est, sic hanc in omnem seruare aetatem illesam medicamento incorruptioni vicino, natura potens est, quod ut optime fiat, optimum antidotum est quinta essentia, quae quum res elementaris non sit, sed ceu anima quae a suo corpore secreta, ita ut nulla in ea remaneat qualitas frigida aut calida: humida vel sicca, quae habent in se quatuor elementa, reliquaque omnia mixta. Quo vel maxime fit, ut incorruptibili naturae sit proximum quantum hoc esse, sic ut quicquid ei commisceatur, incorruptibile quodammodo esse videatur. Nam confert & restituit omnes vires per elementorum excrementa homini ademptas.

Estque spiritus vitae, cum digerat cuncta indigestibilia, abscondatque omnes qualitates superfluas, Carnes a corruptione conseruet, elementata confortet, iuuentutem pristinam restauret, spiritum viuificet, molle induret, durum mollificet; Spissum rarificet, Tenue inspisset, Macrum impinguet, Pingue extenuet, Calidum infrigidet, Frigidum inflammet, Humidum desiccet, Desiccatum humectet; repellatque omnem complexionem corpori aduersam, proinde humorum superfluatorum incommoda extinguit,

De quinta essentia

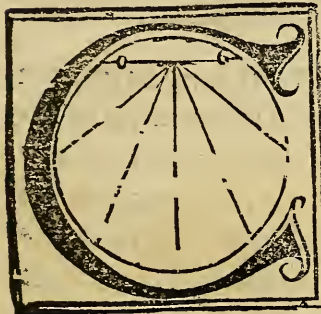
calorem naturalem instaurat, ita vt ad vitæ sustentationem a summis philosophis conuenientius inueniri nihil potuit vnq̃. Iam vero quinta licet essentia habeat aliquando complexionem rei sibi adiunctæ (nam cuiuscumq̃ rei complexionatæ adiungitur illius ad se complexionem trahit) Tamen si est sola per se nullam omnino habet in se ex quatuor qualitatibus quia nec ex aere.

Quarto ergo & vltimo scias etiã ipsam quintã essentiã nō habere aliquid de elemento terreo frigido vel sicco: quia melancolicas egritudines (quæ frigidæ sunt & siccæ) curat. Ergo pro conclusione vides ipsam nec esse calidam vel frigidam, nec humidam vel siccam, quum sit res tēperatæ naturæ, excedens omnia elementa quæ sub cœlo sunt. Quum enim administratur alicui, facit ipsum corpus temperatum, nec a temperantia sua recedit, assumendo aliquam qualitatum vel complexionum. Nec etiam sequitur quod sit medicina infirmitatum frigidarum propterea q̃ sit naturæ calidæ, nec etiam cum curet calidas quod sit frigidæ. Nam duo contraria non possunt in vno corpore existere, Quia vnū contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus ipsam nō debere dici calidam vel frigidam, nec siccam vel humidam, ex quo curat p̃sicos, qui sunt calidi & sicci, & idropicos, qui sunt humidi & frigidi, sed omnes illæ quatuor qualitates in ea sunt corruptæ & sublatae penitus. Et quanq̃ non sit elementum, est tamen res temperata per elementa ipsa purificata, & extracta a fecibus quatuor elementorū quæ sunt corruptionis causa potissima. Segregantur igitur illæ feces tanq̃ corpus grossissimum a sua materia tanq̃ ab anima subtilissima per scientiam distillationum.

Quia quinta essentia vocabulum commune omnium rerum quæ formam habent & speciem ad extrahendum ab ipsa re, & licet potissimum de vino intelligatur, tamen quamplures sunt aliæ materiæ ex quibus elici & educi potest ipsa quinta essentia, sicuti ex omnib⁹ metallis, ex omnibus fructibus, ex carne, ex ouis, radicibus herbis & alijs quampluribus, sicut infra docebitur. Sed tamen omnia alia excellit quantum esse, propter nimiam suam subtilitatē, & ideo a quampluribus philosophorum fuit appellatum cœlum philosophorū. Nā sicut ipsum cœlū se habet erga quatuor elementa, ita etiã se habet cœlum hoc philosophorū (quintã essentiã puto) erga quatuor qualitates corporis humani, quod ex ipsis elementis compositum est. Appellatur etiam a quibusdam aqua ardens, quoniã in igne (dū modo

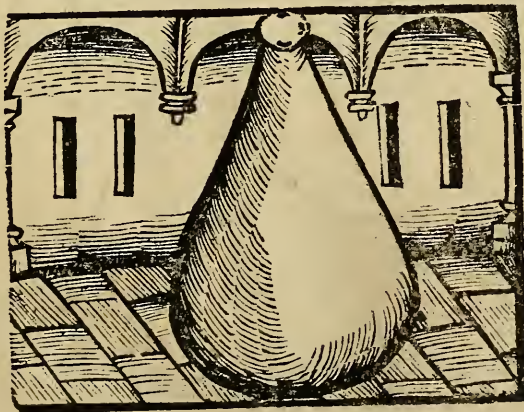
fit ad suam perfectionem & extremam distillationem deducta, nullã superfluum humiditatem in ipso vase relinquens (vt infra de modo ipsam cognoscendi docetur) comburitur. A quibusdam vero dicitur ipsa anima vini. Nam sicut ipsa anima nobilior est suo corpore, sicut etiam ipsa quinta essentia, quæ per verã distillationem extrahitur: nobilior est ipso vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab alijs aqua vitæ: eo quod vitam humanam a corruptione conseruet, sicut videmus, quod administratur habentibus Sincopim. Et quia vario modo extrahitur, de primo modo dicemus.

Quomodo extrahitur quinta essentia vini per distillatorium. Caput 2.

Ognito ergo quid sit quinta essen. & ad quid conducat, siue propter quid sit reperta, perpendendum est & considerandum, per quos modos possit extrahi: & a quibus rebus. Et quia extrahitur a reb⁹ humidis, siccis, calidis, & frigidis, primo dicemus quomodo extrahitur ab humidis, sicut de ipso vino. Et hoc fit ita. Recipe de vino rubeo optimo, parum ad dulcedinem declinante, quod nullo modo sit mixtum aut sophisticatum sed sit plane naturale, non nimis recens, nec etiam nimis vetus, sed temperatæ ætatis.

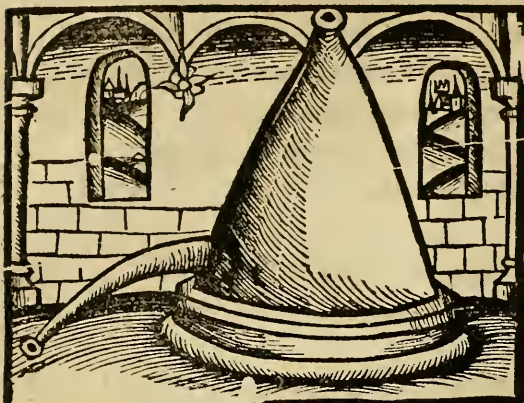
Aut si non poteris habere vinum rubeum, accipe album optimum in quantitate quam volueris, ponatur in cucurbitam. Sicut ibi.

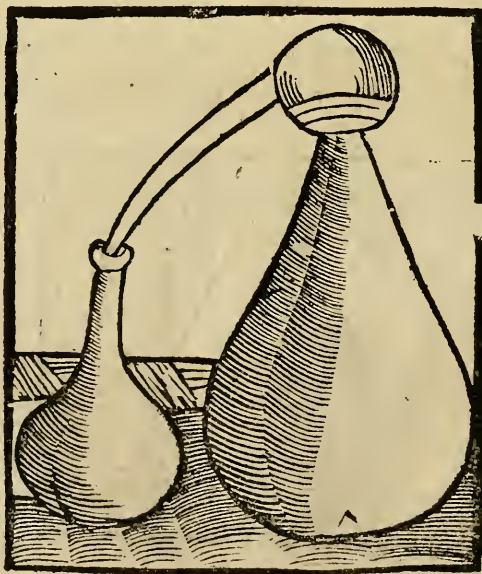
De extractione quin.essen.

vsquequo dux partes sint plene, & tertia vacua. Postea superimponat alembicus cum rostro, sicut hic est depictus.

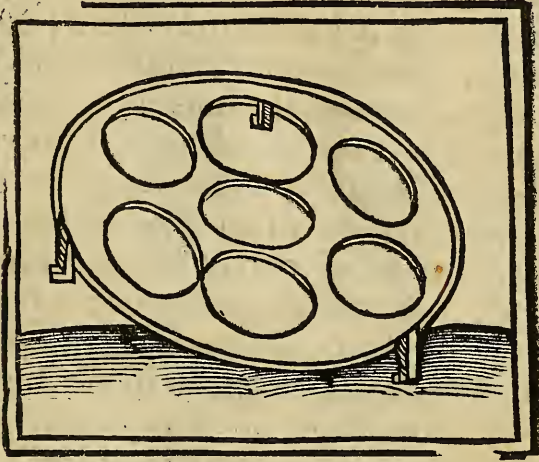
Ita q̄ rostrū ingrediatur superiorē partē ipsius receptaculi, cuius forma hæc est.

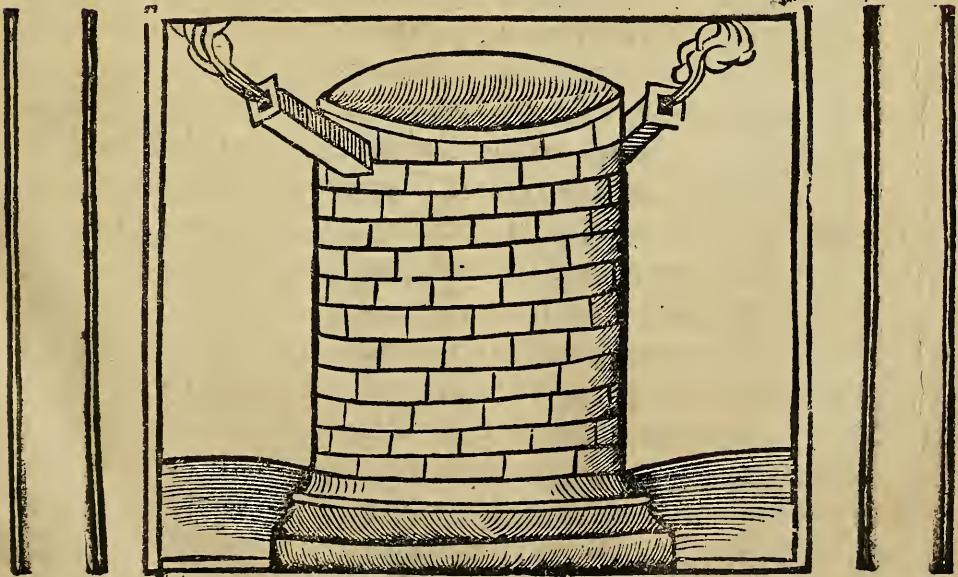
Et omnia bene lutentur cum luto facto ex papyro, longo tempore madefacta, vel ex farina & albumine ouorum facta mixtura ad spissitudinem mellis. Potest etiam fieri secundum Rai, Lullium, cum olivabano vel mastice molli, vel cum pulvere calcis viuæ, incorporato cum albumine oui. Et cum tali luto lutentur supradicta tria vasa; ne exhalet virtus animalis et vegetatiua ex materia distillanda. Et vasa ita sunt lutata, vt hic.

Hoc facto ponatur cucurbita in anulum multa foramina habentem qui dicitur Tripes archa uarum; Cuius forma hæc est.

Postea ponatur tripes super furnum habentem caldare amplum, sicut est balneum marie ita quod caldare repleatur pro dimidio vel pro duabus tertijs cum aqua, forma autem caldaris hæc est.

De gradibus ignis caldari adaptandis:

Et tripes ponatur super dictum caldare; & sit immuratū ipsum caldare. Vel ponatur in furnum accidiæ, qui circa finem huius capituli depingetur, & subtus facito ignem lentum; semper parum augmentādo ipsum. Fit quando ipsa cucurbita tepescit: non ultra augebis ignē, sed semper imitare ipsam naturam, in quantum tibi erit possibile. Nā ipsa natura (vt ait Galienus & Lullius) nil violenti potest pati absq̃ primei corruptione. Quattuor enim (teste Auicenna) caloris sunt gradus, secundum quattuor complexiones aut qualitates. Quorum primus est tepidus scilicet vt aqua tepida; ita calefacta, vt nullū ea immissum ex membris possit ledi. Secundus vero gradus est calidus, ita vt possit sufferri ab aliquo membro humano citra lesionem. Tertius gradus calidus est, vt si membrū immissum fuerit, ex ipsa possit offendi caliditate, & est gradus proximus ebullitioni. Quartus vero caloris gradus ita vehemēs est, vt nullo modo caliditas possit tollerari, quia excedit nimum in calore, et hic gradus est ipsa ebullitio. Dicitur autem a quibusdam ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis vero cinerum, ignis secundi gradus. Vltimo vero ignis ardens. 3. grad. Quartus autē rejicitur. Secundū vero alios artistas ignis balnei est in primo gradu. Ignis cinerum in secundo gradu. Ignis arene in tertio. Si vero esset procedendum ad ignem quarti gradus: quod rarissime fit: loco arene ponatur limatura martis, & erit ignis feruentissimus. Et tunc ipsa cucurbita debet vndiq̃ lutari cū argilla, sicut fit in distillatione aque fortis: ne ex nimio calore rūperetur, quia limatura martis quodāmodo candescit. Et per hos quattuor vltimos gradus poteris optime regere ignē, q̃a s̃m Auicennā vix poteris, vel cū maximo labore. Circa hoc vltimū diligentem huius artis sectatorem: id est qui distillandi velit obire ministeriū, notare q̃ in omni & quacūq̃ distillatione ignis nunq̃ debet augmentari vsq̃ ad quartū gradū, quia ignis esset plus violentus q̃ natura materiæ distillandę potest sufferre, et ex consequēti posset violari ipsa natura ex nimio & violēto calore. Et ideo ab omnibus artistis iste quartus modus rejicitur. Ideoq̃ sunt quidam aromatarij pharmacopole & ceteri id genus alij, quibus immerito facultas distillandi permittitur, quum id philosophorum & medicorum (q̃ naturæ sunt indagatores) peculiare sit officiū. Natura enim ipsa a Deo optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemēs possit cōpati, absq̃ suis ipsius corruptione: sicut ex multis philosophorū potest probari opinionibus. Ideo ego consulō huius artis amatoribus, vt

Lullius
in Luce
mercuri
orum.

Lullius
li. 1. ca. 5
de quin
ta essen.

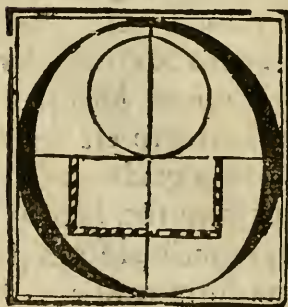
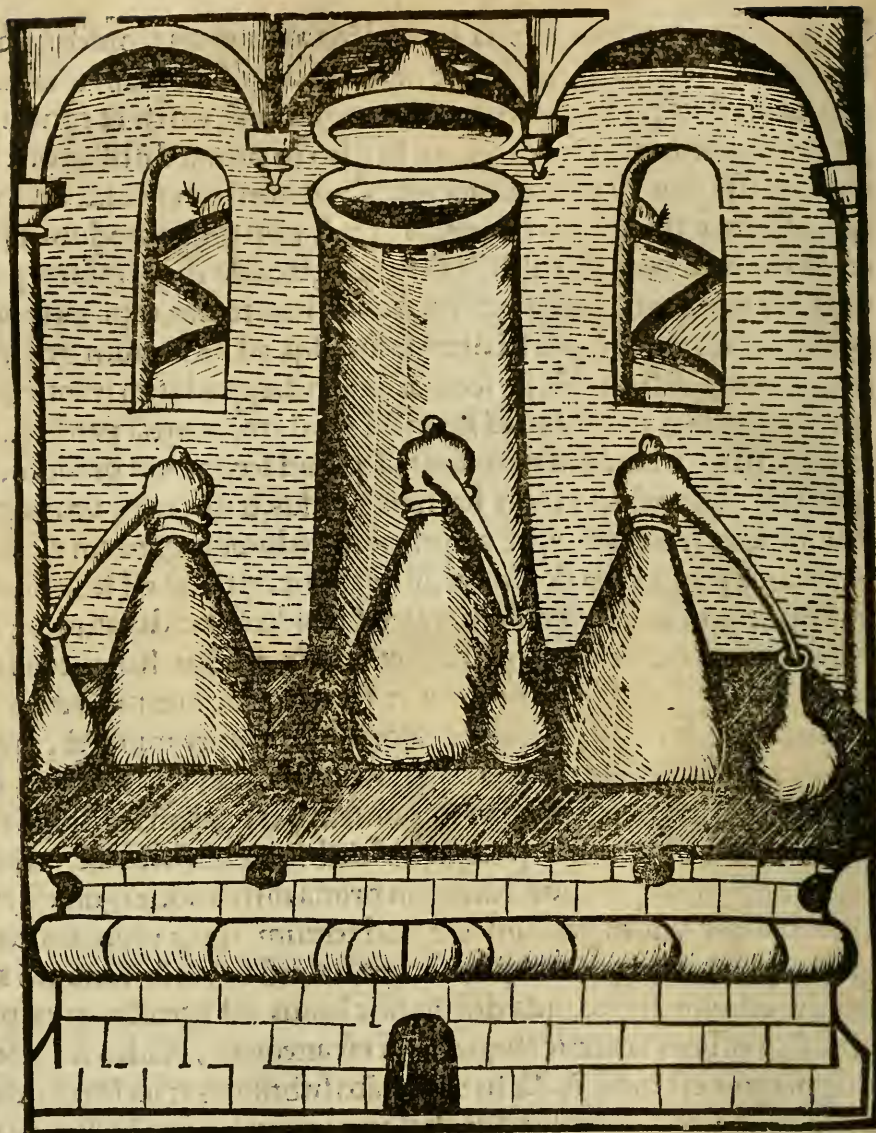

hoc in opus egregiū a diuina prouidētia ad humane conseruationē vite nobis datū, nullo modo sese intromittāt, nisi istorum quattuor caloris graduū perfectam habuerint cognitionē, eosq; et ignem, vt per omnia debet fieri, sciant tēpare. Et ideo in prima distillatione faciendus est ignis cū carbonibus lenib⁹, vel cum ligno valde sicco vsq; ad finem tertij gradus caloris, ita vt balneum propemodum bulliat. In secunda autē distillatione descendes, faciēdo ignē, ipsumq; minues per tertiā partē vnus gradus, vel ad duas tertias, et propemodū ad vnū gradum, vt quasi sit diminutus vsq; ad secundum gradum. In tertia vero distillatione ita semper descendes, gradatim minuendo ignē, vsquequo redigatur ad secundū gradum, et tertiā partē vnus gradus. In quarta autem minuatur vsque ad secundum gradum. In quinta sic descendes, vt ignis sit vnus gradus, et duę tertię vnus gradus. In sexta sic decrescat, ut ad primum reducatur gradum cū vna tertia. In septima vero & vltima distillatione ignis ita est leniendus, vt ad primum caloris gradum (que est tepiditas) perducatur, et non vltra descendes. Et nota q; quilibet caloris gradus habet tria interualla, scz principium, medium, et finem. Hoc autem vterius ita est intelligendum, quare gradus caloris sint semper minuēdi, quia in prima distillatione materia est grossissima, ita vt distillationi facile obedire non possit, propter impuritatem et crudam substantiam et per hoc nō est similis alijs sequētib⁹ distillationib⁹ secundæ, vel tertię, vel alijs subsequētibus. Ideoq; in prima distillatione ignis est exaltandus per vnum gradum vsq; ad tertium, ita q; vltimam tertij gradus partē attingat, ita quod etiam balneū sit calidissimū, nō tamē debet bulire. In secunda distillatione lenius est agendū, quia per primā grossities materie aliquantulū est attenuata, & ideo nō adeo magni ignis est indigēs. Et in tertia tāto subtilius, et ita semp descēdēdo paulatim in qualibet distillatione extenuabis ignē. Quia ut iā sepius dictū est, si nimium cogeres ipsam substantiā quæ debet distillari, natura ipsa corūperetur. Ait enim Galienus & Aristoteles quod natura est incompatibilis & motus vehementioris. Ideoq; ea qua poteris diligentia perspicendum & perlustrandum est totis animi viribus et conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias. quia in hoc vera omnium distillationum ars consistit. Ideoq; totam rei substantiā aperte declarare voluimus, ne mella absinthijs miscuisse videamur.

Sequitur forma furni acidæ

B

Aristo.
libri. 2.
phisc.

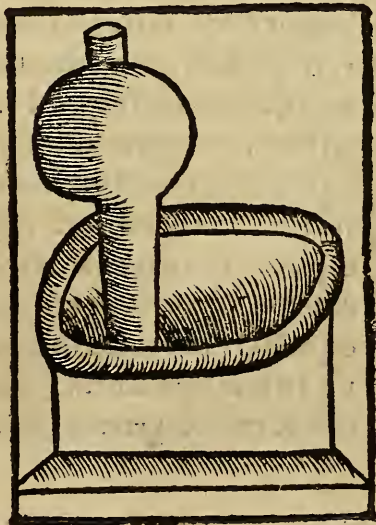
Quomodo materia rudis distillationi minus obediens debeat putrefieri. Cap. 32
MNI DILIGENTIA et accurata industria considerandum est, cuius substantiae sit ipsa materia digerenda dure scilicet uel mollis, hoc est grosse uel subtilis, et qui aut qua arte possit putrefieri aut digeri, ut obediat magis distillationi, & ut purum ab impuro, grossum a subtili, et contra

possit sequestrari. Quicquid igitur hoc sit, ex quo extrahere velis ^{gradus} quintā essentiā per distillationē, primū et ante omnia in fimo equi ^{putrefa} no, cui nullus calor ꝑ accidens attribuitur, putrefiat, et digeratur per ^{ctionis.} duos menses, et iterum inter primā & secundā distillationē per vnū mensem, inter secundam et tertiam per tres hebdomodas, inter tertiam et quartā per quindecim dies, inter quartā et quintam per dies octo, inter quintā & sextam per dies quatuor, inter sextam et septimā per duos dies. Et scias quod fimo semper debet esse eiusdē caloris, quia si calor deficeret, aquæ circulatio corrūperetur, et per consequēs materia ipsa, quæ in quintam essentiā deberet redigi, separaretur in calore cæli, quod poteris in diametrali linea videre, quæ ipsam quintā essentiā, quæ est pars superior, diuidit a suis fecibus, & hæc est pars inferior. Et hic notabis, hos gradus digestionis et putrefactionis materiæ suæ ita attribuendos esse, sicut supra de gradibus caloris narratū est. Iocirco longiori putrefactione opus est ante distillationē quam postea. Et facta prima distillatione, materia ipsa non tantum grossici in se continet, et magis est apta ad faciendam quintā essentiam quā erat antea. Et ideo post primam distillationē putrefactio debet fieri breuiori tēpore quam antea, quia materia est effecta subtilior & defecior quā erat. Et ideo non immerito perpendendum est, debere fieri septē digestiones seu putrefactiones, sicut & septem distillationes. ^{Modus} Modus autem digerendi secundum philosophorum opiniones hoc modo ^{putrefa} traditur. Quod quilibet qui vult tale opus perficere, faciat fieri foueā ^{ciendi} quinꝑ pedum profundam, largam vero duorum pedum, vel paulo ^{materiā} plus.

Cuius figura debet esse talis, vt hic.

Fiat fouea, in loco humidissimo, sicut in aliquo cellarario. Qua facta, fiat stratum in fundo eiusdem de calce viua per spissitudinē semipedis, super quo strato fiat aliud de fimo equino nō nimis putrefacto, vel etiā nimis recenti, super quo strato impones vas ipsum in quo est materia fermētāda. Et in circuitu vasis vnde quacꝑ ponatur de ipso fimo, donec tota fouea impleatur. Quo facto madefiat fimo cū aqua tepida secundū

B :

De regimine digestionis:

magnitudinem & quantitatem fosse, donec dignoscatur calor circa vas aut cucurbitā: et hoc fit communiter in spacio dimidiæ hore. Si aut non fiat in media hora superinfundatur vltius de aqua tepida: et hoc fiat tribus vel quatuor vicibus in hebdomada. Ita tamē q̄ calx & fimus vetus semper amoueat, & de nouo alia fiant strata, vt superius dictū est. Et hic modus debet seruari in omnibus rebus quas distillare volueris: & ideo fit digestio: q̄ leniter & absq̄ vllō nature vehemēti motu, actione, et mutatione materia grossa magis subtilietur, & distillationi obediat. De gestiuā vero varie ordinantur, secundū quatuor gradus caloris: ita quod in prima magis sit operandū q̄ in secūda tertia quarta & alijs, sicut de calefactiōe balnei prius dictū est. Ideoq̄ in secūda digestionē temperatius est agendum: et stratū de calce sit magis tēnue: et stratū fimi magis super eleuatum q̄ in pri-

Secun. modus digesti. ma, et ita vltius in digestionibus procedes vsq̄ ad vltimā, in qua nō debet fieri stratū de calce, sed tantum de fimo. Potest etiam fieri digestio, ponendo ipsam cucurbitam cū materia digerenda p̄ aliquod tēpus ad solē in diebus canicularibus. Vel potest etiā poni ipsa mate-

Tertius modus digesti. ria digerēda in sua phialia siue cucurbitat super furnum siue fornacē aliquam tempore hiemis. Potest etiā fieri aliqua putrefactio in speculo calibis, ita quod materia digerenda ponatur ad solē inter ipsum so-

Quart. modus digesti. lem et speculum: ita quod radij solares ad id reuerberent, et ex calefactiōe ista potest fieri digestio principaliter in diebus canicularibus.

Quint. modus digesti. Aut quod cucurbita ponatur eisdē diebus in vase impleto arena, et calefiat paulatim cū aqua tepida: et cucurbita tegat̄ ab ipsa arena pro duabus tertijs. Aut quod ponatur vas in aquā tepidam, quodam-

Sextus modus digesti. beatur caldare in collo fornacis: ita quod ignis nō sit subtus: quia ex nimia ipsius ignis caliditate natura magis corrumpetur q̄ iustificatur, Alia via est, quod vas in qua materia est digerenda, ponatur in aestate in congerie formicarum, ita vt fundus circulatorij sit penitus sepultus, et quod sol reuerberet super extremitatem, et in hoc videbis mirabilem digestionē, Septimo et vltimo potest ipsa materia digeri et putrefieri in mense octobri in vinacea: quia etiā nullum habet calorem per accidens: sicut et ipse fimus equinus, et ibi quando botri sunt expressi, et habet etiam mirabilem operationem, dum vasa circulatoria in ipsa sepeliuntur. Et licet a quampluribus non ponantur nisi septem formæ digerendi. Isidorus tamen de Lunipero ait, quod si impo-

Septim. modus digesti.

Nota- bile de iuniper.

ro.

An vinum circulatorie digestum, distillationi sit aptum. IX

nantur prunæ in cineres iuniperi optime cooperiendo ipsum cinerē, quod possit conseruari ignis inextinguibilis per totum annū. Et in hoc cinere etiam possit fieri q̄optima digestio. Et hæc sufficiant de putrefactione faciendā, & materia digerendā.

Quomodo possit cognosci, an vinum digestum circulatoriæ distillationi sit aptum. Caput 4

Vinum ergo vinum fuerit ita septē vicibus dige- Alij vo-
stum, vt supra auditū est, poteris hoc modo lunt q̄
probare, an sit ad faciendā distillationē circula nisi. 4.
torie. Accipe linteolum, & malefac in digesto vicibus
vino: postea accendatur cū candela: & si vinū debeat
comburitur absq; lesione & combustione lin- digeri.
thei, non est rectificatum, sed est verū iudiciū,
in eo superstitiisse aliquam substantiam aqueā

Et ideo semper adhibēda est opera, vt digeratur toties, & tandiu, vt
possit ex eo fieri probatio. Sunt autem nonnulli, qui dicunt Zucca-
rum debere immitti, & si sit bene rectificata, Zuccarū cum ipso vino
plane comburi. Notabis ergo istud ita digestum vinum nondum
posse appellari quintam essentiam, sed ipsum subiectum quintæ
essentiæ. Quū vero pannus linteus aduritur cū ipso, & quod plane
perdiderit omnē saporē horribilē acutum & sulphureum, ita quod
gustanti videatur propemodū dulce, et quod nil de fumositate restet
in ipsa adustione. Et tunc tempore poteris appellare quintam essen-
tiam. Sed in rebus insensibilibus, & nullum saporē habētibus ad-
uertendū est ad fumum, sicut in auro, & argento, & alijs metallis, et
lapidibus preciosis, ex quibus extrahitur aliquando quinta essentia,
quæ aurum potabile ingreditur. Circulatoriæ vero distillationis va-
sa sunt diuersa, a diuersis tradita authoribus. Sunt enim aliqui facien-
tes vas eo modo, quod imponatur alembicus cecus super cucurbita,
& in supremitate faciunt paruum foramen, per quod materia im-
mittitur siue extrahitur, quando debet circulatorie distillari: & obtu-
retur cum parua portione vitri facta ad id vt vndequaq; bene reclus-
datur, ne materia possit exspirare. Potest etiam fieri clausura de argen-
to, eo tamen modo, vt foramen penitus sit obstrusum. Et hoc vas ab
aliquibus dicitur Pellicanus.

Cuius forma est hæc.

B 3

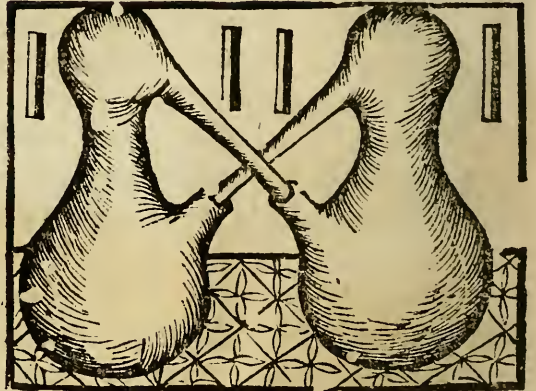
Subie-
ctū quī
te essen.
quō co
gnosci
quinta
essen. in
reb^o sen
sibilib^o
& in re
bus nul
lū sapo
rem has
bentib^o

Varie vasorum circulatorie distillationi

Alij vero faciunt vas in omni parte equale, amplum in fundo sicut in collo, cuius forma hæc est:

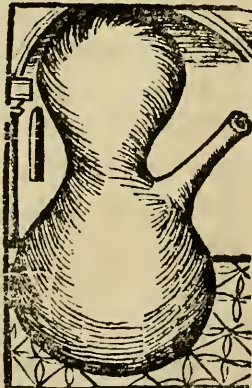

Sunt etiam nonnulli qui ponunt duas cucurbitas in similitudinem, ita ut rostrum unius ingrediatur in ventrem alterius: Sicut hic est.

Et hi possunt appellari duo fratres, Et ita materia circulariter distillanda descendit in uno, & in alio ascendit et iterum descendit in aliud, et aliud ascendit. Alij vero faciunt: unum solum vas rotundum, super et subtus largum, in medio vero strictum: et habet rostrum procedens a parte inferiori: et quando materia dicto vasi imponitur, bene recludatur cum vitreo vel argenteo obstrusorio. Et forma huius vasis est hæc.

Alij vero habent cucurbitam cum alembico ceco, sine rostro, ita quod sint duae cucurbitae, una super imposita alteri et os inferioris est largius quam os superioris et optime lutetur alterum super alterum, sicut hic est.

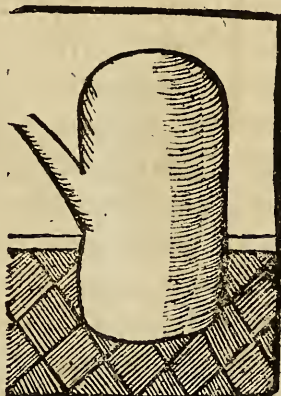

Alij vero habent cucurbitam cum alembico ceco, sine rostro, ita quod sint duae cucurbitae, una super imposita alteri et os inferioris est largius quam os superioris et optime lutetur alterum super alterum, sicut hic est.

ris est largius quam os superioris et optime lutetur alterum super alterum, sicut hic est.

Alij vero faciunt vasa circulationis æqualia, ita quod ab vna extremitate ad aliam sint eiusdem magnitudinis: & in medio habet rostrum, sicut hic est.

Aliqui etiam faciunt vas vitreum vnus fragmēti. & habet duas ansas sicut duo brachia: ita quod ansæ ipsæ a superiori parte procedētes ingrediantur ventrem inferioris, & pars superior habeat parvū foramen cū rostro, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda, hoc modo.

Debet autem ipsum foramē optime lutari, vt de alijs supra dictum est. Et hoc extremū circulatorium vocatur ab aliquibus pelicanus, ab alijs vero vas Hermetis, & est nobilissimum & accommodatissimum inter omnia circulatoria, sed raro possunt fieri, ex quo vitrearij non habent industriam et formā faciendi ex vno solo fragmēto. Sed si poteris habere araficem expertum: non dimittas, quin tale fiat pro auro vel argento.

Quomodo sit distillandum circulatorie. Cap. 5

Vum ergo cognoueris materiam supradictā per frequentem putrefactionem satis esse digestam, & supra scripta probatione experieris, vasq; ad circulationē apta habueris, impone materiam in dictū vas circulatorium, & pone in finem equinum, aut in diebus canicularibus ad solem, aut in balneum Mariæ calefactum vsq; ad primum gradum caloris, vel paulo plus, secundum quod videris materiam esse

Modus distillandi circulatorie.

temperatam & subtiliatam per digestionem: & ibi longo tempore dimittatur, quousq; in quintam essentiã tibi desideratam conuertatur. & hoc poteris ex ipso sapore cognoscere, vt supra dictũ est. Et nota diligenter, q; si appareat in fundo vasis ypostelis, hoc est nubecula que dam turbida, a materia sua debet q̄ primum separari per distillationẽ & hoc facto iterum circuletur, vt inceptum est. Aut si commode fieri potest, debet colari in aliud vas circulatoriũ, ita vt grossicies materiæ in primo vase relinquatur. Quũ ergo diligẽs huius artis inquisitor perceperit quintam essentiã in subtiliatione et purificatione materię vini vel fructuũ, aestimet & credat simile id contingere in omnibus alijs huiuscemodi. Et ideo bene credendum est opiniõni Aristotelicę quod materia ita per distillationẽ nobilitata & immateriata, non possit vltra reduci ad formam vel spiritualitatem aliquam, quum sit in se substantia elementata, excedens formalitatem & corruptionem: & ideo est quasi corpus coeleste. Nam sicut ipsum coelum se habet ad omnia inferiora, sic etiam ipsa quinta essentia ad omnes complexiones et qualitates. Et quemadmodum omnia sydera cursum suũ habent ex nobilissima influentia primi mobilis: sic etiam cunctæ medicinę quibus quinta essentia admisceatur, virtutem suam attrahunt ab ipsa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniam adeo magnum exigit laborem, & parit multum fastidij: ideoq; ab omnibus floccipenditur: hinc fit vt nostra ætate paucissimi inueniantur philosophi, qui huic rei velint incumbere.

Que sit differentia inter circulationem & digestionem.

Caput 6

Axim opere considerandum est, quid sit discriminis inter circulationẽ & digestionẽ. Primo ergo de vitris, quæ ad quodlibet horũ sunt necessaria. Ideoq; oportet, quod habeas ad digestionem instrumenta, & cucurbitas in superiori parte amplas, ad imponẽdum in ipsas substantiam grossam: super quibus imponendi sunt alembici ceci, sine rostro, ita quod quãdo in ipsis sit digestum, possis materiam grossam extrahere, amoto alembico cæco, & imponendo alium cum rostro. Si autẽ materia sit clara, cum est semel distillata, & feces non immisceantur cũ distillato sicut est in ipsa quinta essentia vini. Tunc potest capi circulatorium, ita vt infra & supra sit æquale & amplum in vna forma.

In medio vero debet esse strictum, & circa caput inferioris ventris habeat cannale in longitudine vnus digiti, in grossitudine vero sit minus digito. Sunt tamen aliqui: qui faciunt vasa ad circulandum: quæ appellantur pellicani. Cuius forma est.

In quo possunt res clare digeri, et quodlibet etiã circulari. Sed hee vitra non possunt fieri a vitrea rijs nostris, quia sunt difficilia facture. Et ipse ego amicum peroptimum habeo Friburgi, qui in partibus Delphinatus prope Viennã voluit facere fieri huiusmodi pellicanũ a vitreato quodam, sed non potuit habere pro precio triũ librarum Thuronsiũ, quæ sunt apud nos duo floreni rhenenses. Quicquid tamen sit, scito, quod hoc ipsum sicut in precio istius instrumenti omnia alia superantur, sic etiam hoc ad omnia nobilius est, quam quodcunq; vas circulatoriũ quod fieri possit. Et ideo consulo omnibus huius operis studiosis, quod si hoc vitro indiguerint (dummodo vitreatiũ expertum inuenire potuerint) nequaquã argento vel auro parcant, Est igitur differentia inter fermentandum siue digerendum, & circulandum: & precipue in hoc: quod considerandum est totis animi viribus: quomodo vitrum sit imponendũ. Dũ ergo volueris digerere: accipiatur vna cucurbita cum alembico ceco. Si vero materia est depurata: sumatur circulatoriũ: & imponatur materia digerenda, & fiat fouea: sicut supra dictum est: in qua fiat stratum de calce viuã puluerisãta in spissitudine trium vel quatuor digitorum: super quo fiat aliud stratum per septem aut octo digitos de fimo equino nõ nimis molli et putrido: nec etiam nimis duro. Et circa circulatoriũ ponatur vndiq; fimus in altitudine sicut est stratum de ipso. Hoc ergo facto: fouea impleatur cum terra in altitudine vnus pedis cũ dimidio et ponatur de aqua supra vitrum. ita quod descendendo de fimo iri calcem calefaciat fimum ipsum. Et omni hebdomada renouetur calx et fimus duabus vicibus. Possit etiam poni in fouea de fimo vel vinea recentis, absq; calce. Quum vero volueris extrahere vitrum, cum materia est satis digesta, caute excipiat: ne aliquo violento motu concutiat et rumpatur. Dum vero volueris circulare

De extractione quintæ essentia

imponendum est vitrum, omni forma & modo prædicto. Excepto, quod ipsum circulatorium in suprema parte non debet esse occultatum, vel in fundo abstrusum, sed saltem inferior pars instrumenti debet poni in calce vel in fimo, vsq; ad mediam partem, & ad omnem minus tertia parte debet esse extra fimum ad aerem, vt ex frigore iterum descendat quod ab calore in collum circulatorij ascendit. Et hoc etiam potest fieri in balneo maria, vel in calida arena, ponendo materiam circulandam diebus æstiujs ad solem, aut quod ponatur tempore autumni in vinaceam recentem, postq; botri sunt expressi, sicut iam sæpius in antecedentibus notatum est,

De modo extrahendi quintam essentiam absq; vlllo labore vel expensa.

Caput. 7

Esperimus illud Vergilianū, Non omnia possumus omnes, Cū quoq; Hesiodus dicat. Nō vni dat cuncta deus ꝛc. Et cum propter nimium laborē, qui semper fastidij & nausæam facit, & propter magnas expensas, quæ in hoc opere egregio non immerito adhiberi solent, paucos admodū videamus laborare modo prædicto. Statuimus igitur tradere modū breuiorē, faciliorē, et minus expensarū egentē. Scio enim per plures esse studiosos huius artis, qui ex ipsa lectiōe nostri operis possent abducī ab hoc egregio labore. Ideoq; alium modū illis trademus extrahendi quintam essentiam vini, faciliter absq; magno labore & expensa. Et est talis. Cape de vino meliori quod inuenire potueris, siue sit albū siue rubrum, quod parū sit dulce, & hoc distillabis per alembicū quatuor vicibus, sicut cōmuniter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vite, & si potest fieri sæpius, melius foret, vt probatione possit apparere, ipsum satis superq; esse distillatum, ita quod cum in vas argenteum vel stagnæum fuerit impositum, quod incensum penitus aduratur, ita vt nulla humiditas in vase remaneat, quia hæc est vera probatio. Et vinum ita distillatum, est accommodatissimum ad hoc opus distillationis circulatoræ. Hæc ergo materia ita digesta & rectificata ponatur in prædictum pellicanū ansatum, quem iam vas Hermetis nuncupamus, & habeat in summitate foramen, p quod immittitur & extrahitur materia circulanda. Quū ergo hæc materia ita fuerit in vase benelutato, et cū luto forti cemetato, vt vires materiæ euaporare nō possint,

& ex frequēti ascensione et descensione ipsa aqua vite in uerā quintā essentiā cōuertetur. Et ipsum vinū ita distillatum, ut supra dictum est, cum habeat omnia quatuor elementa, tamen per crebram motionem et agitationem, que fit propter ascensum et descensum, de corruptibili in quodāmodo incorruptibile transit et cōuertitur. Si ergo videatur per crebrū ascensum et descensum distillationis, impurū a puro, et grossum a subtili separi, quāto magis id cōtingit in distillatorio quā milles millesies sursum et deorsum agitatur, quāto magis existimandū est putreficari ipsam materiā elementatā, et cōverti in substantiā inelementatā et corpus incorruptibile. Igitur quanto cœlū ipsum incorruptibilius ē ipsis quatuor elementis, tanto magis ipsa quinta essentia incorruptibilior est corpore elementato. Quū autem illa sublimatio multoties fuerit facta in distillatorio predicto, tandem aperiat foramen quod est in summitate pellicani, et ex ipso preciosissimo et fragrantissimo odore poteris cognoscere, si sit aliquid ex quatuor elementis restans in ipsa materia, que debet conuerti in quintam essentiam. Quia si ad quintam essentiam perfecte venit, exibat ex circulatorio odor fragrantissimus ita preciosus, ut videamur esse ad cœlū eleuati ex eius odore et nimia dulcedine, et apparet quodāmodo esse fragrantia celestis. Et si aliquem locum domus secretum intret ille fumus, adeo replebit totam domum, ut nihil suauius, nil amenius, nil deniq̄ odorantius vnq̄ sensisse videaris, ita ut sit mirabile dictū & fere incredibile. Si quoq̄ ponatur in summitate turris, omnes aues ad se attrahet, quæ circa sunt in vicinis. Si vero contigerit q̄ non ita adoleat, iterum claudatur pellicanus, et bene lutetur, & rursum imponatur ad distillationem circulatoriam tam diu, quousq̄ appareat effecta ipsa quinta essentia, siue (ut vult Raimundus Lullius li. primo, capite secundo) Mercurius vegetabilis, quod semp̄ ex odore supradicto poteris cognoscere. Et non solū habet illum odorem et saporem excellentissimū, sed etiā quandā incorruptibile incorruptionē circa alias medicinas, et certe nullā habet adustionē in ore, sicut aqua vite, neq̄ etiā aliquam humiditatē siue flegma, quia omnis materia terrestris & elementaris in fundo residet. Et sicut ipsum cœlū est compositum ex materia et forma, sic etiā ipsa quinta essentia, & ideo ipsi cœlo cōparatur. Nec tamen est oīs corruptionis expers q̄ si eēt p̄fectissima in incorruptione sine aliquo obstaculo faceret nra corpora perpetua et eternalia, q̄ ab ipso omniū creaturarū creatore nō pm̄it

FACILIS MODVS DISTIL. CIRCVLAT.

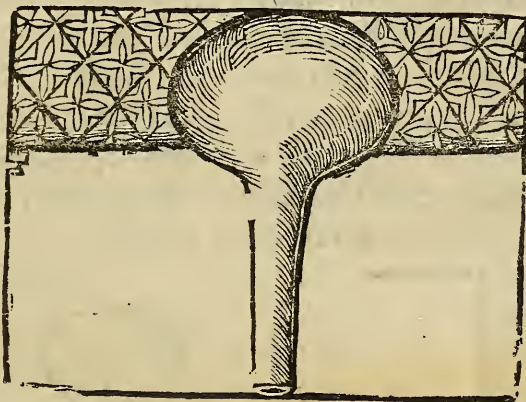
titur, quū statuerit nobis terminum vite quem preterire non possu-
mus, ut ait Psalmographus, quia teste Seneca, nihil certi est morte
& nihil incertius hora mortis. Et ideo quū res aliqua in quintā
conuertitur essentiam, hoc non est diuinū, sed naturale, fit tamē cū
Ioān. 1. adminiculo et iuuamine omnipotētis dei, sine quo factum est nihil.

De modo facili distillationis circulatoriæ & extrahendi quintā essen. absq; igne. Cap. 8.

VVM IN hoc opere excellentissimo omnes
expensas subterfugere desideres, et (quod maxi-
mum est) temporis consumptionem & perdis-
tionem serua, & hanc viam duplicem extra-
hendi quintam essentiam, poteris hoc facere
absq; vlllo igne uel carbonibus. Prima via est
hæc. Accipiatu r simus equinus, & impona-
tur in quoddam vas magnum & profundum,
uel in foueam factam ad hoc, & in medio fimi ponatur distilla-
torium impletum cum materia distillanda ad duas tertias, & tertia
pars remaneat extra simum vacua, quia natura id desiderat, ut materia
possit habere ascēsum & descēsum, et possit per cōsequēs in aquam
clarissimā cōuerri, et hoc fit absq; vlllo labore uel igne, tamen oportet
omni hebdomada renouare simū saltem vna vice. Et hoc etiā potest
fieri in vinacea ut supra dictū est, dummodo accipiatu r tempore vin-
demig statim cū botri in torculari expressi sunt, et in hoc videbis mi-
rabilē operationē. Vel etiā potest fieri diebus canicularibus ad solē.
Et ideo diuina prouidētia eque pauperib⁹ ac diuitibus prouidit, ut
possint habere modū operationis hui⁹ artis. Potest etiam extrahi qui-
ta essentia ex vino turbido, immūdo et putrido, dū tamē nō sit aceto-
sum. Quia tunc præsumēdū est, ipsam quintā essentiā ex tali vino ex-
halasse et euaporatam esse, ut ait Lullius libro primo, capite tertio.
Et q̄q̄ vinum sit putridū et pessimæ substātiæ, tamē in ipso semper
remanet quinta essentia. Quod ex hoc cognosci potest. Quū enim
habes vinū corruptū, quod in bono loco sit natum, et sit aliquo mo-
do factū turbidum aut male saporosum, tamen uidemus de eo fieri
opimā aquam vite. Et ideo non est reiiciendum tale vinum a pau-
peribus. Licet enim vinum sit imperfectum, & aliquo modo cor-

ruptum, quinta tamē essentia illius nullo modo est lesa. Alia via extrahēdi quintam essentiam absq; vlllo labore vel igne est hæc. Recipe nobilissimam aquam vite quam poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in summitate foramē, quod debet claudi, & lutari cum tali cera, vt infra docebitur. Vertatur vitrū, et cum collo imponatur in fimum, sicut supra multoties est dictū: ita quod grossicies materie resideat in fundo ipsius distillatorij, et quū aliquandiu longo tempore fuerit in fimo sepultum, denūo extrahatur ab ipso leniter in forma, sicut est impositum. Cuius forma est hæc.

Tunc videbis separationē puri ab impuro, & subtilis a grosso: et omnis materia grossa erit circa collum vitri. Accipe ergo stilum ferreum subtilem & acutum, infigatur ab inferius in ceram, vsq; quo sit perforata vsq; ad aquā. Postea extrahe stilum illū, & exibat grossicies materie terrestris, quæ in collo distillatorij residebat. Et postq; totā diuiseris vsq; ad subtilitatem quintę essentie, vertatur distillatorij cum digito obstrusum; & residuū quod in vitro permanet, est ipsa quinta essentia. Sed tamen non est ita preciosa, sicut illa de qua supra diximus. Simili modo potest capi aqua ardens, in vitrum posita, directe vt nō vertatur, & ita sepeliatur in fimo per aliquod tēpus. Postea colerur materia grossa: quæ residebit in fundo, a subtiliori permanente circa collū vasis: tamē etiā nō est ita efficax sicut prima. Attrahit tamē omnes virtutes herbarum; & aliarū materierum, & ideo nō est omnino vilipendenda. Reperiuntur etiam multo faciliores vie pro ino- ali⁹ mo
pibus & pauperibus, qui non possunt oleum & operam huic operi dus ex-
semper impendere. Sed tamē pie cōsulo, vt primā viam secteris, quū trahēdi
sit optima & excellentissima, & fit paruo admodū labore, & pauco ar quintā
gento. Nec te pigeat paruū in hoc tempus terere, & aliquantulū num essentia
morū elargiri. Inuenies etenim, quum fuerit perfecta, millenariū fce C

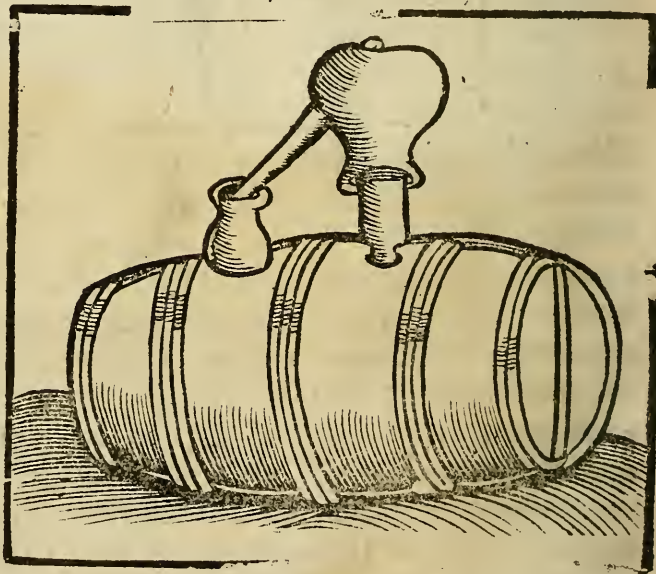
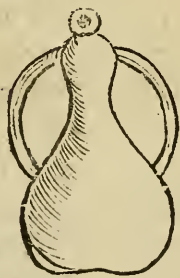
Extractio q.e ex vino nouo siue musto:

quinta
essentia
musti.

nus in ipsa. Si aut volueris extrahere quintā essentiā de dolio vini tē-
pore autumnī, dū adhuc est nouū, & in vase buliēs, Quū ergo volue-
ris spiritus educere ex ipso dolio, absq; omni detrimento vini, fac fie-
ri ex duro & robusto ligno valde sicco cannale vnū in magnitudine
brachij, & fac pari modo fieri colatoriū amplū, quod ab interius et ab
infertus habeat grossitudinē pollicis, vel paulo plus: et habeat lōgitu-
dinē duarū palmarū. Intrudatur ergo cannale predictū in dolium eo
mō, vt nō sit possibile ipsum facile amoueri: & vas ipsum vndiq; ob-
turet meliori via qua poteris. Et cū oīa fuerint bene obturata & clau-
sa, pone tres aut quatuor calamos stramineos circa ipsum cannale, qa
si nō ita faceres; totū vinū a dolio secederet & emanaret, & sup cānale
imponat al emb, & oīa cū lintheo optime circūuoluātur: postea cū lu-
to sapiētīę lutētur, & de alia parte vasis pones rec. praeculū, & linas ita
strare, donec vinum sit defecatum & depuratum: & omnes spiritus in
receptaculum transibunt: & hoc fit absq; vilo nocumento vini.

Forma autem vasis est hæc.

Post q̄ vero omnes
spiritus fuerint col-
lecti, mittātur in di-
stillatorium siue in
circulatorium Her-
metis. Cuius figu-
ra est hæc.

Melius tamen foret, q̄ dolium sepeliretur in vinaceis, sed oportet can-
nale esse ita longum, vt extra fimum appareat, super quo ponatur alē
bicus cum receptaculo, nullo modo vinacēā attingente. Et cū ita vna
vel alia via spiritus collegeris in receptaculo, ponantur in pellicanum,
& distillentur circulatorie, omni modo & via vt supra.

De modo extrahendi quintam essentiam a quatuor elementis ad res-
soluendum in ea Solem pro auro potabili.

Ictū est superius satis, quid sit ipsa quinta essentia, et cui⁹
 sit operationis, et quomodo extrahatur a materia sua, &
 modus extrahendi æque pro pauperibus ac diuitib⁹, &
 cum qua nō solum vires auri, argētī, æris, et aliorū metal
 lorum, sed etiā lapidū p̄ciosorū et herbarum elici solent,
 dum in eā immergant. Sed tamē nō ignoro, q̄ plures studiosos vltra
 progredi desiderare. Cogor itaq̄ referre, quod ex frequentiori lectione
 et auditiōe, experiētiāq̄ (quæ rerum est magistra) eōsecutus sum, scili
 cet modum extrahendi quintā essentiā ex vino, in qua quidē aurum,
 argentum, margaritæ, et lapides p̄ciosi, aliāq̄ metalla dissolui pos
 sunt, ad faciēdum aurum potabile, qđ tamē magis congruit artīstis,
 qui Alchimix riuulos scrutantur, q̄ medicis. Et licet multi sint veterū
 scriptores, qui doceāt modum extrahēdi quintā essentiā vini per sepā
 rationē quatuor elemētorū, ita qđ in vnā redigantur substantiā et esse
 quod quidē ita subtiliatum, et tanq̄ ab humorib⁹ et omni superflui
 tate quatuor elemētorum extractum, dici potest quinta essentia: ad re
 solutionē Solis. Per hanc ergo nō solum poterimus ipsum resolvere
 sed etiam oēs eius vires extrahere, ita qđ possit ingredi aurum potabi
 le. Sed certe quicumq̄ p̄cinitus materiam p̄spexerit: potius alchimix
 q̄ medicinx cōuenire iudicabit. Verum nō nego: veteres q̄ plurimos
 inuenisse modos huiusmodi: ad dissoluēdum Solē: magis tamē ap
 tauerunt ad alchimiam q̄ ad medicinā. Hac ergo arte multi sunt de
 cepti: putātes fieri aurum ex tali quinta essentia. Et q̄q̄ in multis sit
 constans, et habeat pondus: nitorē: et clangorē auri, tamē nostro tēpo
 re id vera probatione falsum esse d̄iudicatur: quū in tenuissimas la
 minas minutim malleetur, & in aqua forti cū alijs m̄tallis resolutū
 fuerit, vel etiā per anthimoniū (quod vltimū auri est supplicū) pro
 batur, vnde fictus & peregrinus color ad vnguē dignoscitur. Ideoq̄
 Arnoldus de villa noua ait. Vinū in quo lamina auri quadragesies
 aut quinquagesies extincta fuerit, apud quosdam loco auri potabilis
 habetur. Vnde etiā Ioannes de rupescissa ait: qđ melius fieret id vinū
 extinctionis laminarū auri, si ipsum aurū fuisset calcinatū, et in pulue
 rem subtilissimum redactum, vel qđ laminetur tenuissime, & postea
 in parua frusta scindatur, quia ex ipso facilius virtus extraheret, si sit
 ita minutim scissum, q̄ si sit laminatū. Sic tamē aurū naturale in mi
 neris terrę repertū, nō qđ humana subtilitate & industria sit factum.
 Hoc enī virtutē nullam habet, ad cōseruandū vitā humanā, sed mas

Varia via ad eliciendum quin. essen. a corporibus.

gis est deceptio & obfuscatio oculorum. Quis enim alchimistarū au-
deat se iactare, aurū vnq̄ absq̄ materia venenosa (que est mercurius)
cōposuisse. Et ideo reuera hoc alchimistarum aurum, licet colorē veri
auri habeat, formā etiam ac clangorē et pondus, tamē nō habet virtu-
tē sicut aurum minerale. Talis ergo essentia vini potest ab ipso vino
optime extrahi, secundū opinionē et doctrinam veterū. Quorū ego
viam (omissis alijs verborū ambagibus) enarrabo. Accipe aurum, et
mallea subtilissime, ad resoluēdum in formam potabilē coloris auri.
Quo per se, aut etiā alijs medicinis appositis, poterimus uti, vt infra
docebitur. Qz q̄ etiā sit alia via reperta ad resoluēdum aurū cū aqua
forti, aut cū aceto distillato, aut p̄ vrinā humanam distillatā, de qui-
bus loqui nō cōuenit in loco medicine, quū magis sint corrosiua na-
ture q̄ salubria. Et quamq̄ possit huic materie acutē aliquid adimi,
vt qdam volunt, tamē non est securū, & non bene credibile. Et si fieri
posset: nollē tamē eo uti. Philosophi enim nostri dicunt, inter duo
dubia certius esse eligendū, & incertius fugiendum. Eam ob causam
monstrabimus faciliorē & subtiliorē viam separandi quintam essen-
tiam a quatuor elemētis: et in vnū esse digerēdi, p̄ acuitatē que in ipsa
est mixta, cū subtilitate, p̄ quā aurū et argētum et alia metalla possunt
resolui. Etiam extrahēdi virtutē ex ipsa, vt in formam potabilē, aque
similē reduci possit: p̄ quam acuitatē ipsa metalla resoluunt, & per ni-
hil aliud: dū quatuor elemēta nondū sint separata, et terra ipsa calcina-
ta, siue per austionē facta & versa in salē: calcē: vel cinerē: in forma
cuiusdam lapidis, dicti ab aliquibus antiquorū Lapis philosopho-
rum. Et vig sunt due. De cōmunioni aliquid factum, cum discretioē
extrahitur de vino supra dicto: in quo est magnus labor. Taceo (sicut
prius docui) ipsam subtilē substantiā tanq̄ animā: a grosso: hoc est
ab ipso corpore segregatam, per suam subtilitatē rē aliquam subtilē
subtiliorē posse facere & penetrare, per quod virēs & efficacia eius mi-
rū immōdū multiplicatur. In tali ergo essentia potest extrahi virtus
cuiuslibet rei: sicut Solis, Lunę, & aliorū metallorū: margaritarū, lapi-
dū p̄ciosorū, herbarū et cetera id genus alia, sed nō potest dissolui au-
rū. Alia autē via est: q̄ separando ab ipsa quin. essen. ac rē, ignē, aquā,
& terram: postea apponendo p̄ calcinationem terre alijs qualitatibus,
& in vnū sublimando: per crebram distillationem circularem, et dige-
stionem potest dissolui aurū. Modū autē faciendi talem essentiam, du-
plici via intelliges. Primo q̄ & qua via separanda sint quatuor clemen-
ta, et quō iterū possint in vnū corpus redigi. Et hoc mō secūdū quot

Extractio quin. essen. ad resoluendum aurum pro tincturis. XV

dam lapis philosophicus videtur compositus: & per eius latentē & occultam vim oīa mineralia metalla possunt resolui, ad tingendū, colorandū, et coagulandū Solē & Lunam, et alia. Secundo quomodo sit separanda terra, extracta quinta essentia: per quā virtus terre elicitur, et per quam etiā potest resolui aurū vel argentum & alia metalla, & possunt redigi in formam & substantialem potum humane vite conseruatiuum & restauratiuum.

Cap. 10.

Quō fiat quinta essentia ad resoluendū Solem pro tincturis.

RECIPE ergo de vino rubeo meliori quod inuenire poteris, et quā nullo modo sit sophisticatū; vt supra diximus, & distilletur per tres

vices in fumo tali.

Hęc autē fornax ab

aliquib⁹ appellatur

Balneū Mariæ. Est

tamē differēs ab eo

de quo supra dictū

est. Quare suprema

pars, id est alēbicus,

qui recipit spiritus,

et ipsos reddit, debet

stare in aqua tepida:

& debet per ipsam a

quam regi, ita vt vi

nū distillandum eo

minus aliquam cō

plexionem igneam

amplectat, quæ per

multas & varias di

stillationes difficilli

me abstraheretur: et

magis per cōsequēs

est nociuū q̄ profici

cuū humane natu

re. Sic vt aperte videre poteris ipsum cānale distillatoriū, in quo est vinū, trans

gredi & transire per ipsam aquam tepidā. Sed aliud balneū marię, de quo sus

pra est dictū, habet infimam fornacis partem sicut caldare: in quo debent poni

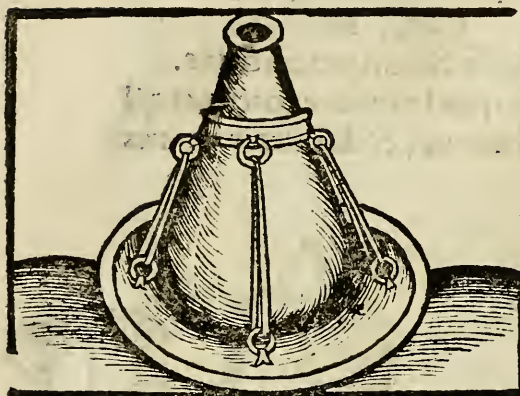
omnia vasa et instrumenta distillatoria cū aqua, et superior pars, quæ est alē.

Extractio quintæ essentia

in nulla aqua debet stare, sed proprie ipsa cucurbita: in qua est vinū, quod debet distillari. & hoc est balneum marie. Et quandoquē in primo balneo caldaris aliquid est distillandū, adhibēda est opera, vt habeantur disci siue circuli plumbei magni & parui: super quibus ipsa vitra debēt ligari, ne ex calefactione aque balnei hinc inde agitentur & rumpantur.

Forma hæc est.

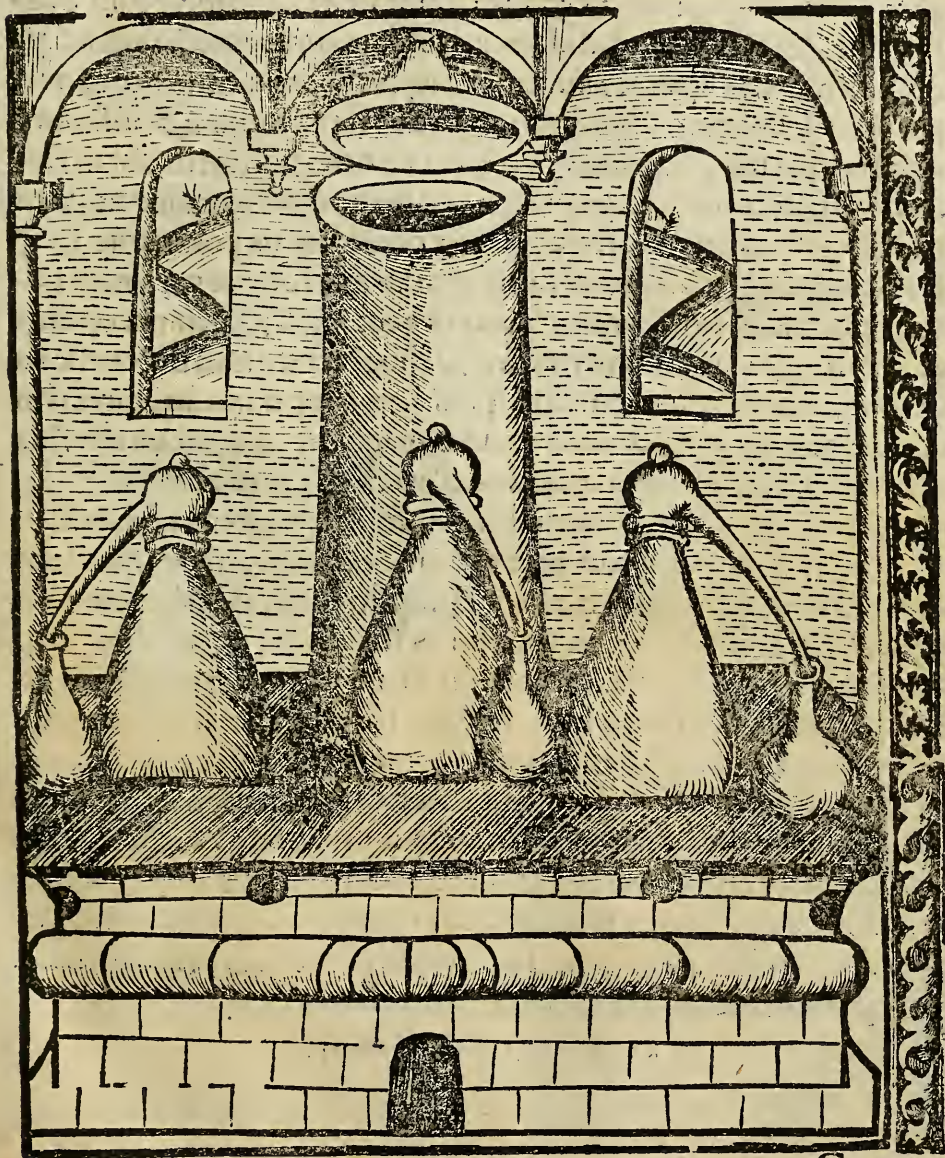

Et nota, q̄ in tali balneo caldare debet esse immuratū: & in latere fornacis habeat longū canale de cupro vel ferro, in quō injiciantur carbones, qui debēt esse sub tus caldare ignescentes, vel q̄ calor ipse carbonū reuerberet cōtra caldare, quia in ipso canali non possunt aduri ea ex causa, q̄ multa sunt foramina in fornace, et etiam propter clausurā cannalis. Itē alē sic^o qui in aqua stat, debet esse de cupro

& ab intus sit stannat^o. Et superius & inferius vasa insimul cementētur, & in exteriori parte, vbi sunt iuncturæ, cū stāno lutent^o optime: ne aliquid aque possit ab hac abire. Quū vero aqua fuerit calefacta, aperiantur pullus siue lixa le inferius, & emittatur aqua calida: imponēdo de nouo aquā frigidā, quia ex hoc aqua vitæ melioratur in distillatione: & eo minus calidā et igneā naturā ad se attrahit. Instrumētū vero vel vas in quo aqua cōtinet, debet esse de cupro vel auricalco: et sit latū in modū vnus palmæ, vel paulo plus: & in medio habeat foramē, & circuitus q̄ est ab extra: sit latus & spissius duob^o digitis, & ponat^o super ipsum caldare quod est in fornace: & foramē caldaris non sit maius ipso foramine, quod in distillatorio est, & oīa bene lutentur cū luto sapiētie, vel cū luto immixtis lanis, quæ a tonsorib^o panni reijciunt. Quū ergo vinū tuū ita in caldare imposueris, oīa lutata & cementata in loco suo permaneāt, donec tantū de vino distillaueris, quantum tibi suffecerit vel libuerit: quia si tolleres aliqua, maiorē haberes penā restituēdi, si forsan non satis vini haberes: & ideo in caldare inferiore est lixa le: per quod debet emitti aqua, quū vinū fuerit distillatū. Et quū nō fuerit plus efficacie in ipso vino: aliud debet inponi a parte suprema, vbi est paruum foramen, in quod immittatur colatoriū, per quod implebitur distillatoriū. Deinde optime claudatur, vt nullus vapor possit exhalare, & claudatur in strumento stanneo.

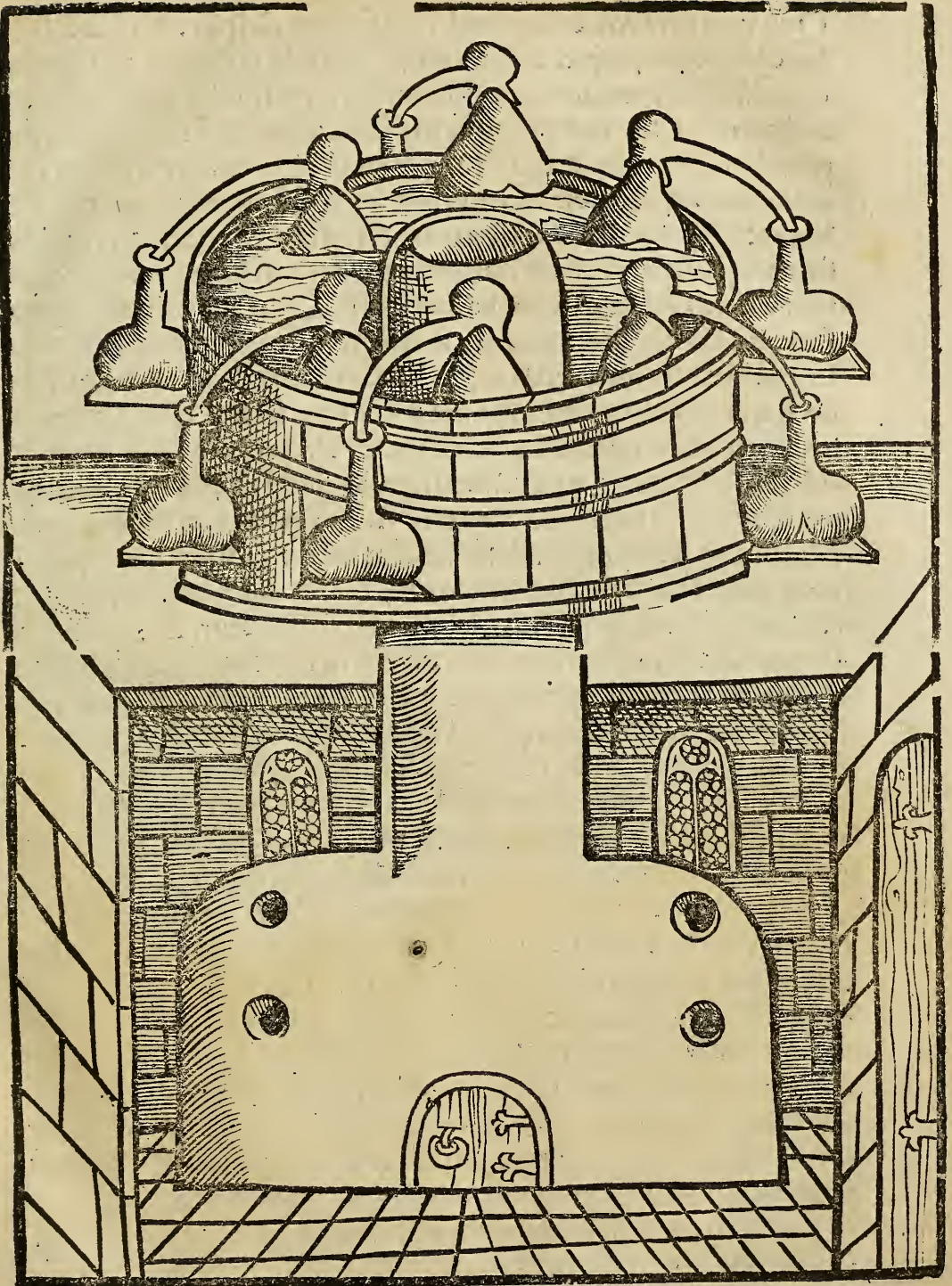
Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et scias, q̄ pauca tales fornaces reperiuntur apud artistas nostros. Quum ergo omne vinum tuum distillaueris, reseruandum est flegma: quia infra de eo dicitur. Ipsum vero vinum ita distillatum, iterum ponatur in balneo, de quo in principio diximus, vel fiat in furno accidioso per arenam. Cuius forma hic est depicta.

Forma fornacis vna cum balneo

Si autem nō velis ponere in furno accidig, ponatur in balneo, vbi sine multa vasa distillatoria simul, & quodlibet sit positū in circulo suo. Omnes vero circuli in vno annulo siue tripode cōplectantur. Et balneū sit ita factum: q̄ fornax fiat in inferiore parte alicuius domus, & sit lata: sicut sextarium: vel sicut tres quartæ vnius vlnæ: & fiat ex cupro cooperculum. Locus vero vbi carbones debent iniici, sit factus ex lateribus muralibus: vndiquaq̄ optime lutando in spissitudine duorum vel triū digitorum. Et cooperculum sit ita factum, vt cum clausum sit: calor ipse: qui ad id ascendit: possit iterum regredi vsq̄ ad pedem fornacis: & optime claudatur vbiq̄: vt calorem conceptum non possit facile amittere. Hoc ergo cannale sit supra fornacē, & infra cannale sit craticula per palmam vnā, ita vt cineres possint dilabi in fundū. Fornax vero debet esse quadrata, & in quolibet quatuor angulorū habeat foramen siue spiraculū: per quod fumus possit exire. Et ipsum cannale habeat fenestram distantem ab ipsa fornace per vnā palmam: per quam fenestram carbones debent iniici: & semper optime claudatur cum aliquo instrumeno, ad hoc facto: quod debet esse ita spissum, sicut est ipsum cannale. Ignis vero semper moderetur et temperetur per ipsa quatuor foramina angularia, cum aliquibus registris obstruorijis ad hoc aptis et idoneis, & ita calor p̄ cannale trāibit vsq̄ ad cooperculū cupreū, & nemo sciet vnde ille ignis possit venire. Et fiat vas ligneū in magnitudine et circumferentia rotæ currus, vt ipsum cooperculum cupreum penitus circundet. In quo vase debet imponi aqua, ita vt ipsum cooperculum totum stet in vase aqua pleno vsq̄ ad mediam partem vasis. Vas autē sit altum quatuor aut quinque cubitis, & per duos cubitos a fundo vasis fiat cooperculum ligneum, cum multis foraminibus: ita q̄ cucurbita quælibet in quodlibet possit intrare foramen. Et super quamlibet cucurbitam ponatur alembicus, et infra quemlibet alembicum receptaculum super cooperculo vasis maioris: & optime omnia cementetur & lutenē, scilicet sup̄ ipsum vas cooperculum, super ipsa foramina cooperculi cucurbita, sup̄ cubitas alembici, & receptacula circa ipsa, & sic habebis calorem ad hoc opus sufficientem, & ignem secretum.

Forma fornacis est hæc,

Quibus cautelis opus sit ad extrahendam quin, essent.

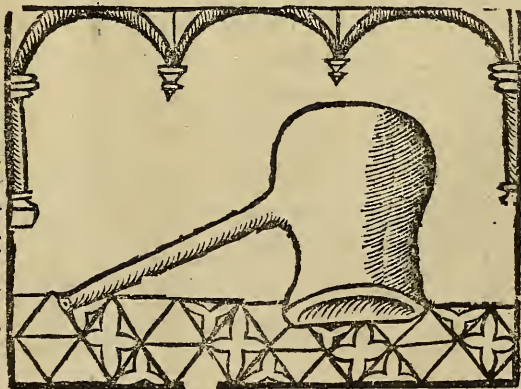
Quū vero scire volueris, quando oēs spiritus ab ipso vino sint distillati & segregati, inspice alembicum, & quando videris in ipso guttas quasdam distillantes, tunc certissimum signum est, nihil amplius de spiritibus restare: & tunc ipsa aqua in alemb. ascendit. Amoue ergo rece præculum, & flegma quod est in ipsa cucurbita ponatur seorsum, & custodiatur, & imple iterū cucurbitā aqua vite, superimponendo alēbicum; & bene obturetur cū cera tali; vt infra docebitur; ita vt nullus spiritus possit exhalare: & distilletur p̄ cineres in furno accidię. Sed est set melius, si distillaretur in balneo marię. Quū aut volueris cognoscere, quādo oēs spiritus a vino secesserint, semp̄ per priora indicia tibi patebit; aut poteris etiā ex ipso alēbico capere de aqua vite, gustādo si quippiā aquositas remanserit, & hoc est certū certo. Quando itaq; secundum nostrā doctrinā hoc in balneo marię vel in furno accidię ita distillaueris, cape ipsum flegma, quod in ipsis distillatorijs remāsit, & distilletur octo aut nouē vicibus, omni vice flegma remānēs cum priori coniungēdo; & hoc fiat toties: quousq; ipsa aqua vitę in igneā substantiā conuertatur: ita q; si ex ipsa madefiat pannus: & accensus fuerit, q; statim cum ipsa aqua cōburatur. Si etiā vnā solā guttā olei oliuarum immiseris: statim in fundum merget, & nunq; vltius ascendet, quantumuis ipsum vas moueatur et cōcutiatur. & ita habes quintā essen. ipsius vini, a quatuor elementis separatam. Et nota præcipue, q; oēs rimę circa & circum alembicum et alia vasa quamq; bene obturata sint cum terra virginea, hoc est argilla, nō tamen debes cessare inuoluere cū tribus vel quatuor pannis lintheis, quāto melius clauduntur, tātō minus spiritus euaporāt. Nota etiā, q; qñ primum ipsa aqua vite imponitur, de decē cantaribus nō distillabis nisi vnū vel alterū semis, & omne residuū quod in caldari permanet, nullius est valoris: & nullā penitus habet virtutē, et dicitur ipsum flegma, hoc est ipsa aqua: ex qua cōponitur aer, ignis, et terra. Ita distillabis cantaros sexaginta; & ex prima distillatione vix habebis septem cātaros. In secunda vero vix quinque. In tertia vix duos vel tres, et ita quāto plus distillaueris, tātō minus habebis, et qđ in vltimo erit distillatum, id erit purissimum, subtilissimum, et optimum ad aurū potabile componendum, in qua etiam poteris soluere Solem. Quum vero per tres vices ipsum distillaueris, erit subtilissimum. Et ideo nisi bene præcaueris, omnis virtus ipsius facile exhalabit. Ca perego colatorium, quum volueris mittere de vno vase in aliud,

& imponatur in vas cui immittis vinū: & circumquaq; obturetur cū cera tali, vt docebitur hic infra, & aliud vas superimponendo: ita q; collū penitus in colatoriū precipitetur. Et pari modo vndiq; lutabis collum colatoriū. Et hoc factō, sinas vinū in aliud vas de suo fluere, & minus exhalabit virtus. Sit autē colatorium in longitudine vnus palmi. Modus vero faciendi cerā ad lutandū, est talis,

Recipe resinę pini libras duas: fundatur in vase terreo, ab intus bene vitreato. Postq; autē ita erit: habeas aliū cacabū, vel vrceum terreū, in quo sit aqua limpida: & super vrceo imponatur de stramine. Postea funde sup hoc stramen ipsam resinā in alium vrceum, & omnis impuritas eius residet in stramine. Si vero videris ipsam non satis esse depuratā, recipias cerę virginę librā semis, olei oliuarum duo aut tria coclearia: vel si non haberes oleū: sume tantū de butyro, fundantur omnia simul. Postea agitetur cū spatula, donec frigescat, postea manu operaberis: & ipsam omnino parabis. Et cū hac cera debent lutari omnia vasa et distillatoria, in quibus aliquis voluerit conseruare aquā vitæ. Vasa vero sint optime adęquata & polita. Postea superimponatur vitrū tenue quasi operculum, & denuo lutetur cū cera supradicta. Nota etiā, q; quū tale vinum fuerit duabus aut tribus vicibus distillatum: poteris accipere spongiā subtilē, quæ debet scindi in frusta, ita magna, q; ab omni parte possint attingere cucurbitā in parte superiori, & debet alligari predicta spongia cū tribus vel quatuor funiculis extra eminentib⁹, quando sup imposueris alembicum, ita q; spongia nō possit in fundum distillatoriū cadere, & intingatur in oleū oliuæ, & parū iterum exprimat, ne forte ipsum oleum in cucurbitā incideret, et cum ipsa materia distillāda miseretur, & alembico superimposito claudatur cum cera præfata, & ipsi

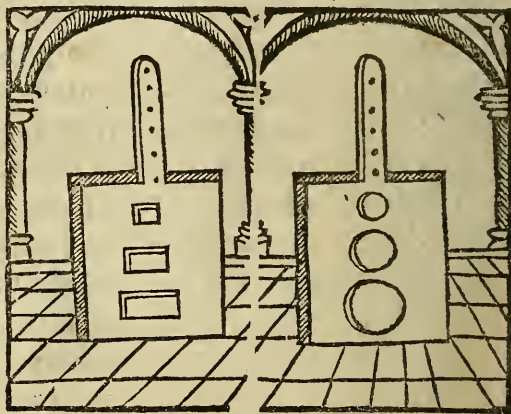
spiritus optime per hanc spongiā distillabuntur: et ipsum flegma p hoc nō trālibit causa olei. Et hoc mō plus in vna distillatione operaberis, q; in trib⁹ aliis. Alembicus tamē sit factus ab q; duplici margine, sicut fiunt alembici ceci: excepto saltem q; non habent rostra, sicut illi.

Cuius forma est hæc.

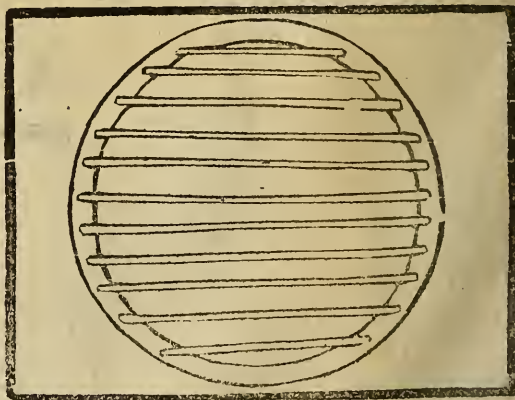

Variæ instrumentorum distil. formæ.

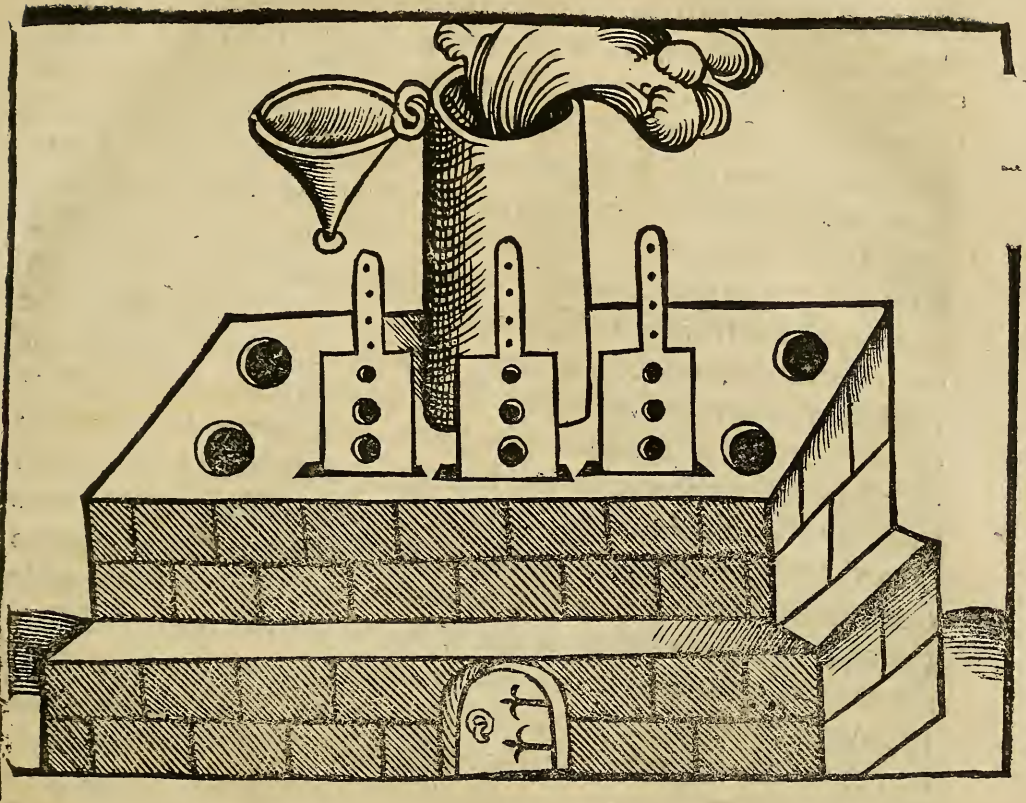
Poteris etiã facere quatuor capellas siue sedilia, ita vt in quolibet stet vna cucurbita, in qua materia distillanda ponatur, scz vinũ ipsum ita distillatũ; vt supra dictũ est, & ita breuius & facilius ad optatũ effectum poteris peruenire. Cannale vero quod in medio est, non sit altius q̄ est ipsa fornax; & potest fieri ipsum cannale quadratũ, de lateribus non coctis. Et intra quemlibet angulũ fiat fenestra, in latitudine & lōgitudine quatuor vel quinq; digitorũ. Et sint fenestræ factæ cum margine: ita q̄ deorsum possint mitti quedã instrumenta ferrea siue registra, ad temperandum ignem. Oportet autẽ vt talia registra sint ita grandia, vt totus margo fenestræ ex ipsis impleatur, per quam calor possit exire. Hoc autẽ instrumentũ ferreum habet palum, multa foramina habentẽ, quæ sint segregata vnũ ab alio, per spaciũ digiti obliqui vel transuersi, ita q̄ si magnum & ingentẽ volueris habere calorẽ, ipsum ferrũ suspendatur altius, & in foramine inferiori ponatur restaculũ. Si vero desideres ad opus exiguũ calorem, ferrũ suspensum demittatur ab alto, quãtũ volueris. Forma autẽ dictorum registorum est hæc. Subtus autẽ cannale sit craticula, super quã carbones ponant. Cuius forma est hæc.

Poteris etiam habere registra facta, quæ habeant tria, vel quatuor foramina, vel plura, ita q̄ altius sit minimum, & inferius sit maximum. Et quanto magis leuabis registra, tanto magis habebis de calore, et sic poteris facere ignem paruum vel magnum, ad libitũ tuũ.

Hęc fornax est facta ob duas causas. Prima, quia in ipso poteris facere paruum vel magnum ignē, ad distillandum fortiter vel leniter, sicut placuerit. Secunda, quia cum semel fuerit calefacta, non facile in frigescit; & ideo nō multi carbones perduntur. Et nota, q̄ ipsa distillatoria non debent extrahi vel imponi, nisi prius fuerint infrigidata, & hoc poteris facere, aliquod registorū in fundum mittendo, & nihilominus alia habebunt operationem suam. Et quando iterum imposueris vas plenū aqua vitæ, ignē ad placitum tuū reges: donec sufficientiam materie habueris. Quatuor autem elementa debent ita separari. Accipiantur omnes aquæ prædictæ: simul congestæ, & ponantur in caldare primę fornacis, vel in magnam cucurbitam, Si autem non posses habere magnam cucurbitā, ponatur in plures paruas, & distilletur in vna ex prædictis fornacibus, et ab ipsa extrahatur flegma vsq̄quo nihil ultra exeat, lento quidem igne, sicut si esset in balneo marie. Et quū fuerit ita distillatum vsq̄ ad finem, amoueaturn receptraculum, & inuenies illie flegma. Et in ipsa cucurbita vel caldari res

D

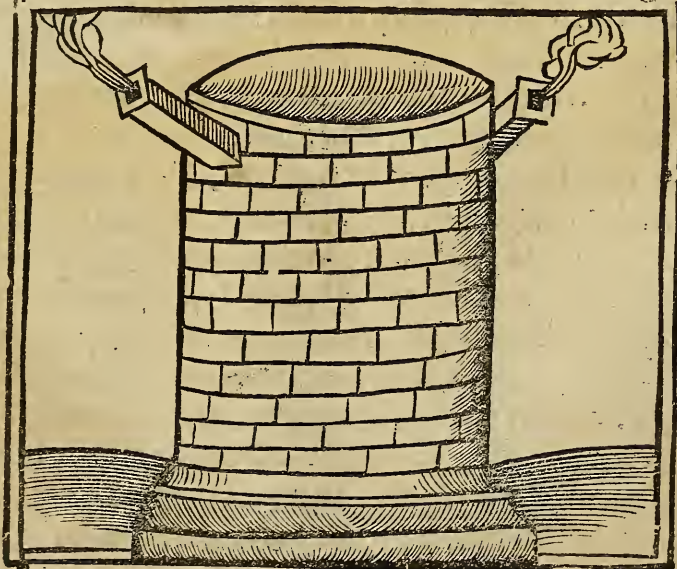
Extractio quintæ essentiæ.

manet materia nigerrima, sicut est pix liquida. Aliqui vero breuitatē inquirentes, imponunt in vas vel capsiam ferream super lentum ignē carbonum, donec illa nigra substātia appareat sicut pix tenuis: & hæc ponatur in cucurbitam. Postea ponatur de alio flegmate in capsia: & fiat sicut de prima, & iterum materia nigra ponatur cum alia. Et hoc facies toties, donec nullum flegma remaneat. Et iterum materia nigra ponatur in cucurbitam, et ponatur in arenam, et extrahe superfluā humiditatem ab ipsa: & postea infunde quintā essentiam, quā prius ab ipso abstraxisti, in spissitudine quatuor aut quinque digitorū, & bene misceantur in simul: & ponantur in balneo maris, ad digerendum. Postea distilletur per alembicum. Et cū ita aqua fuerit distillata, fundatur iterum super feces: et iterum distilletur: et iterum digeratur atque distilletur. Et quanto sepius hoc feceris, tātō melius erit. Et hoc quod in septima distillatione est distillatum: appellatur sanguis humanus quem alchimistæ maxime inquirunt: & est ipse aer. Et ita habes duo elementa in virtute quintæ essentiæ exaltata, quæ sunt aer & aqua. Postea cape materiam nigram, de qua supra dictum est, quæ in distillatorio remansit, & distilletur in arena per alembicū: & ab ipsa separa oleū suum, qui est ignis. Et quando nil in ea remanebit, seruabis hoc oleū segregatim: & in fundo cucurbitæ inuenies materiam nigram: siccā quæ est ipsa terra. Ex qua potest fieri fermentatio: ad vniendā & acuedam quintam essentiam. Et in ea quinta essentia potest resolui aurū, & omnia alia metalla. Et quando videris in alembico guttas distillantes, sicut est clarum oleum, tunc remoueaturn receptaculū, & maius anteponatur (sicut si velis facere aquam fortē) causa spirituum, qui in ipsum intrant. & non fiat ignis magnus, per horas viginti quatuor: quia illa nigra materia ascenderet in alembicum: & de ipso transfiret in receptaculum. Vltimo autē quum nihil plus de oleo apparebit, ignis magis est augmentandus, donec guttæ omnes ex alembico recesserint: & in fundo remanebit materia nigra, sicca, et combusta, olens sicut aliqua alia materia combusta. Postea habcas flegma, sicut prius est dictum, & ponas in capsiam, vt iam sepius est narratum. Et cum per crebras ebullitiones fuerit consumptum, recipe de illa aqua, quæ remanet post distillationē aquæ vitæ, dum est depurata, ita quod habeas vnā librā fecum, & quatuor libras aque predictæ, et misceantur bene in simul, et ponantur in vrcē vitreatū de terra, et quum feces per quietem in fundum secesserint, coletur: et super feces iterum superimponantur

quatuor libris de aqua prædicta. Et hoc fac toties, vt omnis fetor ex illa materia nigra recedat. Et nisi hoc ita feceris, oleum & operã perdes. Quia nisi ita superinfuderis quintam essentiam, & rursus ab ea distilaueris, sicut supra dictum est: nihil omnino valebit. Terrã autem nigram sic lotã & purificatã desiccabis, et fac puluerem subtilissimum & immisce cum duobus elementis prædictis rectificatis, scilicet aqua et aere, quæ prius sanguinem humanum appellauimus: et ponatur in balneum mariæ per tres dies, & tres noctes, vel paulo plus. Postea iterum distilletur: et aqua quæ venit ex hac distillatione, dicitur aqua ignea rectificata. Et ita habes tria elementa exaltata in virtute quintæ essentiæ. Post hoc cape illã materiã nigrã, et redigatur, comburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerẽ, habentem albedinem calcis. Non tamen semper fit ita alba, quia aliquando retinet de rubedine, sicut est rubedo ipsius combustionis. Sed ignis in furno reuerberationis aliquãdo nõ est satis validus. Ideoq; ad vitãdum magnum laborem, et multas expensas, pones hãc materiã in ollam nouam terreã, & cooperiatur cooperculo: & lutetur optime luto sapientiæ, vel luto factõ ex lanis, quas tonsores panni abijciunt, & ponatur in fornace calcis optime calefacta: & ipsam in tali furno calcinabis per tantum spacij, in quo possit aduri calx. Et hoc communiter fit in Germania ab aliquib; in spacio duodecim vel quatuordecim dierum, cõtinue faciendo ignem, sicut fit, ad faciendam calcem. Post hoc, quãdo ex fornace calcis fue-

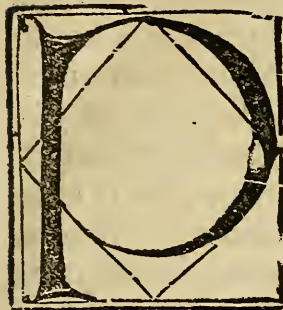
rit exempta, eo melius poteris ipsam calcinare in furno reuerberationis.

Et si prius fecisses, anteq; in fornacẽ calcis cõstituissem: longo tẽpore non potuisset calcinari.

Modus conficiendi elixir.

Si vero prima vice nō erit satis vsta in fornace calcis, iterum imponatur in eandem. Et quum fuerit satis vsta, misce cum ea aquā igneam, de qua locuti sumus: & sinas stare per tres dies, & totidem noctes in balneo marie. Postea iterum distilletur. Et hoc fiat septies, & toties calcinetur in furno reuerberationis. Quūq; ita septies distillata, et toties recalcinata fuerit (Quod ex eo poteris considerare: quando acceperis de hac terra, et posueris ad aerem, et feceris siccari, et postea superinfuderis tres aut quatuor guttas aquæ predictæ, si non resoluitur) tunc habes certissimum indicium, ipsam satis esse preparatam. Si vero soluitur, iterum debet calcinari, et reuerberari, et dissolui in balneo marie sicut dictum est. Et hoc fiat toties: donec terra non ultra soluat, et tunc erit vere preparata, et appellatur aqua vitæ, propter quod ab ea, et per ipsam resoluitur et subtiliatur aurum. Sed verissime hic est ille lapis, et non sal (vt dicunt quidam) qui dicitur lapis philosophicus rectificatus, et ipsa quinta essentia ab suis elementis quatuor separata, in qua latet spiritus separatus a spiritu, hoc est a flegmate suo, quæ est ipsa aqua: et ab oleo suo, quod est aer, et ab aqua ignea, quæ proprie est ipsa aqua, et ab suis fecibus adustis, quæ est elementum terreū. Et illa essentia ita reuerberata, calcinata, resoluta, et iterū recalcinata, in forma supra dicta, conuertitur in lapidem: cum quo fixantur omnes spiritus, quia supremā habet virtutem spiritualitatis, et infimā virtutē corporalitatis. Et ideo dicit Hermes. Supremū est, quod est inferius, et inferius est quod est supremū. Et est vnica essentia ad perficiendum Solem: et alia quæcūq; metalla resoluenda: propterea quod semper vim et virtutem suam obseruat, et habet omnem substantiam quatuor qualitatum seu elementorum in vnam complexam essentiam: in quo secreta secretorum naturæ sunt contēta. Et ideo dicit philosophus. Lapis de terra sicut de quatuor corruptibilibus qualitibus, ad cœlum, quod est incorruptibile, ascendit, idemq; de cœlo iterum in terram descendit. Quod significauit per verba predicta, quū aiebat, Supremū est, quod est inferius, et inferius est, quod est supremū: ita quod habet virtutem quintæ essentiæ, ad fixandū metalla ipsa, quæ ex terra oriuntur. Est enim lapis elixir, et est sicut cristallus, qui perfectissime tenet de Mercurio, matre omnium metallorum. Et quum ipsa quinta essentia cū lapide predicto admisceat, & adiungatur folia auri, resoluuntur per copiosam penetrationem: quæ est in ipso lapide, & subtilitas superflua: quæ in ipsa quinta essentia latet occulta, in aurū potabile conuertitur.

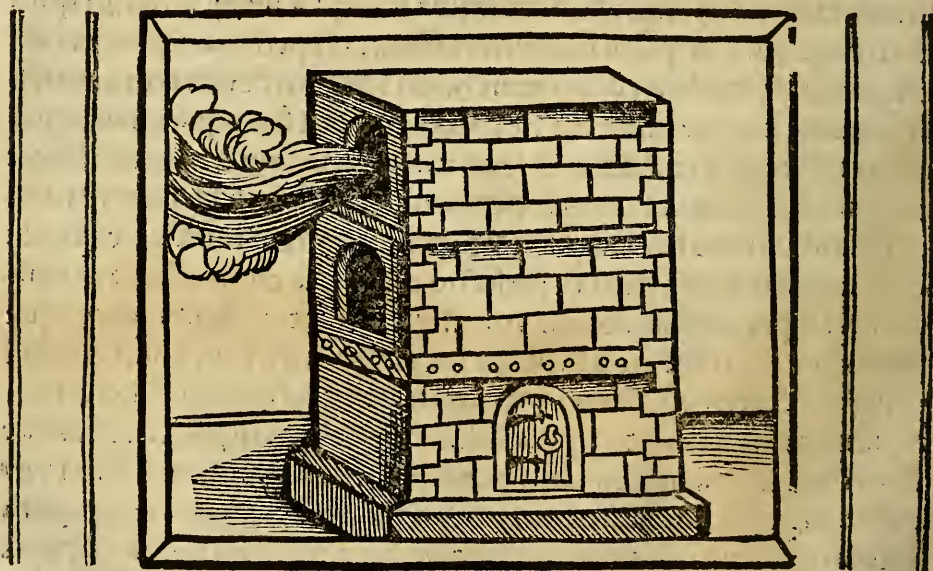
De modo extrahendi quintam essentiam,
in qua potest resolui aurū, ad faciendū
aurum potabile. Cap. 11

Domissimus supra duplicem viā nos demonstra-
tuos, quomodo sint separanda quattuor elemē-
ta & in vnam formam redigenda, ad resoluens-
dum Solem, lunam: & omnia alia metalla. De
quā via satis superq; iam superius est elucidatum. Nunc vero ad se-
cundam viam est procedendum, quomodo scilicet terra separanda sit
extracta ipsa quinta essentia, per quam omnia metalla possunt resol-
ui: & in substantiam aque potabilis redigi. Dicunt enim omnes phi-
losophi vnam omnes, q̄ potest fieri aqua vitæ, ad sustentandam natu-
ram humanam: et ad euitandam omnem egritudinem. Facitaq; aquā
vitæ clarā rectificatā: ita vt ardeat accensa, vt supra diximus. Et nul-
lo modo fac sanguinem humanū: quia si aliquæ herbe vel aliud quid-
dam materialū in ipsam fuerit immissum: ex superfluitate, que in ipso
est, perdent vires suas, & omnem bonū saporem & odorem amittēt,
esset etiā horrendum vsui humano. Nec etiā fiat aqua ignea: quia
talem calorem & acuitatem in se contineret: q̄ omnia materialia (exce-
ptis metallis) talem calorem superfluum & igneum ad se traherent: ita
q̄ quum putares facere aquam vitæ, potius aquam mortis faceres. Ex
quo autem omnis virtus & perfectio est in ipsa terra, redacta in lapi-
dem, vt supra copiose declarauimus: ergo hanc terrā huic nostre aquæ
præsenti tribuimus, non facientes vel sanguinem humanū: vel aquā
igneam, & tunc appellatur vera quinta essentia, siue aqua vitæ, & non
aqua mortis. Et quanto sepius distillatur per terram, tãto fit efficacior
& melior. Et notandum est, q̄ parum de hac terra: summā habet vir-
tutem in illo opere. Sicut enim parum fermenti magnam et copiosam
pastam ad coquendum panem facit, sic etiā minima huius terre pars
maximas erigit perfectiōes & virtutes humano corpori aptas. Et ideo
est cauendum ab his, qui faciunt terram ex tartaro, aut qui comburūt
vinaceam in cinerem: aut qui accipiunt calcem puluerisatā: vel cinerē
vitium: & salicum, & dicunt hanc esse terram, de qua est nostra locu-
tio: quod plane est a veritate extraneum, quum dicat Geber esse lapidē
& medicinam incompatibilem mixtionis rerū extranearum. Quando

Modus extrahendi quin. essen. a melle.

ergo ita feceris aquam vitæ, rectificatam tribus aut quatuor vicibus, ita vt nullum iudiciū humiditatis remaneat in loco vbi aduritur, ipsa terra a flegmate suo breuiori via qua fieri potest separetur, ipsumq; flegma ponatur in caldare, & coquatur vsq; ad spissitudinem mellis dissoluti super ignē. Postea tolle ab igne, & sine frigescere vsq; in diem sequentem, & videbis paruos lapillos in fundo vasis, sicut si esset sal nitrum fufum. Coletur ab ipsis desuper existens aqua & oleū, & fundatur alia aqua super illam terram siue lapillos; misce insimul. Postea iterum sinas residere, vt superius. Et quum colaueris aquam, ponas ad priorem, & sinas bulire sicut prius. Postea infrigidetur per duos dies, vt supra, & inuenies lapillos albos, sicut supra. Et hoc toties facies, donec nullus lapillus in fundo vasis appareat. Post hoc omnes lapilli congesti exiccentur optime; & ponantur in testam terram, aut in tigillum aurifabri; & ponantur ad calcinandum donec ad albedinem niuis sit deducta in furno calcinationis vel reuerberationis.

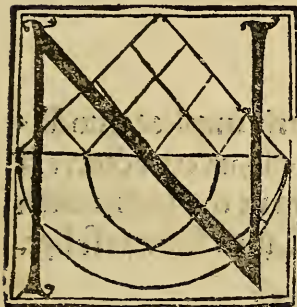
Cuius figura est hæc.

Caue etiam, ne a nimio calore fundantur, quia oleum & operam perderes, licet sint aliqui, qui dicant, q; debent poni in fornacē calcis, vel in vitrearium, & q; ibi debeat permanere, viginti & vno diebus, sed certissime illa terra flueret ex nimio calore: hinc magis Alchimix q; medicinæ conueniret. Et ideo dicunt: q; cum tali terra potest aliquis

absq; dubio resolvere Solem. Sed sufficit, q̄ calcinetur in ipso furno reuerberationis : quousq; ducatur vsq; ad albedinem niuis vel salis. Quūq; ita fuerit calcinata, superinfundatur de aqua vitę ita rectificata vt sepius dictum est, & distilletur per septem vices, sicut iam est monstratum. Et in hac aqua poteris soluere folia auri, quia ipsorum vim ad se trahit. Et hinc fit aurum potabile mirabilis operationis, ad sustentandam vitam humanam, ita q̄ per ipsum omnes corporis morbi & egritudines tolluntur cum hoc vsi fuerimus. Et ideo dicitur, q̄ facit hominem iterum reuiuiscere.

Quomodo extrahenda sit quinta essentia a melle; quę intrat aurū potabile. Cap. 12

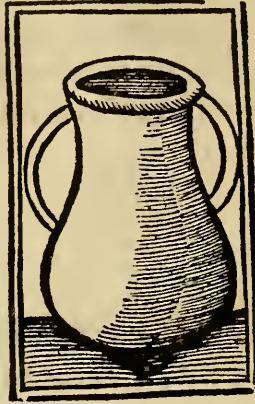
Vnc procedendum est ad ipsam quintam essentiam mellis, quō debeat extrahi. Quū ergo ipsam extrahere volueris, habeas bonam quantitatem boni et optimi mellis, a quo fauus nō sit adhuc separatus, sicut est, quando de alueari eximitur.

Exprime mel a fatris absq; igne : faciendo tres aut quatuor saccos ex panno colatorio, in longitudinem duorum cubitorum. Largitudo vero debet esse in quantum pannus se extendit. Hoc expleto, impone mel cum fauo in prædictos saccos, & diebus æstiuis ponantur & suspendantur ad solem. Et sub quolibet sacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel distillans a saccis. Et si forsitan fuisset diebus hiemalibus, calefiat balneale vaporarium, sicut in Germania apud locupletes habentur, & saccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quum omne mel fuerit liquæfactum, imponatur alius in saccum, & fiat sicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatem sufficientem : Et de fecibus facias fieri ceram, sicut moris est. Postea habeas sex vel octo vasa terrea, de meliori terra quam poteris habere, quæ sint facta quasi in modum cucurbitę. Et quodlibet horū vasorum sit amplum, vt possit tenere quindecim aut sedecim libras. Et sint in gutture stricta, in ventre vero lata, ita vt possis superimponere alembicū. Et habeat ab orificio p̄ spacium vnus

Modus distillandi aquam mellis.

palme duas ansas in longitudine vnus parui digiti, ita q̄ possint per eas imponi & amoveri a fornace, & ab inferius sint optime lutata.

Quorum forma est hæc.

Et quū ita erunt omnia præparata, magister operis impleat quodlibet dictorum vasorum vsq̄ ad tertiã partē de melle, ita extracto, vt iã diximus: & reliquæ duæ partes vasis sint vacuæ, ita vt mel possit ascendere & descēdere, & ponatur in furnū acidiaz. Cuius forma est hæc.

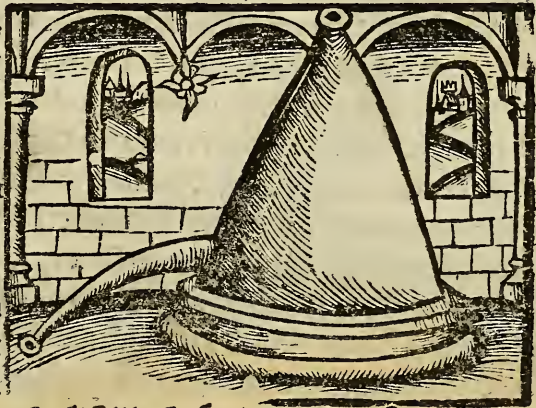
VIDE FOLIO XVI.

Et superimponatur alembicus, et omnes rimule circumquãq̄ optime obturentur cum panno lintheo, fermentato ex argilla tenui. Et fac distillationē tuã lento igne. Quia si nimium calefaceres furnū, mel ipsum in alembicum ascenderet. Et ideo sedula opera semper perspicias, si vasa sint nimium calida, madefiant linthei panni, & circumquãq̄ inuoluantur vasa circa alembicum, non tamen ipsum attingant, vel q̄ alia qua gutta aquæ super ipsum cadat, quia citissime alembicus rumpe retur. Et lintheoli sint inuoluti circa ipsum vas: donec frigescat, & sic ipsum mel non poterit ascendere, vel per alembicum distillare. Et prima aqua quæ ab ipso melle distillatur: habet in se spiritus, qui aurum potabile ingrediuntur: & cum parum senserint caloris, ascendent, & non permanent. Et ideo mel, quod a fauo suo est extractum per ignem: huic nostro operi præsentī nil plane conducit, quia omnes spiritus ex eo adempti sunt, expirauerunt & ecesserunt: Et hoc accurate considerabis. Quumq̄ in alembico nullus spiritus

conspicies, extrahantur vasa, & hoc ipsum considerare poteris, cū guttulae apparebunt circa lineas alembici, & tunc vasa ex fornace extrahantur, & mel in quoddam vas separatim reponatur: quia nihil ultra ad hoc opus valet. Et statim infunde aquam bulientem in tuā cucurbitam, & optime laetetur, & habeas spatulam ferream latam duorū digitorū, cum qua ipsam cucurbitam optime mundabis: vt si quicquid mellis combusti in ea resederit, possit ab ipsa amoueri & deponi. Et hoc facies semper, quādo volueris imponere mel in ipsam. Si vero volueris secure tuum mel distillare, ita q̄ non habeas aliquam sollicitudinem, q̄ possit ascendere in alembicum, Capias foliorum hederę mānipulum vnum, & mellis libram vnam, misceantur insimul & distillantur, & sic mel tuum nuncq̄ ascendet, Et hoc modo posset distillari per campanam,

Sunt tamen aliqui, qui accipiunt paruos lapillos albos: qui in ripa flūminum reperiuntur, & hos in cucurbitam cum melle imponunt, & est idē: quia mel non potest propter ipsos ascendere. Et quum omne mel ita distillaueris, & aquam, in qua spiritus continētur, in cucurbitam imposueris, pone super ipsam alembicum vitreum: & distilla, & spiritus ab ipsa aqua distillabuntur, sicut supra dictum est de aqua vitæ. Et hæc erit quinta essentia mellis. Hæc ergo habet odorem suauissimum, sicut germen prunorum agrestium. Si vero non possis in ipso alembico cognoscere, quando omnes spiritus secesserint: amouebis receptaculum, & gustabis materiam distillatam, & si habet gustum mellis, scias spiritus adhuc esse ibidem. Et ideo toties continuabis ipsam materiam distillare, vt nullus omnino sapor mellis in ea remaneat. Spiritus vero congregati, in vna cucurbita ponantur: & in superficie claudatur cum vitro: & luretur cum cera supradicta: vel cum luto sapientiæ, & fiat vt supra dictum est de quinta essentia vini, Et si vis in hoc operari, habeas bonam quantitatem mellis.

Lullius
li. 1. ca. 4

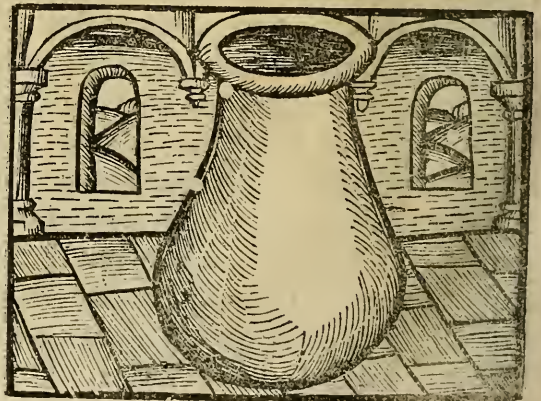

Helidonia s̄m Ray. Lullium, et Io. de rūpescif
sa dicta est quasi celi donum, Sed si etymolo-
giam vocabuli, et gr̄cam deriuationē inspiciere
vulerimus, aliter de ipsius diffinitione loquē
dū crit. Dicūt enim Plinius & Aristoteles che-
lidoniā esse ab hirundine nuncupatā, vel ab
hirundinis visu. Gr̄ce enim Chelidon hirun-

do dicitur. Vnde prouerbium est hoc: hoc est,

Vna hirundo non facit yer. Ab hac; nomen hoc chelidonia sumpsit,
monstrata homini ab hirundine. Hac enim hirundines oculis pullo-
rum in nido restitunt visum. Genera autem eius duo sunt. Maior
fruticoso caule, folio pastina cecorticæ ampliore altitudine duorū cu-
bitorum; colore albicans; flos luteus. Minori folia hederæ minora
aliquantum; & rotundiora, minus cādida, succus croci mordax; semē
papaueris, florent aduentu hirundinū, discessu marcescunt, florenti-
bus succus exprimitur, & in æreo vase cum melle leniter feruenti cine-
re decoquitur. Singulari remedio cōtra caligines oculorum vtuntur,
& per se succo in collirijs; quæ ab ea Chelidonia appellantur. Habet
etiam innumerabiles alias virtutes; & ideo nō immerito huic nostro
operi immiscere voluimus; quō ex ipsa extrahenda sit quinta essentia
quæ etiam ipsum aurū potabile ingreditur. Cape ergo de chelidonia
tempore estiuo, quando est tota matura, & viridis; & incipit quasi al-
bescere, & tota eius substantia, sc̄z flos, radix; & herba in quantitate
quam vuleris scindatur minutum & pistetur in mortario lapideo.
Postea ponatur iu cucurbitam terream vitreatam.

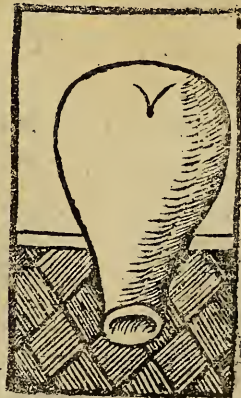
Et cucurbita impleatur tota.
bene ipsam claudendo & lu-
tando. Postea ponatur in fi-
mum equinum recentem, ad
fermentādum & digerēdum
per spaciū trium hebdoma-
darum. Dehinc superimpo-
natur alembicus, et distilletur
in balneo Marię.

Et sit ignis admodum lentus, & omnia optime obturatur, et exibat ex hoc ipsum flegma, & alia tria elemēta manebūt in fundo distillatorij. Postea flegma extrahantur ex ipso, & optime teratur super vno marmore adeo tenue et subtiliter quātum poteris. Et postea iterum imponatur in vas; & superfundat flegma ab alijs tribus prius distillatum; & superimponatur alembicus cecus.

Et optime omnia lutentur: & ponantur in balneo marie per septem vel octo dies ad putrescendum & digerendum. Si vero times expensas, fermentetur in f. mo equino. Hoc facto, materia paulatim infrigidetur. Postea ponatur in alia fornacem ad distilandum per cineres, & imponatur alembicus cum rostro, et distilletur sicut in capitulo decimo, de separatione olei ab ipsa terra dictum est: et tunc exibat aqua limpida, habens colorem olei, quæ

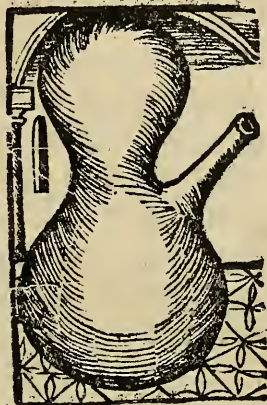

Variae viæ separandi elementa facilliter.

in se duo elementa complectitur, scilicet aerem & aquam, & in fundo alia duo elementa residuebunt, quæ sunt ignis & terra. Quum vero volueris separare flegma ipsum ab aere, ponas oleum in distillatorium reces & distilletur in balneo marie cum modico igne, & videbis ascendere ipsum flegma, & oleum residuebit in distillatorio. Et ita habebis duo elementa, scilicet aerem et aquam, quodlibet segregatum ab altero. Nam oleum non potest ascendere vel sublimari in balneo marie: quia ignis non est satis potens. Quando vero volueris separare cetera duo elementa, accipe feces ex quibus oleum distillasti: et teratur super marmore sicut prius. Postea cape quatuor partes flegmatis, & unam partem fecum: et in simul misceantur & incorporentur. Postea ponatur in fornacem balnei per septem dies, postea distilletur per arenam magno igne, donec exeat aqua rubicunda, et semper distilletur: donec in illam aquam conuertatur. Et habebis in ea elementa duo, scilicet ignem et aquam. Terra vero remanebit in fundo cucurbitæ sicut materia nigra. Deinde ponatur illa aqua rubicunda in aliam cucurbitam, superimponendo alembicum rostratum, et distilletur in balneo marie, & flegma separabitur ab ipsa, & in fundo vasis remanebit oleum rubicundum quod est ipsum elementum, scilicet ignis. Et ita habebis omnia quatuor elementa segregatim extracta, unum ab alio. Elementum vero terreum calcinetur cum igne forti et vrgeatur per ipsum ad spacium decem dierum, ut bene possit exiccari. Postea teratur iterum super marmore, et imbibatur cum ipso flegmate, et distilletur per alembicum, donec in illa materia videas paruos lapillos albos sicut sal. Et hoc ipsum sal iterum dissolvatur cum aqua ex qua distillaueris, & postea iterum dissolvatur, & distilletur. Et hoc fiat totiens, donec ipsa terra amittat omnem impurum et terreum colorem, scilicet ut albescat: et in albedinem cere deducatur, et tunc habebis terram ipsam rectificatam. Posset autem aliquis percontari: quare terra ipsa in fundo residueat. Hoc eo fit, quod in fundo remanet aer: et ipse ignis per ipsam aquam tantum per flegma potest extrahi, et nullo alio modo. Quum autem facilliori via id facere volueris, dissolvatur quodlibet elementum cum aqua sua per partes equales. Vt si flegma in quo est aer distillaueris, ut tantundem de aere in fundo remaneat. Accipias iterum tantundem de ipso flegmate, & distilletur cum aere. Et hoc fiat septies. Ex alio vero flegmate extrahatur aer, ex ipso quod post aerem remanserit, pari modo extrahatur ignis, sicut supra docuimus. Postea distilletur in balneo marie, et abstrahatur ipsum flegma,

& talis materia adiungatur tanto olei rubei, quod infundo distillato rj prius remanserat, sicut iam declaratum est, & per septem quoq; vias distilletur. Postea ipsa terra cum flegmate abluatur. Et hac forma quodlibet elementorum in sua virtute magis perficitur ad operandū operationes sibi appropriatas. Est etiam alia via subtilior, redigendū quodlibet elementum in suam summam substantiam & quintā essentiam, tamen præsupponitur, quod elementū quodlibet sit prius iustificatum. Deinde accipiatur & ponatur in vas circulatoriū.

Ponatur in fimum equinum, aut in balneum mariæ per dies triginta. Postq; autem ita circulaues ris per hoc spacium dierum triginta, iterum distilletur. Tunc corpus ipsum tanq; materia grossa permutabitur in spiritū vel substantiam subtilissimā. Sunt etiam quidam qui faciliori via hoc operantur, accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partem de vno quatuor elementorum: quodcunq; volueris, & digeratur in forma prædicta, & circuletur per dies triginta, & per crebrum ascensum & descensum materie, qui fit in circulatorio per tantum temporis, quodlibet elementorum in quintā essentiā permutatur. Et quū scire volueris, quādo materia sit satis circulata, vide quū ipsa quin. essen. natat super aliā materiam, tunc satis est. Habes itaq; satis superq; declaratum, quomodo sint separanda quatuor elementa, et quomodo ipsa quinta essentia sic extrahenda ex ipsa celidonia. Restat nunc dicere virtutes quintæ essentia ab ipsa celidonia extractæ. Elementum igitur aquæ siue ipsum flegma conduit ad omnes egritudines corporis calidas & frigidas. Temperat etiam omnes venas circa cor existentes, & omne venenū ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidentales pulmonis. Sanguinē purificat, & hominem præseruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Opitulatur deniq; omnibus infirmis, etiam in quacunq; infirmitate sint. Elementum vero aeris est sicut oleum, & habet has virtutes. Iuuenes in robore suo confirmat, in fortitudine scilicet & venustate, quū vsi aliquādo fuerint in epulis, quia nullū sanguinē permittit putrescere. Adurit etiā & expellit omne flegma falsum, & melancoliā sustollit; omnē deniq; adustionem colere nimirū aufert. Elementū

Præparatio materiæ ad separandum quat. elementa.

autem ignis, quū de eo accipiatur in quantitate vnus grani tritici, & coneratur, & incorporetur cum vino optimo, & in collum hominis egroti, immo etiā semimortui immittatur, hanc habet efficaciam. Omnes vires corporis amissas recuperat & refocillat. Penetrat enim vsq; ad cor, & ipsum calefacit, & expellit omnia venena & omnes humidas superfluitates ab ipso corde. Si vis hominem in agone mortis existentē, in vigesima parte horę curare, vt sit miraculū, & quasi illud dabis ei granum vnum olei huius, quod est elementum ignis, & statim conualefcet, etiam vt astantes mirabuntur, esse dicentes, quoddā magnum miraculū. Et ita sentit Lullius. Sunt autem aliqui, qui alio modo quintam essentiam ex chelidonia extrahunt, accipiendo Chelidoniam dum adhuc florescit, cum radice & flore, & ponderetur, pondus vsq; ad suū tempus reseruando, discindatur minutim, & super ipsam infunde aquam fontis puram, & ponatur super ignem; & tantum bulliatur, donec ad suum prædictū pondus reducat. Hoc factō, pistetur in mortario lapideo, & exprimatur succus per pannū colatorium, amoueantur feces, & reliquū bulliatur, donec ad spissitudinem mellis perueniat. Et tunc illa materia erit præparata, ad separandum quattuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitā, ipsam implendo pro media parte, et lutetur desuper alembicus, meliori via qua poteris, & distilletur igne lento in balneo Mariæ, ita quod aqua ab ipsa materia expellatur. Deinde distillatorium ponatur in cinerem, & separabitur ab ipsa alia aqua, quæ est sicut oleum. Quūq; tertia vice videris oleum supernatans, amoueatur receptaculum, & aliud anteponatur, ad recipiendum illud oleum, quod est ignis. Et ita habes tria elementa, ab inuicem separata, scilicet aquam, aerem, & ignem. Terrea vero substantia in fundo vasis remanet sicut materia combusta. Et quodlibet horum elementorum segregatim in vase reseruetur. Quum vero quodlibet elementorum volueris rectificare, quia sic fieri oportet, si vis eo loco medicinarum vti. Aqua igitur ipsa per alembicū septies distilletur, & in qualibet distillatione cucurbita optime lauatur a fecibus remanentibus, quæ debent admisceri elemento terreo, & distillētur in balneo mariæ, & vas in quo aqua illa debet reseruari, optime perlutetur. Tali etiam modo rectificabis aerem per septenariam reiterationem in cineribus; semper miscendo feces cum ipsa terra. Hac etiam forma elementum igneum temperabis & iustificabis, Et hoc est ipsum oleum tertium. Et quodlibet oleorum reseruetur.

uetur in vase bene clauso. Postq̄ autem rectificationes cuiuslibet elementorum monstratę sunt, opere precium est, scire naturam & virtutę cuiuslibet elementorum. Aquę ergo qualitatis vis est, expellere omnes calores & venena ab ipso pectore, mundificare etiam sanguinem. Valet etiam cōtra opilationes pulmonis & epatis, Corrupt omne humorem & flegma superuacuum. Deniq̄ hominem in nouem diebus ab omni infirmitate liberat. Oleum vero aeris conseruat iuuentutem et robustatem cum pulchritudine & optima venustate; nec permittit sanguinem putrescere, vel melancoliam dominari, aut coleram adurere, nec flegma in corpore humano abundare sinit, augmētat sanguinē, & per quęq̄ membra ipsum disgregat. Et ideo qui hoc oleo aeris vtuntur, sepe phlebothomifant, quia est valde penetratiuum. Egrotos maximopere sustentat & nutrit. Valet etiam, si quispiam timeat & in periculo sit amittendi oculum, & per spacium triginta dierum imponat in ipsum omni die vnam guttā vel duas; et in hoc miraculose prodest. Efficacia vero qualitatis ignē multo est maior cęteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nihil proficiunt. Homines senes in iuuentute conseruat, & facit ipsos iuuenescere. Et si homo esset in iudicio mortis; & caperet de hoc oleo ignis in quantitate vnus grani tritici, cum vino vel cum aqua vitę tēperatum, restaurat ipsum ad vitam, calefacit sanguinē, recreat cor, conseruat hominem a morte, & ipsi restituit vires iuuentutis. Et si sumitur cum aqua siliquis, dicitur esse elixir vitę. Materia quidem terrea rectificata per tres vias per dissolutiones, coagulationes, & calcinationes, est subtile sal terre, cum quo possunt transmutari omnia metalla in lapidem, cū quo omnes spiritus figuntur, habentes humiditatem radicalem. Nutrit etiam leprosos. Ex hoc autem philosophi antiqui lapidem fecerunt, quem philosophalē appellauerunt. Modus vero sumendi ipsam medicinam, est hic. Recipe tres guttas ignis celi donię, tria coclearia aque rosarum: medium cocleare de aere sanguineo: capiantur immixta simul stomacho ieiuno. Si infirmitas est calida, detur cū vino, & si homo excessisset annum vigesimum quartū, cū aqua vitę. Si autē sunt febres calidę, nullo modo debet administrari patienti.

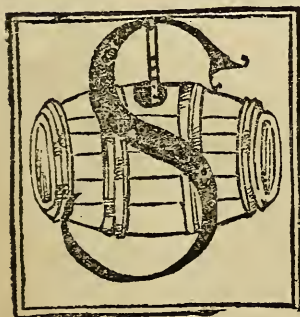
Sis ergo extrahere quintam essentiam ex san-
guine humano, accipiatür de sanguine homi-
nis sanguineæ complexionis, vel colerici sani,
mediocris ætatis, & bonum vinum bibentis,
postq̃ phlebothomi fuerit, & sanguis resis-
dens in fundo vasis ab ipsa aqua segregatus
fuerit, teratur in aliquo vase cum decima parte
salis communis, & bene concutiendo insimul misceatur, & ponatur
in pellicanum clausum,

Et postea ponatur in fonteam quinque pedum pro-
fundam, & latam duorum pedum, habentem unum
stratum de calce viua, & aliud de fimo equino, sicut
supra dictum est de digestiuo, & fermentetur ibi per
vnam lunam, vel circiter, secundum quod videris
tempus esse nubilum vel serenum. Postq̃ autem
videris ipsam materiam esse resolutam in aquam,
scilicet q̃ grossa substantia, quæ in fundo pellica-
ni residet, ab aqua penitus sit segregata, extrahatur
ab ipso fimo, & ponatur in balneum Mariæ cum
alembico, & distilletur igne lentissimo, sicut supra de quinta essentia
vini dictum est. Et quum primam distillationem perfeceris, admisceatur
iterum cum fecibus quæ in distillatorio remanserunt, & iterum
in fimo putrefiat, donec videris purum ab impuro esse sequestratum,
& materiam depuratum & subtilem natare super fece, & si sit tempus
clarum, putrefiat in loco præfato longiori tempore q̃ si fuisset nebu-
losum vel imbriferum. Hoc facto, secundarie distilletur. Postea iterum
cum fecibus ponatur ad digerendum, & denuo distilletur, & hoc fiat
quatuor vicibus ad minus. Post distillationem autem quartam circu-
labis tempore longo, sicut supra dictum est de quinta essentia vini,

ia vt talem perfectionem acquirat: vt ex claritate sua immaterialitatem & corruptionē adipiscatur: & per distillationem approprietur quintæ essentiæ sanguinis humani corporis. Et hæc in omnibus egritudinibus ex nimia sua nobilitate & virtute maxime est sustentatiua naturæ humanæ, & citissime egrotantem a quocūq; morbo liberat. Et hæc sufficiat de sanguine humano. Ex carne autem & ouis quū quintam essentiā extrahere volueris, caro illa, ex qua illā educere vis, sit subtilissime & minutissime concisa, & postea in mortario pistetur, cū decima parte salis communis. Pari modo oīa in mortario cum sale pistentur: donec in aquam redigantur, ponantur postea in cucurbitam & superimponatur alembicus cæcus, & fiat per omnia in digestionem fermentatione: & distillatione: sicut iam de sanguine humano elucidatum est.

De modo extrahendi quintam essentiam de pomis: piris & alijs fructibus. Caput 15.

I vis extrahere quintā essentiam a pomis, piris: prunis: cerasis: castaneis, & alijs generibus fructuum: minutissime cum cultello frustulentur, postea pistentur in mortario terreo: & optime incorporentur cū decima parte salis communis. Postea ponantur in cucurbitam, & superimponatur alembicus cæcus: & optime perlutetur, & ponatur in fimum, ad putrefiendum, sicut iam de sanguine humano est dictū. Et tunc est perspicendum: si aliquis fructuum habeat virtutē ad hoc ad quod vtī volueris: quia illa virtus & præstantia ipsius fructus venit ex sui essentia: quæ in ipsa materia est latens & occultata. Et illa dū a fecibus suis, & a materia grossiori segregata, & ad immaterialitatē & quasi incorruptionē quandam reducta fuerit, haud immerito a philosophis quinta fructus essentia nuncupatur. Et ideo millies maiorem habet virtutē quam antea habuerat: dum adhuc corpus elementatū. Feces enim ipsorum fructuum ex quatuor qualitatibus (vt nemini dubium est) compositæ sunt.

Extractio quintæ essentiæ

De modo extrahendi quintam essentiam ab floribus, herbis, & radicibus. Cap. 16.

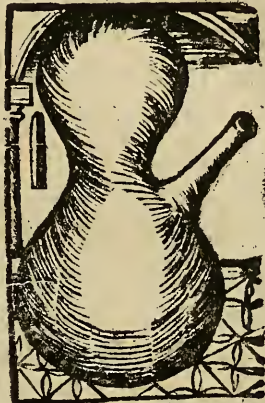
Si vis separare quintam essentiam a quatuor qualitatibus florum, herbarum, et radicum, Accipias eas dum bene sunt mature, cum tota substantia sua, tempore claro & sereno, luna ipsa crescente, & iam quasi plena, quia tunc omnes flores, herbae, & radices carent quodammodo omni corruptione, ita quod sunt separatæ ab omni calore extraneo & supernaturali, & optime ab omni immundicia purgantur. Postea minutissime secando, pistentur in mortario marmoreo, cum decima parte salis, & ponatur in circulatorium.

Fermentetur in fimo equino per unum mensem, omni hebdomada renouando semel fimum. Mense autem peracto, extrahatur a fimo: alembicū cecum deponendo, & superimponatur alembicus cū rostro, & distilletur in balneo Mariæ, augmentando primū ignem usque ad tertium gradum. Et aqua distillata referuetur, & feces ex cucurbita extrahantur, & puluerisentur minutissime. Postea superinfundat aqua distillata super feces, & iterum apponatur alembicus cecus, omnia optime lutando, sicut priori vice fecisti, & distillentur in balneo Mariæ, ignem minuendo per gradum medium. Post hoc iterum feces puluerisentur, & superfusa aqua, quæ ab ipsis erat distillata, iterum digerat ut supra: & tertio distilletur, & putrefiat, semper ignem diminuendo per medium gradum. Putrefactio quoque decreseat semper per mediū

gradum, scz q̄ in secunda digestionē putrefiat per dies viginti et vnū in tertia per dies quatuordecim, in quarta per dies octo, ita q̄ quater nis vicibus fermentetur. Quarta autem distillatione peracta, ponatur in hoc circulatorium.

Et sepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faciendo ignem in primo gradu. Potest etiā poni ad solem diebus æstiuis, vel etiam occultetur in vinacea & ibidem circuletur per vnum mensem integrū, vel paulo plus: quia quanto plus circuletur, tanto nobilior efficitur, dum superflua humiditas quatuor qualitatum penitus digeritur: consumitur et resoluitur in circulatorio per frequentem ascensionem & descensionem. Et ita habes quintam essentiam, in qua maxima virtus herbarum, florum, et radicū delitescit. Magis tamen est efficax, si accipis herbam, semen, vel radicē, & distillaueris ex eis aquā, & illa aqua ita distillata iterum superfeces suas, vnde est distillata, fundatur, digendo in fimo equino per septē dies. Postea distilletur per cineres omni via, modo, et forma, sicut supra in chelidonia est factum. Quia per hoc ex ipsis quatuor qualitates separabis, & materia tanto nobilior & præstantior reddetur. Et quodlibet segregatim reseruetur, quia aliter feces nullius essent valoris. Possit autem aliquis sciscitari, quid est quinta essentia, quum non sit plus q̄ alia aqua distillata. Ad hoc ego respondeo, ipsam nihil aliud esse in forma & visione q̄ aliam aquam distillatam. Sed multo maior: subtilior, & nobilior est q̄ alia aqua distillata simplex, quum per multas & varias digestionē, circulationes, & distillationes omnis flegmatica & aquea humiditas in ipsa sit consumpta. Pari modo per suam excellentem subtilitatem, dum superfeces funditur, & iterum digeritur, & ab ipsis fecibus iterum distillatur, omnem suam vim & virtutem, quæ in ipsa latebat, recuperavit. Et ideo assimilatur ligno combusto, quod iam in carbones est redactum, & tamen ipsi carbones non sunt vltius flamma. Comparatur etiam mortuo. Dum enim ipsa anima est a corpore segregata: cadauer ad aliud nihil prodest quam ad putrescendum. Et propterea omnia ad vnguem manifestare volui:

Extractio quintæ essentia ex florib⁹: herbis: & radicibus.

vt si quippiam subtilis & magne efficaciae habere velis; posses ad operatione secundum animi tui libitum perducere; accipiendo de ista quinta essentia loco aliarum aquarum, & adiungendo quascunq; species volueris, & pari modo distilletur, sicut iam sepius auditum est; scilicet recipiendo de quinta essentia. $\frac{2}{7}$. vi. aliarum specierum quarumcunq; $\frac{3}{5}$. iij. puluerisentur subtilissime, & ponatur in cucurbitam, superimponendo alembicum cecum, & digeratur in fimo equino per mensem integrum. Postea distilletur, ignem faciendo, vsq; ad finem tertij gradus. Postea feces puluerisentur, & superfusa aqua de eisdem distillata, ponatur iterum in alembicum cecum, digerendo per tres hebdomadas. Deinde iterum distilletur, & digeratur per dies quatuordecim: minuendo semper ipsum ignem per vnum gradum. Et quum quater distillaueris & putrefeceris, iterum feces puluerisentur, & vltimo ignis fiat in primo gradu caloris; & digestio fiat per dies octo. Postea ponatur in circulatorium, & ibidem circuletur quantum volueris, tunc in quolibet mirabilem operationem inuenies, ad quam ipsa materia est ordinata. Si autem putes de corruptibili fieri incorruptibile, decipieris, vt ait Ioannes de rupelissa. Licet enim faciat corruptibile incorruptibili vicinum, tamen ad veram perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid sub coelo est, corruptibile est. Et ideo maxime est absurdum, praeferare vel facere varias res, vt aliqua materia possit omnino a corruptione praeferuari. Sicut in egrotis videmus, qui aliquando a medicis casu fortuito subleuantur, nulla tamen debita cura praeunte. Sed tamen (vt ait Ouidius) Non est in medico semper releuetur vt eger. Quia si hoc esset, homines qui abhinc iam centum aut ducentis annis elapsis sunt mortui, adhuc essent in vita. Ideoq; si vero auro potabili vtereris: sicut iam ante quingentos annos in vlu fuit, putes te trecentos aut quingentos annos victurum, sicut de pluribus veterum legitur, friuolum hoc est, & maxime ridiculum hac aetate nostra, quum natura hominum, & virtus vegetatiua de die in diem decrescat, quumq; nullum bonum inter homines sit regimen in esu & potatione. Quia nostro tempore (quod etiam diuus Paulus praecinit esse commune) nemo est qui dubitet, plures mori crapula q̄ gladio. Deniq; nullum dei cultum, timorem & ceremonias recto tramite obseruamus, sicut antecessores nostri fecerunt.

Et ideo raptus est iustus, ne malicia immutaret intellectum,

Lul. li. 1.
cap. 10.

viri sanguinum & dolosi dimidiabunt dies suos. Et ideo quicquid molimur, inane est.

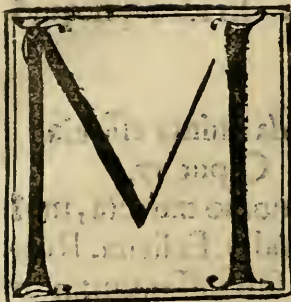

Quomodo sit extrahenda quinta essentia
ab Antimonio. Caput 17.

Vinta illa essentia ex antimonio extracta, multum valet, ad plagas exsicandas. Et fit ita. Recipe pulverem Anthimonij subtilissimum; incorporetur cum aceto distillato, & sit melius quod haberi potest, & tantundem ibidem permittatur Anthimonium, donec acetum in colorem rubicundissimum conuertatur. Coletur deinde acetum, & ponatur in vas mundum, & superinfundatur de alio aceto distillato, & ponatur super ignem modicum, donec acetum coloretur. Et hoc fac toties, ut acetum cesset colorari. Ipsumque quod coloratum est, accipies, ponendo in cucurbitam, distilletur per alembicum in fornace cinerum. Et primo distillabitur acetum ipsum, post hoc per rostrum alembici videbis egredi materiam mille colorum, & hæc est ipsa quinta essentia, quæ a philosophis appellatur plumbum philosophorum. Nuncupatur etiam a quibusdam artis lac virgineum. Est tamen differens ab illo, de quo infra dicitur; & fere oleo benedicto in colore assimilatur. Hæc itaque ponatur in pellicano, ad circulandum, per dies quadraginta, & poteris eo vti ad omnes plagas loco Balsami, quia facile & citissime omnia vulnera curat. Etiam omnibus apostematibus mirum in modum confert. Ex ipso plumbo quoque vel cerusa etiam extrahitur quinta essentia, sicut ex anthimonio, superfundendo acetum distillatum, per digitos quattuor. Postea in fimo equino digeratur, sicut narratum est de quinta essentia herbarum & florum. Deinde distilletur, & primo videbis ascendere ipsum acetum, post ipsum quandam humiditatem sicut est oleum, & hoc etiam appellatur oleum plumbi, siue quinta essentia plumbi, et habet in se quandam dulcedinem, sicut oleum Anthimonij. Valet autem contra omnes combustiones ignis; et aquæ calidæ; et contra impetiginem; et vesicas colericas. Notandum tamen est, ipsam cerusam prius debere abluī sepius cum aqua rosarum, colando per pannum lineum, donec nil in ipso remaneat de pulvere cerusæ. Deinde exsicceetur; & vltimi reseruetur. Et ita vult Seruitor; et Iohannes de sancto Amando; super antidotario Iohannis Mesue.

Extractio quintæ essentia ex Sole.

De modo extrahendi quintam essen-
tiam ex Sole: Caput 18.

Uti diuersimode de quinta essentia auri tradi-
derunt, tamen breuitatis causa subtiliorem &
breuiorem modum demonstrabimus. Quū
ergo uolueris extrahere quintam essentia ab ip-
so Sole tanq̃ precisiſſimo omnium metallorū
& perfectiſſimo, Cape Solis optimi ℥.iiij. Mercurij uiui & optime ab
luti. ℥.xxiiij. fiat amalgama. Et habeas tria; vel quatuor, vel plura in-
strumenta terrea, a figulo facta de optima terra, quam habere portue-
ris, & fiant in forma pixidis, de vna latitudine et amplitudine ab vno
fundo ad alium, & sint in fundamento rotunda, in lōgitudine vnus
palmae lata; ita vt possit ingredi tigillum aurifabri, & ab intus sint vi-
treata, & circa ambitum vel orificium. Quorum forma est hæc.

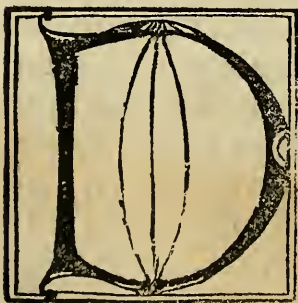
Postq̃ autem facta fuerint, circa orificium optime
adaequentur & poliantur, ita vt sint equata perfectis-
sime. Hoc facto, accipe tria aut quatuor tigilla vel cru-
cibulos, ponendo in ignem, & calefaciendo, vt rube-
ſcant, & cum ita erunt candentes, amoueat vnum
& super marmor ponatur, infundendo ipsum amal-
gama, & subito habeas vnū ex prædictis instrumē-
tis, superimponendo super ipsum tigillum, in quo
est amalgama, & sine ita frigescere super lapidem. De
hinc habeas pedem leporis, cum quo vasculum opti-
me ab omni mercurio mundetur, qui in ipsum ab intus ascendit, &
rursum in tigillum imponas, cum ipso amalgamate. Abhinc impos-
natur amalgama in conchile mundum, optime ipsum terendo & a-
gitando cum instrumento ferreo, vel paruo pistello, & videbis ascen-
dere quandam materiam nigram, subtilem; & leuissimam; sicut est
puluis aliquis, quam cum penna abstrahes, imponendo in cucurbita
tam, & optime ipsam perlutabis cum luto sapientie. Accipiat de in-
de amalgama, & imponatur in aliud tigillum candescens, superimpo-
nendo vnū ex prædictis vasis, & frige fiat super ipso marmore, & fiat
per omnia sicut de primo. Si autem breuiori via velis hoc operari

ipsum amalgama in tres vel quatuor partes diuidatur, imponendo quamlibet partem in vno vasorū, sicut per omnia enarratum est, & quum amalgama erit infrigidatum, semper habeas sigillum candescens præparatum: vt imponas aliud, semper ipsum vas mundando cum pede leporis, sicut iam dictum est, & mercurius qui ascendit ab intro, debet semper admisceri iterum cum amalgamate, donec nullū Solē videas admixtū cum mercurio. Hæc autē materia nigra: de qua iam diximus, a philosophis Caput corui appellatur: & est initiū omnis veræ & perfectæ scientiæ. Et licet sit nigra & fusca: est tamen aurū quod in fundendo poteris probare. Et quando videbis ipsum mercurium non plus reddere de tali materia nigra: tunc est certissimū indi- eiū, nullū Solē plus in ipso contineri. Dum ergo ipsam ita collegeris: debet optime lauari: vt totus mercurius ab ea secedat & separetur. Hæc autē lauatio fit hoc modo. Distilla semel aquam fontis per alembicū: imponendo materiam nigram in vrceo vitreato: superinfundendo de hac aqua distillata, & teratur cū digito mundo hinc & inde: & videbis Mercurium ab ipsa materia separatum, in fundo residere. Postea colabis aquam & materiā ab ipso Mercurio in vrceū aliū vitreatum: superinfundendo aliā aquā distillatā: faciendo sicut prius. Et hoc toties: donec tota materia ab ipso mercurio segregetur. Postea recipe vrceum cum illa nigra materia: & pone ad locum securum ipsum optime tegendo: ne aliquid impuri possit incidere: & dimitte ita requiescere per diem & noctē: & tota materia in fundo residebit. Dehinc aqua a materia ipsa coletur cū panno lineo albo & mundo: & illa materia siccetur super paruū ignē, de carbonibus factū, aut ponatur in arenam ealidam, vel in cineres. Postea in cucurbitā ponatur ipsam optime lutādo, & vsui reseruetur, donec volueris ea vti. Mercuriū autē tuū, cū quo vis facere amalgama, debes ita præparare. Primo accipe de Mercurio quantū volueris, imponatur in mortarium cum aceto & sale cōmuni: teratur: immisceaturq; insimul cum pistello ligneo, donec acetū in nigredinē deducatur. Quo facto, ab ipso Mercurio segregetur, & coletur, aliud recēs superinfundēdo: iterūq; pistādo, donec nigrescat. Deinde iterū coletur: et aliud superinfundatur. Et hoc fac toties: vt ipsum acetū desinat nigrescere. Postea permittas stare donec Mercuriū in ipso fundo videris: & inde acetū iterū coletur. Mercuriū vero ipsum cū sale in vrceo vitreato pones ad ignē: vt exicet. Quo facto: ipsa materia in substātiā aliquātulū durā emutabit.

Præparatio mercurij:

Hanc ergo in mortario iterum teres cū pistello ligneo, superfundendo aquā fontis purā, semper terendo. Et quando videbis materiā nigram esse: colabis aquā ab ipsa, & impones recentē. Et hoc fiat toties, donec tota nigredo ab mercurio abeat & recedat vna cū sale. Et tunc est preparatus ad ipsum Solē. Dehinc per lintheolū coletur tribus aut quatuor vicibus, & vltimo per corium, sicut faciunt aurifabri. Veram ergo sic habebis mercurij rectificationē. Sunt tamen aliqui, qui alio modo ipsum præparant: scilicet accipiendo capita allei, quæ optime debent a corticibus suis mundari, deinde pistentur quantū poteris, & exprime succū ipsum per pannū, & accipias de mercurio, quantū volueris, teratur super marmor cū prædicto succo allei, donec morificetur, & ab inuicē separetur mercurius, vt nihil penitus de ipso appareat. Deinde accipias aliū mercuriū, iterum cū alleo terendo, & fiat sicut de primo. Quo facto, ponatur in vas terreū vitreatū, aut in mortariū, terendo fortiter cū pistello ligneo, admixto sale & aceto: & quū materia nigra fuerit, coletur: & iterū aliud acetū imponatur. Et hoc fac toties, donec nihil de materia nigra remanebit, & ita erit optime preparatus. Alij vero alia viā ipsum purgant, & est melior q̄ illa quæ fit cū sale vitri & vitreolo, & fit sic. Accipe sal cōmune præparatū, & cū ipso mercurius sublimetur, & cū albescit sicut nix: proijciatur in aquā calidā, donec in simul congeletur. Quo facto, ex aqua deponatur, & fiat sicut priori modo, & erit optime purgatus. Cū quo poteris soluere deinde Solem vel Lunam peroptime,

De modo distillandi per descensum.

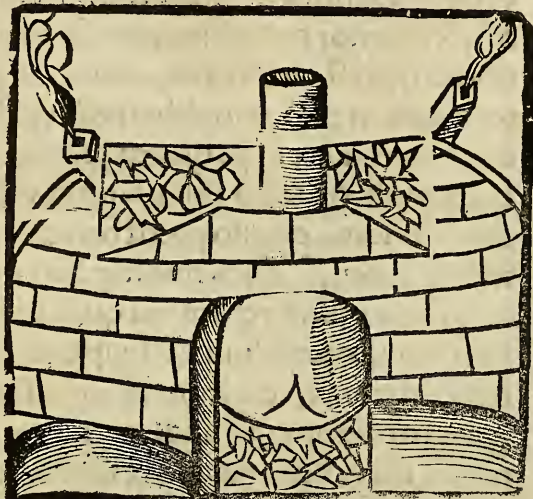
Caput 19.

Vplicē esse modū distillandi neminem latere arbitror: per ascensum scilicet & descensum. Quorū ille ab omnib⁹ facile est cognitus, hic vero a paucis. Qua de re opere precium me facturū ratus sum, si huius artis tyronibus viā distillationis per descensum insinuo. Plura enī p̄ hūc modū distillant. Sicut fit in oleo luni periti: in oleo bñdicto in oleo nucis muscatæ, in oleo vitellorū ouorū, & in multis alijs. Talis ergo distillatio potest fieri in fornace quadrata, facta ex lateribus nō coctis. Et fit in amplitudine & latitudine triū cubitorū, vel paulo plus, ponendo vnum lapidem post alium, sicut fit in Germania, in

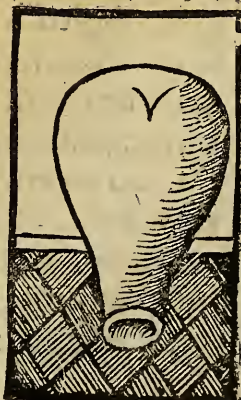

in constructione focorum, super quibus esculenta coqui solēt. Et sit de terra, in altitudine vnus cubiti & medijs ab omnibus lateribus, excepto anteriori, supra quo ponantur ferraenta, sup quibus alij sint lateres tenues, quos tegulas dicimus. In medio vero habeat foramen latitudinis vnus cubiti, quum ex ipsa longitudine sit annulus, per quem possit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna positura laterum muralium, in altitudine vnus cubiti, vel circiter duorum. Cuius forma est hæc.

Postea habebis fornacem paratam ad distillandū et sigillā dum omnia vitra distillatoria quæ volueris recludere, & appellatur Sigillū Hermetis. sicut in capitulo subsequenti copiose declarabitur. Quū ergo volueris distillare per descensum, accipiat cucurbita de meliori terra quā inuenire poteris, vel si non possis habere bonam terrā, fiat de cupro vel auricalco, et impleat vsq; ad tertiam partem cum materia illa, quam distillare volueris; & in hoc claudatur cooperculum ferreum tenuissimū; factū de laminis ferri, sitq; plenū foraminibus paruis, & orificiū cucurbitæ vertatur hoc modo.

Et intret foramen quod est in fundamento fornacis in latitudine trium digitorū, & sint omnia per optime lutata, q̄ a summitate fornacis in fundum eiusdem nil possit cadere. In inferiori vero parte fornacis ponatur receptaculum, ad suscipiendum materiam distillantem. & in superiori parte fundamenti fornacis fiat ignis de carbonibus ab omni latere, sit tamen longinquus a distillatorio, inquantū est possibile. Et in principio, ignis debet esse valde exis

Modus distillandi per descensum.

ignis postea sensim & paulatim, semp augmentetur, & semper poteris ipsum appropinquare, paulatim ipsi cucurbitæ. Et scias q̄ quælibet materia in principio distillabit aquam, tamen vna plus q̄ alia, quem admodum assiduus huius artis sectator ex variarum materiarum distillatione videre potest. Ponatur ergo infra ipsum orificium per fundamenti superioris partem cucurbita vitrea in inferiori parte fornacis ad recipiendum quod distillaueris. Quumq̄ videbis oleum distillās ipsum vas debet euacuari, & iterum supponatur, & semper augmētābis ignem, approximando ipsi distillatorio siue cucurbitæ, donec nullum oleum videas plus distillare. Tunc enim ignis est amouendus & retroiaciendus, & quanto longius, tanto melius, donec extinguitur, & superior cucurbitæ pars sit infrigidata. Et deinde inferiore partem, in qua est oleum, amouebis, & reseruabis segregatim. Quod autem ignis in principio debeat esse valde exiguus, & debeat paulatim augmētari, ita vt sit in quarto gradu, hoc fit duabus ex causis. Prima quidem est, q̄ ex illo abundanti & vehementi calore consumitur omnis humiditas ex quo potest fieri oleū, & hoc fit præcipue in oleis vitellorū ouorū, & nucis muscate. Sed in alijs, sicut in oleo luni perii, poteris facere ignem repentinū quanū libuerit. Secunda causa est, q̄ ipsum lignum accensum possit ipsam cucurbitam ledere, vt possit comburi, vel rumpi, vel oleum ex eo possit aliquē fetorē attrahere, & ideo ignis in principio, secundum cursum naturæ est faciendus, quū ipsa natura nil violenti patitur, vt iam ex Auicennæ & Aristotelis sententijs probatū est, in quin. essen. vini. Sed in oleo benedicto simplici debetis saltem augmentare ignem in fine distillationis. Poteris etiam facere fornacem hoc modo. Ita vt sit fouea in terra fossa, in longitudine latitudine, & profunditate, sicut materia distillanda exigit, in qua ponatur olla vitreata, bene lota cum aqua, ad vitandū: ne olla distillata ipsam ingrediantur. Superq̄ orificium ipsius ollæ ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata: ita q̄ olla laminā accendat in latitudine vnus digiti obliqui siue transuersi, & super hoc vas terreum, aliud imponatur, vertendo vnum orificium contra aliud. In illa vero superiori sit materia distillanda, bene claudendo ipsum vas, ne materia possit elabi. Deinde optime omnia lutentur, & fiat ignis circa ollam superiorem, quæ debet esse tota extra foueam, præter orificium, quod sit in magnitudine ipsius fossæ. Sed hæc secunda via nō potest bene fieri, sicut prima, ex duabus rationibus. Quarū prima est

quia prima vice nō possis separare aquam ab oleo. Secunda vero est, quia non potes facile scire, quando tota materia est distillata, nisi per crebrum vsū & consuetudinem experieris. Potest quoq; per aliam viam fieri fornax distillandi per descensum, hoc modo. Fiat fouea in colle præcipiti, & inferius distillatorium, in forma prædicta imponatur, semper imponēdo aliud, in cui⁹ fundo multa sint foramina. Et super hoc distillatorium vel ollam ponatur tegmentū, ab inferiori vsq; ad superiorem partem vndiq; optime claudendo, vel lutando. Et circuitus ollæ superioris sit inferior colle, ita vt collis ipsam ollam ascendat. Deinde fiat ignis in forma supradicta. Possis etiā supponere vitrum huic ollæ. Nam prior fornacis pars de olla inferiori debet esse aperta, vt possis cognoscere, quando tota materia sit distillata.

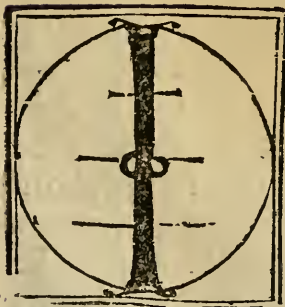
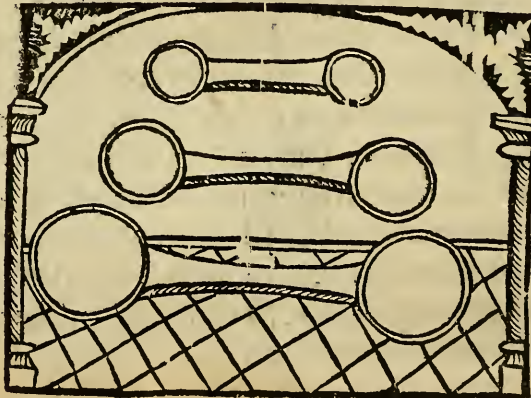
Demō claudendi Sigillum Hermetis. Caput 20.

Sepius oleū vel aqua nobilis exigit eximiā clausurā, ne spirit⁹ & virtus vegetatiua ab ipsa possit exhalare siue expirare, & sepi⁹ hoc exigit materia circulanda vel fermentanda, ne virtus rei diminuatur. Et hæc clausura appellatur Sigillū Hermetis, & inter omnes alias sigillationes est nobilissima et excellentissima. Quæ quidē ita solet fieri. Vitrum siue distillatoriū impletū vsq; ad tertiam partem de materia digerenda circulanda q; collum habeat longum: & intrudatur ab infra in foramen paruæ fornacis, sicut in antecedenti capitulo narratū est. Ita q; ipsum vas penetret foramen furni per quatuor digitos obliquos. Si vero ipsum foramē sit amplius q; collū vitri, debet obstrui argilla ab omni parte, ne quicquā circa vitrum possit in inferiorem fornacem cadere, & ipsum officium vitri sit liberū in fornace, nec vllatenus sit circumdatū argilla. Postea fiat ignis exiguus de carbonib⁹ in superiori parte fornacis, ita remote, quantum poteris ab ipso vitro seu distillatorio. Deinde sepe appropinquabis ipsum circa cucurbitam, paulatim augmentando, donec videris ipsum vitrū rubescere, sic vt velit fundi. Accipe ergo forcipē alicui⁹ fabri ab anteriori parte candescentem, cū quā supremam vitri partem rubescentem stringes, paulatim candendo & vertendo forcipē: & sensim abinde abstrahendo, & videbis ipsum vitrum ab ea parte ita esse integratū: sicut est in alijs. Post hoc ergo ignis est parū amouēdus &

Distillatio aceti & vrinæ ad resol. metal.

leniēdus, forma & modo, ita q̄ fiat sensim, donec vas ipsum plane sit
infrigidatum, quia si post extensum calorem frigus repentinum suc-
cederet, statim rumpetur, & ita omnis labor industria & impensa
foret superuacua. Ideoq̄ non parua diligentia ignis est minorandus,
& ipsum vitrum infrigidādum. Hoc itaq̄ modo potes custodire in-
strumentum siue vas reclusum, quantum volueris. Quando autē ip-
sum volueris referare, habeas filum sulphuratū, cum quo collum vi-
tri sex aut septē vicibus circundabis, & accendatur ipsum sulphur pau-
latim cum candela cerea, & dum totum filum adustum fuerit, ipsum
vitru rumpetur. Amoue ergo collū, & impone vel extrahe quicquid
volueris. Aut habeas tria vel quatuor instrumenta ferrea, longitudi-
nis duorum cubitorū, vel paulo plus, in quorū extremitate sint duo
annuli, quorum vnum ex his: quod magis ad hoc aptū videtur: collo-
viri imponatur, & modico elapso tempore, ipsum vitru rumpetur,
& hoc modo poteris abscondere parua vel magna vitra, vt volueris, et
erunt adeo equatim abscondita, sicut si cum aliqua ferra adempta fuissent.
Quorum forma est hæc.

De mō distillandi acetū et vrinam hu-
manam, in quibus omnia metalla calci-
nata resolui possunt. Caput 21.

N superiorib⁹ capitulis huius operis diximus,
in aceto distillato solui posse Solem, & quō et-
iam per ipsum quinta essentia ab ipso plumbo
& anthimonio extrahitur. Necessariū est ergo
pro tyronculis, modum distillandi describere.

Est enim quiddam magni discriminis inter distillationem aque vite,

& aceti. Quia in aqua vite substātia melior primo distillatur. In aceto vero vltimo. Ita q̄ aqua siue flegma in vino sit posterius, in aceto vero anterius. Et ideo quū melior substantia aceti per distillationē ad receptaculum dilabitur, habeas optimum acetū; quod habere potueris, ponatur in cucurbitam, superimponendo alembicum, & distilletur per cineres, vel in balneo mariæ, cū igne lento, donec nulla plus aqua egrediatur. Postea gustetur sepius atq̄ sepius super linguā, si fortificatur in acetositate, cū quodam modo mordacitate aliqua, tunc tēpus est amouendi receptaculū, & aliud in locū suum ponatur, quod sit bene lutatum, & ignis parū augmentetur. Quūq̄ videris paruas lineas albas, quasi nubeculas in alembico: distillabis vltra: donec spiritus egrediantur, quorum vaporositatem videbis eleuari in supremitate cucurbitæ, & egredi ex alembico in ipsum receptaculum. Sed quū videbuntur tibi guttæ sanguinæ in alembico, iterum aliud receptorium anteponatur, & tantundē distilletur, donec tota materia sanguinea sit in receptaculum egressa. Et hæc materia valde est fetida, combustionem olens, & ideo hoc acetum non est bonū ad resoluendum Solem calcinatum, pro faciendo aurum potabile, sed bene pro tingendis metallis, quia fetor ille combustionis ad hereret substantię Solari ex qua potius aurū potabile corrumperetur q̄ melioraretur. Si vero volueris distillare vrinam humanam, in qua possunt resolui folia auri, vel etiam aurum calcinatū, ex quo ipsa vrina ita distillata potest extrahere colorem, ad faciendum aurum potabile, iam multoties preminatum, que etiam habet maximam vim ad podogram, dum pedes Ad pod
omni die duabus vel tribus vicib⁹ ex illa illiniantur, & de semetipsis dagra.
exiccantur. Valet etiam p̄ficis, et multis medicinis accommodari potest Ad p̄
quas breuitatis causa omitemus, dum etiā nō sit hic nostri propositi sim.

Itaq̄ distillabis humanam vrinā tali modo. Accipe vrinam hominis sanguinei vel colerici fani, bibētis bonum vinum, qui nondum trigessimū quintum annum excesserit. Distilletur quatuor vicibus per alembicum in balneo Mariæ, Postea circuletur in pellicano per dies quadraginta, & vsui reseruetur. Alij septies distillant, & melius.

Modus distillandi cuiusnis generis mel.

De modo distillandi mel quod ipsum
aurum potabile ingreditur. Cap. 22.

El (teste Plinio) a greco vocabulo dictū μελι, quod est cera, vnde μελιεσ. i. mella, & μελιται siue μελιασει, hoc est apes. Optimū autē mel est, vbi optimorum florum abundat copia. Ponunt autem greci multa & varia genera mellis: Inter quæ tria sunt principaliora, Vernum scilicet, quod mel anthinū vocant, eo quod ex floribus faui construatur, quos greci dicunt. Mel vero æstiuum vocant horeum, quia etiam omnes fructus æstiuos nuncupant horeos, quum id tempus per excellentiam ab eisdem appelletur hora. Tertium autem genus mellis est siluestre, eximiturque post primos autumnal imbres. Ericēū id vocant, ab Erica frutice, quæ & sifarum dicitur: quæ herba eo tempore sola floret in siluis, ideoque melli nomen prebet. Sed quia apud nos nec ipsum mel Atticū, nec præscripta inueniuntur genera, accipiendum est de nostrate, meliori quod inueniri potest, & hoc debet esse rubicundū, spissum, & nullā in se habens aquositate, imponatur in caldare, vel in capsiam ferreā in quantitate qua volueris: addatur aqua fontis puri, in quantitate mellis, & coquatur super lentum ignem, semper spumas colando, vsque ad consumptionem aquæ, & hoc fiat per nouem vices. Postremo vero coquatur, donec in spissitudinem propriam mellis reducat. Exinde circuletur in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu caloris, per dies quadraginta. Quo facto, imponatur in cucurbitam, quæ sit longior & altior quæ in alijs materijs distillandis, & sit de terra ab intus vitrata, ponatur in balneo Mariæ, distillando per alembicum. Et si forsitan mel ipsum velit ascendere, habeas pannos madefactos frigidos, qui circum cucurbitam voluantur ab intus per alembicum: & exibat primo aqua clara, quæ debet referuari segregatim, quia valet ad elongandum & colorandū capillos. Post hoc exibat aqua citrina & aurea cum oleo, & hanc iterum segregatim custodies. Et hæc aqua secunda habetur apud quosdam cyrurgos loco balsami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & cyrurganda, & ad plagas profundas mundificandas, & etiā ad crines colorandos. Tertio vero & vltimo distilla

bitur per cineres, & exhibet aqua rubicunda, declinans parū ad aliquā nigredinem, & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiore quantitatē: ponatur ipsa aqua prima super feces suas: & distillabis, sicut prima vice fecisti. Et quālibet aquā vel oleū separatim in phiala sua recludes, & custodies.

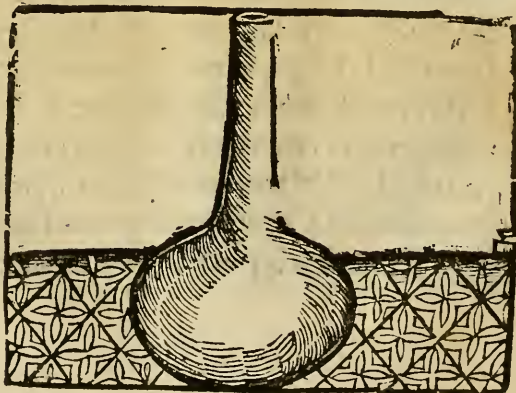
De auro potabili communi Cap. 23.

Quum in superioribus capitulis tractauerimus de modo, quintam essentiā de omnibus rebus quæ formam habent & speciē: extrahendi: quæ maxime ad aurum potabile conficiendū ad ministrant, videbatur nobis nō inoportunū fore, si pauca de modo & vijs varijs faciendi aurum potabile, per quod vita humana quasi a corruptione, scilicet ad terminum ætatis nobis prescriptum conseruaretur, differeremus. Varij enim operantur varie, & quisq; suum laudat, quibus laudabile non sit. Quatuor enim modos principaliōres inuenio, per quos antiquitus aurum in substantiam potabile redigebatur. Tamen ne aures thyruncolorum tenues obtundā breuiorem declarabo viam, & communiorem. Rusticorū enim est adagium, trita semita non posse aberrare. Monstrabo itaq; viā sacris ritam & vsitatam, ex qua optimam poteris habere practicā. Est etenim secretum ab ipsa quinta essentia extractum, in quo philosophi antiqui maximum habentes laborem, tamen omnia nobis occultarunt ex ratione, quia habet virtutem occultatam (quam diuina prouidentia ei indidit) per quam iuuentus ipsa venustatem & robustatē amissam potest recuperare, per quā etiam tota senectus abigitur, non tamen ex eo gradu in quo est, sed representat hominem antiquum esse iuuenem, si de eo vtatur, vt infra copiosius docebitur. Et hæc est substantia & materia prima, in qua veteres philosophi tantum laborauerunt: vt possent aliquo modo substantiam & naturā humanā a corruptione præmatura conseruare. Omne enim genus hominum (teste Stagiritæ philosopho) cupibile est, posse a corruptione præseruari.

Confectio Auri pota. Io. de Toletō, & Hugonis Cardinaliū.

Sed a deo optimo maximo præscitū atq; prædestinatū est, semel nos debere mori. Vnde Cordubensis noster Seneca non illepide ait, nil certius esse morte; & nil incertius hora mortis. Et diuus Paulus, Statutū est omnibus semel mori. Nonne (vt diuus ait propheta) oēs in Adā morimur. Impossibile ergo est, posse nos inuenire materiā corruptibilem, quæ a corruptione nos præseruet; quum nihil sit sub cœlo (teste Aristotele) quod corruptionis sit expers. Ideoq; nobis inueniendum est aliquid incorruptibili vicinum. Censeoq; q̄ plures in hoc laborasse, vt eternaliter viuerent, qui scripserunt, ipsam quintā essentiā esse a deo perfectā & incorruptibilem, vt ei nihil desit. Hoc quidē est falsissimum. Nam si esset a deo perfecta, vt nihil ei deesset, faceret nos eternales, quod est contra voluntatem dei: vt iam sepius dictum est. Possumus tamen inuenire viam & artem, prolongandi vitam nostrā vsq; ad terminum nobis præscriptum, dum modo timeamus & veneremur deum, vt iustū est & dignum, regimēq; habeamus, quod vitæ nostræ non sit incommodās. Ideoq; Ioannes de Tholeto: & Hugo, ambo cardinales, fecerunt aurum potabile in hanc viam, quo quidē semper in omnibus esculentis vtebantur, & pro thesauro abscondito habebant. Et hoc sic fit. Primū & ante omnia habeas aquam, in qua possit dissolui aurum, & argētum, & omnes lapides preciosi. Et hæc fit hoc modo. Accipe salis amoniaci, salis nitri añj lib. i. conterantur & pulueriscentur in mortario. Postea adde sulphuris viui. $\frac{2}{3}$. i. Mercurij sublimati $\frac{2}{3}$. i. conterantur, & misceantur omnia simul. Quo facto, accipe de dictis rebus puluerisatis in pondere $\frac{2}{3}$. ij. distilletur cum igne lento, in fine ipsum augmentando, sicut fit in aqua forti, quia ipsa aqua cum magno impetu egredietur. Et fac, vt possis habere librā vnā de dicta aqua, quam reserua in vitro cū collo stricto, bene recluso.

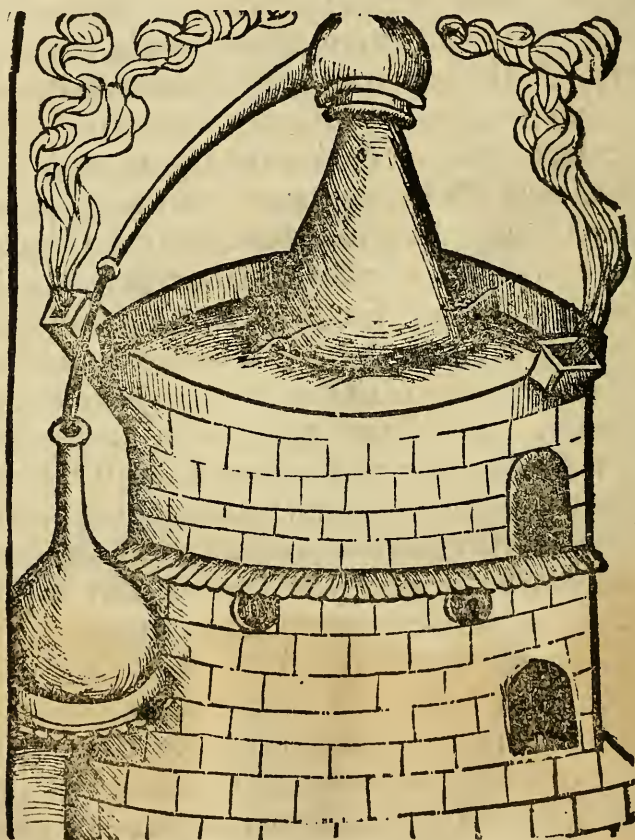

Et quando volueris facere aurum potabile, Recipe de auro finissimo ℥.ij. vel. s. i. vel quantum libuerit, potes enim facere ad placitum. Malectur in laminas tenuissimas, & quantum poteris subtilissimas. Et pro vna parte auri capias partes tres mercurij, qui nondum fuerit sublimatus, calefiat in crucibulo vel tigillo, donec fumescat. Deinde fiat amalgama, in modum pultis, & tamdiu amalgametur, donec omnia bene simul incorporentur. Quum autem fuerit bene amalgamatum, fundatur in aquam frigidam. Potest etiam fieri amalgama cum pinguedine que in bombardis remanet, postquam sepius extorsa fuerint. Quum enim fuerit materia liquefacta: debet fundi in bombardam, & hinc & illuc agitando optime amalgamari. Et hoc facies toties, agitando & concutiendo, donec pulvis assimiletur. Postea ponderetur, & tantum de sulphure viuo accipias, quantum ponderabit mercurius & aurum, iterum in vitrum imponendo super ignem, & tantidem agitando, donec totum sulphur comburatur. Postquam autem ab igne fuerit extractum, iterum conteratur & misceatur simul: ponendo super prunas, donec rubescat. Quo facto: deponatur ab igne: & inuenies aurum tuum optime & subtilissime calcinatum. De hoc ergo aureo puluere capies, ℥.ij. & de aqua predicta, ℥. i. & imponatur in vitrum: cum collo longo ipsum orificium optime claudendo, ut nullus vapor vel spiritus possit exhalari, & in ictu oculi ipsum aurum fundetur: & in aquam puram conuertetur, citrini quidem coloris, ut etiam, si humana cutis cum ea tingatur: appareat esse rubicunda. Et cum tali aqua pennæ colorantur in colorem rubeum. Ex quo etiam euenit, ut multe res diuersæ in eam impositæ: diuersos acquirant colores. Nam si in predictam aquam imposueris limaturam argenti: vel argentum calcinatum: aqua ipsa colorem coelestem nanciscitur: ex qua capilli & crines eorum vel aliorum animalium possunt tingi in colorem cæli. Si vero imposueris argentum calcinatum: cum totidem mercurio: conuertetur in colorem nigrum omnia tingens quæ apposueris. Si autem cuprum ad usum imposueris: in videri colorem mutabitur: & tali proportionem crines finit virides: & omnia alia, quæ cum tali aqua tinguntur, & per consequens possit habere multos & diuersos colores ex diuersis substantiis impositis, quæ omitto, ne tedium lectoribus ingeram. Ista enim aqua non fit ad colorandum siue tingendum, sed potius ad resoluendum aurum, argentum,

De virtute & debito vsu huius aquæ.

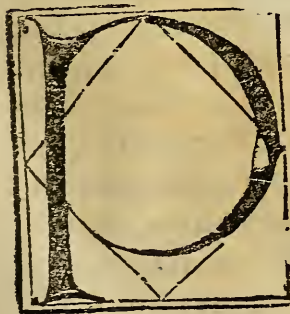
& omnes lapides preciosos, vt in substantiam potabilem possint conuerti, & hoc est maximum secretum in medicina. Est etiam hæc aqua ad lepram reperta propter hoc, vt leprosi possint cum ea lauari. Curat enim omnem paleationem. Et ideo dicunt aliqui, qd possit ab leprosis bibi, quod medicis consultioribus relinquo. Ego etenim censeo, id horridum. & a natura quantumcumq; corrupta alienissimum, causa receptæ venenosæ. Nam vides aperte in eam ingredi mercurium sublimatum: sal amoniacum fixum, & aquam fortem. Ptopter quod est maxime horrendum. Quum ergo volueris vt operetur hoc aurum potabile, Recipe aquam fortem separatam a suis fecibus prædictis, in quo resoluatur aurum, & post distilletur per alembicum igne lento.

Et hoc factories, donec ipsa aqua separetur ab auro, & in fundo remaneat sicut aliquod butyrum. Accipe postea pimpinellæ librâ semis: Camedreos genciane ana $\frac{2}{3}$ .i. conterantur omnia optime, & superino

fundatur de aqua vitæ bene rectificata. Ponantur in vitrum per diem & noctem, optime claudendo ipsum vas. Postea distilletur per filtrū Quo facto, misceatur cum prædicto auro simili butyro; & statim cōuertet. r in aurum, habens colorem optimū: sicut color croci. Habet etiam in se quandam dulcedinem, sicut mel vel zucarū, & hoc debet sumi in cibo vel potu quando volueris. Natura enim optime per id sustentatur. Facit etiam bonam memoriam. Si vero leprosus ex eo lauetur, mirabiliter ei proderit, simili modo etiam paralyticis. Est enim *ad leprā* spiritus ad recuperandum omnem calorem amissum. Et hoc modo omnes lapides preciosi possunt in formā potabilē redigi: sed non de bes imponere mercuriū, sed saltem sulphur. Et ideo de quolibet lapi *Modus pparadi lapides pciosos ad aurū dotabi.* deprecioso poteris capere; & ipsum optime puluerisare, & post hoc tantū de sulphure depurato immiscebis, & simul oīa optime cōterantur, & in pulucrē subtilissimū redigantur. Postea ponātur in tigillo super prunas, donec sulphur accendatur, & totū comburatur, & omnis fetor a tigillo recesserit. Deinde iterum super marmor teratur subtilissime, apponendo tantundē de sulphure depurato, sicut prima vice; & iterum aduratur vt supra. Et hoc etiā fiat tertiā vice ipsum puluerisando subtilissime, & erit præparatum. Cape dehinc de lapidibus prædictis, ita purgatis & mundificatis $\frac{2}{7}$ lb. & de aqua forti prædicta $\frac{2}{7}$. in. imponātur insimul in vitrum cū collo lōgo & stricto, bene ipsum claudēdo, & statim lapides soluent. Quumq; fuerint soluti, aperiat vitrum: ita q; aqua fortis euaporet; & totā substantiā & vim amittat, & videbis lapides præciosos in fundo sicut butyrū, de quo operare priori modo, sicut fecisti de butyro aureo, & si addis de aqua vitæ, & de speciebus prædictis, habes verum aurū potabile, quod habet multam operationem in varijs & grauissimis egritudinibus.

De auro potabi. absq; aqua forti. Ca. 4.

Oteris etiam facere aurum potabile absq; aqua forti, & hoc magis conuenit medicinæ, q̄ illud de quo iā dictū est, dū tuū aurū solueris per aquā vitę ad habēdā vim suā de lapide hoc, qui dicit philosophicus, qui fit ex quin. essen. per se parationē quatuor elemētorū, sicut iā supra sepius est auditū. Habet enim ipsa quinta essentia tantam virtutem, vt quicquid in eam immiseris, eius ad se efficaciam & vim attrahat. Dum enim carnem mortuam a corruptione cōseruet;

Quo pacto aurum nite potabile reddi queat.

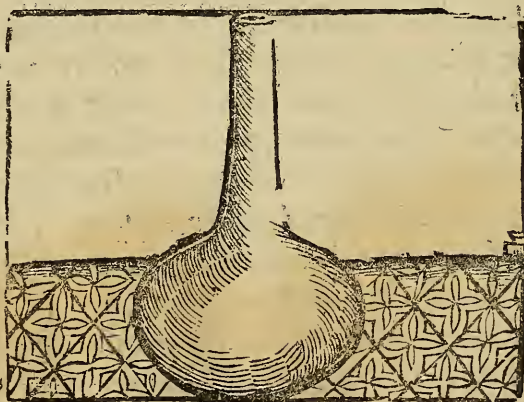
quanto magis carnem humanam adhuc viuentem, & in qua est spiritus vitæ. Digerit quoque omne indigestibile, & omne digestum per naturam suam educit. Et ideo omnes malos humores & complexionones naturæ humanæ contrarias, a corpore expellit, quum non sit elementum, sed subtilissima substantia ab elementis extracta. Et quoniam ipsa quatuor elementa sunt corruptibilia: oportet ergo habere substantiam incorruptibilem, vel incorruptibili simillimam, & hoc est ipsum quintum esse, in quo potest resolui aurum: & omnis eius vis extrahi. Aurum enim nullam corruptibilitatem patitur ab ipsis quatuor qualitatibus: nisi artificiose, non autem per naturam. Quis enim vnquam vidit ipsum aurum in aqua putrefieri. Quis ab igne comburi. Quis ab terra eruginem attrahere. Quis denique cognouit ipsum ab aere posse consumi. Sed hæc in omnibus alijs substantijs sunt possibilia. Ideoque cum aurum ipsum quintæ essentiæ apponitur & admiscetur, potabile appellatur. Ideoque magnæ scientiæ est, inuenire modum subtilem, ad resoluedum aurum, & in formam potabilem redigendum, ne forte, quum putares te fecisse aquam vitæ, aquam mortis faceres. Hoc ergo aurum potabile debet fieri cum aqua vitæ recte & debite, vt decet, rectificata, abstractis quatuor elementis ab ipso vino, in quo latet. Ne etiam facias sanguinem humanum, materiam pessime & fetide olentem, quia ibi vires suas perderet: & attraheret omnem fetorem ex oleo sanguinis humani. Et si non fieret ex ipsa terra, ex qua lapis philosophorum componitur, non posses resolue re ipsum Solem. Quod autem putares facere aquam igneam, id plane foret absurdum & nociuum videnti, & ideo non curabis, si sit modicum de hæc terra, quia quantumuis modicum, maxima habet virtutem. Caueas etiam, ne terram alienam accipias, sicut faciunt aliqui, qui capiunt calcem, alij vero cineres salicis, alij tartarum adustum, alij denique cineres vitium, sicut iam supra copiose enarrauimus. Et cum hac terra aliena estimant se facturos aquam vitæ: quum non sciant se præparare aquam mortis. Sicut ait Geber: esse terram & medicinam incompatibilem alterius mixtionis, vt iam sepius diximus. Ista enim terra virtutem confert ipsi aquæ vitæ, dum fuerit ita facta, vt supra docuimus. Oportet ergo habere modum separandi quatuor elementa, vt possis facere veram aquam vitæ: vel potius quintam essentiam, in qua potest resolui aurum duplici modo. Primo cum aqua vitæ, quæ virtutem suam ex lapide philosophorum attrahit. Secundo vero redigendo aurum in puluerem, siue calcinando, vt infra docebitur. Quum volueris ergo

Separare quatuor elementa ex ipsa aqua vitæ, siue ex vino, de quo fit aqua vitæ, oportet te accipere vinum quamoptimum & magna quantitate, ponendo in multas cucurbitas, ita vt possit bona quantitas in quamlibet cucurbitam ingredi. Et cum totum vinum fuerit distillatū, pones ipsum a parte, et flegma quoq; segregatim seruabis. Et vinum distillatum ponatur semper super feces suas, et quum flegma ab ipsa terra tanq̃ a fecibus suis fuerit extractum, remanet in fundo ipsa terra. Quū ergo egeris terræ, quæ est materia combusta, vt supra dictū est, optime lauetur cum flegmate, vt iam monstratum est, vt nil de substantia combustionē olente remaneat, & per hanc ipsa aqua vitæ iustificatur. Est etiam alius modus subtilior. Quū ipsum vinum fuerit extractū a fecibus suis, recipiatur flegma, cū hoc quod in distillatorio remansit: a quo vinum distillatum separasti, & in caldari tam diu ad ignem temperatū coquatur: donec in spissitudinē mellis liquefacti deducatur. Postea ab igne remoueatur, & frigeat: vsq; in diem sequentem: & videbis lapillum quasi modo in fundo residentem: ita clarū: sicut si esset sal nitru. Deinde coletur aqua: et oleum supernatās & ipsum flegma super lapide vel terra prædicta fundatur, donec a fecibus suis clarificetur. Hoc facto: secundarie bulliatur: & in frigidetur vt supra. Et hoc fac toties, donec terra ab ipso separetur. Deinde excabis ipsam in furno reuerberationis: in vase mūdo, quod in superiori parte sit apertum.

modus
separan
di. 4. ele
menta.

ali^o mo
d^o sepa
rādi. 4.
elemēta

Et in hac fornace reuerberato
ria tam diu calcinabis: donec in
substantiam albissimam niui
similē cōuertatur. Tamen ante
omnia tēperabis ignē: ne a ni
mio calore materia fundatur:
quia si hoc fieret: magis alchi
miq̃ medicine cōueniret. Et
quū ipsa terra fuerit satis calci
nata: ponatur in vitrū cū collo longo: super quam ponatur vinū su
pra distillatū: quod debet a suo flegmate esse separatū: & putrefiat in
balneo Mariæ: per duos aut tres dies: Postea per alembicū distilletur
& videbis ipsam terram cū aqua in alembicū ascendere: sicut clarum
cristallum. Et in hac aqua potest solui purum aurum: laminatum in

Et in hac aqua potest solui purum aurum: laminatum in

Rectificatio quatuor elementorum.

tenuissimas laminas. Melius tamen foret, si essent folia auri, quia facilius resolverentur, & in substantiã potabilem conuerterentur. Fit etiã aurum potabile, separando quodlibet quatuor elementorũ segregatim, & deinde extrahendo quintam essentiam, in qua poteris soluere Solem, & in aurum potabile permutare. Præsupponitur tamẽ, quod aurum sit in tenuissimas bracteas laminatũ. Et ita quando spiritus, sicut anima a flegmate suo tanq̃ a corpore abstractus est per alembicũ, ipsæ feces siue terra, quæ vltimatim in distillatorio remanserunt accipiuntur, & quater tantundem de suo flegmate, & imponantur in balneum Mariæ per dies nouem, donec bene putrefiant.

VIDE FOLIO XXXV.

Postea distillentur per alembicũ, & exhibit oleum citrinũ. Et quãdo non poterit plus ascendere in alembicum, scias tria adhuc in distillatorio remansisse elementa. Videbis enim ipsam aquã siue flegma exire clarũ, aer autem in fundo remanet, sicut oleum aureum. Postea separatur ignis a terra, accipiendo quatuor partes flegmatis, & vnã partẽ terræ, & digerat in balneo Mariæ cũ igne violento, & videbis oleum rubicũdũ, in quo est elementũ ignis & aque. Et ita habebis quatuor qualitates separatas, quas reduces tandẽ in quintã essentiã, ita q̃ terra calcinetur in fornace vitrearia per tres hebdomadas, deinde superfundes flegma, et digeres septies, et toties distillabis. Et ita habebis aquã solis, in qua poteris soluere Solẽ subtilissime laminatũ. Et scias, q̃ quãto plus vltra septẽ vices de terra sua, quã etiã diximus lapidẽ philosophorũ, distillaueris, tãto nobilior, præstãtior, virtuosior, & efficacior erit, ad resoluendũ. Et quũ in hac aqua volueris soluere Solẽ, habeas folia auri subtilissima, & ponantur in vitrũ cũ collo longo, & quũ habueris vnã partem de auro, superinfundas tres partes de ipsa aqua vitæ, quæ de terra prædicta p̃ septẽ vices sit distillata, & ponatur in balneũ Mariæ, donec resolveretur. Et ita potest fieri aurũ potabile, ad sustentandã naturã humanã: & oēs egritudines expellẽdas, & ad faciendũ hominẽ reuiuiscere, cũ a quodam medico cõferetur mori: & ideo omni tẽpore habeas tecũ. Notandũ est etiam, qualẽ habeat virtutem ipse lapis: per quã operatio aque cõpletur, quia spiritus vbi vult spirat. Et ideo quicũq̃ hãc artẽ ignaris ostendit & manifestat, est maledictus. Qui vero doctis & sapientiẽ amatoribus: hic lauro est coronãdus; hic cedro digna locutus. Et multi hãc sciẽtiã quæsiuerunt, sed pauci eã inuenerunt. Quũ ergo habueris quatuor elementa separata

Aqua
Solis.

quodlibet singulorū referuabis. Nam quodlibet singularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda separatū est per ele^{mentum} ipsius ignis, optime conducit adolescentibus, & eos in vi^{gore}: robore, venustate, & pulchritudine corroborat, nec patitur ali^{quem} sanguinem putrefieri, omnē etiam colerā educit, & flegma omne expellit. Est quoq; maxime generatiuum sanguinis & spermatis. Ideoq; quicūq; voluerit eo uti, sepius debet fleuorū hominū fare, quia alioquin venas penetraret. Et si homo ante trigessimū annū eo utatur maximopere crescit, ita q; omnes mirentur. Valet etiā ad visum recuperandū, dū omni die vnā guttā in oculū immitras; per spaciū vnus mē^{sis}. Cōducit etiā maximopere ad auditū perditū. Elementū autē ignis est ipsa aqua rubicūda, que de oleo antecedenti est distillata. Et hoc ad oīa supra scripta valet. Et ex senibus facit apparere iuuenes in colore. Debēt autē eo uti cū modico aque vitę senes, sed iuuenes cū optimo vino. Tollit oēs egritudines senectutis, & ideo appellatur Elixir vitę. Et hoc est maximū secretū in medicina, quod nunquā ab aliquo medicorū tractatū fuit, sed bene ab ipsis philosophis. Quia autē medici de ea reticuerint, id ideo arbitror euēnisse, quia habet quandā acuitatē, quā de terra siue de lapide philosophorū attraxit, & ideo nō conducit utē tibus, est tamen securius q̄ id quod fit per aquā fortem.

Aeris
virtus.Efficacia
ign.Elixir
vitę.

De auro pota. absq; terra vel aqua forti. Ca. 15
 Odus autem faciendi aurū potabile absq; hac acuitate lapidis vltaque fortis, sic est. Accipe mel & guttas guttatim sup marmor funde; addendo & superimponendo ipsa folia auri, sepius terendo, sicut si cū auro velis scribere, ita vt nil penitus de auro appareat. Et cū triueris ita, 2. ij. vel. iij. de auro, fines ita stare p horas viginti quatuor. Poteris etiā addere de sale cōmuni præparato, sed nō est necessarium, nisi vt citius materia teratur, Quinmq; materia ita resederit per dictū spaciū, ponatur in vas argenteū, vel in ciphum latū, superinfundendo de aqua tepida, distillata a melle: vel de aqua fontis distillata: & mel ab ipso auro separabit. Si autē imposueris sal, hoc mō quoq; separabitur. Deinde colabis ipsum sal, superinfundendo aliā aquam distillatā de super: & resideat: vt supra: & soluetur pari mō, vt dictū est. Et cū sal immiscueris, sepius ita facies q̄ si nullū immiscuisses: donec totū separetur & resoluatur. Deinde iterū superinfundas aquā: forma

De auro potabili absq̃ terra vel aqua forti:

prædicta, & imponas in cucurbitâ, distillando in balneo mariæ, ita ut solū aurū in distillatorio remaneat: & q̃ sal & mel ab ipso separetur. Si vero nō admiscueris sal, eo lōgius super marmor terendū est. Quando vero totū mel ab auro fuerit distillatū, superimponatur, & iterū distilletur, & hoc facies duabus aut tribus vicibus. Ultimo aut, quando perfecte cognoueris: totū mel ab auro esse separatū, superimponatur de optimo aceto: ita distillato, ut supra docuim⁹, & sit de meliori vino, quod poteris habere, aut quod de vino cocto sit distillatū & distilletur quatuor vicibus. Quū vero ultimo ipsum acetū distillaueris: ab ipso distillentur tres partes, & quarta pars remaneat in fundo distillatorij. Quia (ut supra dictū est) distillatio aceti & vini, contraria sibi inuicē sunt. In vino enim melior materia primo, in aceto vero ultimo distillatur. Hanc igitur quartā partē, quæ in fundo remansit, debes fundere super ipsum aurū, & ita quiescat per tres dies, postea distillet simul. Deinde totidē de aceto distillato superimpones: sicut in primis, sed oportet q̃ sit positū in fimo equino, vel in balneo mariæ. In hoc ergo aceto aurū subtilissime soluitur, deinde per distillationē iterum ab auro separetur in balneo mar. Postea superinfundatur flegma de aceto distillato, et iterū ab eo distilletur, in balneo mariæ, & demum flegma superinfunde de flegmate, & distilla iterum pari modo. Et hoc fac toties, donec ad numerum septenarium perueneris. Postea quum fuerit septies distillatum: imponatur de aqua vitæ, & iterum p̃ distillationē separetur. Ultimam vero superinfundes aliā aquam vitæ: quæ nullum in se habeat flegma, & ab eo pari mō sequestretur, & hoc fiat duobus modis. Et hæc forma distillabis subtilissime ab ipso auro mel: acetum: & flegma: vna cū aqua vitæ: & est optime digestum & p̃paratū, ad soluēdum in digestiuo vel circulatorio in ipsa aqua vitæ: quæ est q. e. Quum autē volueris facere aurū potabile, Accipiatur de prædicto auro resolutio: & superscripta aqua vitæ superinfundatur, cuius duodecim partes a lapidis philosophici vna sint distillatæ. Et ponatur ad circulandum in balneo mariæ: per dies quadraginta, vel diutius. Et ita resoluetur aurū in aquā citrinā. Sed quū omnia ad æquum sint iudicanda, habet in se quandā mordacitatē vel acuitatē ex ipso aceto distillato & quinta essentia, quæ est distillata p̃ ipsum & de ipso lapide philosophorum. Et p̃ hunc quasi p̃ aquā fortē potest solui aurum, nō tamē est ita nocuum, sicut fieret per aquam fortē, licet quidam sint eius opinionis, ut censeant hominibus sanis nō esse valde vtile. Aliquādo enim videmus aliqua vtilia esse egrotis,

quæ sanis possunt incommodare, & hoc fit propter violentiam & infectionem nature infirmi. Sed quū ipsum aurum potabile debeat potari ab sanis, vt in sanitate pristina conseruetur, nostri recentiores philosophi acceperunt prædictum aurum ita puluerizatū, vt iam auditū est, qđ præparatū sit absq; quinta essentia aceti distillati, superinfundendo veram & rectificatā aquam vitæ: ab omni flegmate suo separatā absq; prædicto lapide per tres aut quatuor vices, iterū semper ab eo distillando: ita qđ semper in fine distillationis quoddam humidū de auro remāsit. Vltimo vero hoc ipsū humidū acceperunt in vna parte: & de quin. essen. partes duodecim: & posuerunt in cucurbitā, superimponendo alembicum cecum, & circulando ad minus per dies quadraginta in balneo mar. & habebis quoq; verū & iustificatū aurum potabile, ad præseruandum sanos ab infirmitate, & ad liberandū egrotos a morbo. Posset tamen ex tali potu aliquod incōmodū oriri ex ratione, quā in supra scripto capitulo nono allegauimus, quia in lō ginq; tempore stomachus human⁹ posset ex hoc deaurari, per quā deaurationē posset perdere suā consuetam digestionē, ex quo quantū stomacho incōmodi posset oriri: quisq; etiam minime medicine gnarus facile dijudicare potest. Qua ex ratioe moti, potius cōmodare q̄ nocere hominibus velimus. Et licet a plerisq; huius scientie peritioribus possim insectari, qđ tantā scientiā omnib⁹ in vulgus propalarim. Hoc eo factū esse eisdē respōdemus: vt omnib⁹ eque prodesse velim⁹ quū dicat Salomon, absconditā sapientiā & absconditū thesaurum nihil prodesse. Ideoq; verissimā viam faciendi aurū potabile pro ingenioli capacitate docebimus, q̄q; mediūssidius nō sit bene decēs, tātū thesaurū referare, tamē id magis pro doctis & bonarū artū amatoribus, q̄ pro ignaris editū est. Ideoq; velim oēs præcari, ad quos hoc opusculū nostrū peruenerit, vt si qđ secretioris (quod indoctis propalare nec phas nec æquū est) dixerim: q̄ forsitā dicendū foret, equo animo cōsulāt. Nā quū diu noctuq; hoc Ciceronianū mihi obuersaret, nō nobis solū natos esse, sed & partē de nobis sibi vindicare, & partē amici. Quūq; sapiētissimus Salomō dicat Abscondita sapiētia ꝛc. Statim igitur hunc librū, vt & patrię & parētibus meis honorī & vtilitati foret, in lucē edere voluim⁹. Licet enī pro indoctis æque ac pro doctis ediderim⁹, nō tñ abs re id factū esse quilibet inuidus sciat, quū sūmus oīm creaturarū genitor atq; pater æquo lumine solari, & probos & improbos visitet. Maledict⁹ enī est qđ propriā vtilitatē, reip. cō-

Præcipui modi faciendi aurum potabile

modo præponit. Et quæ ab imperitis possit floccipendi, scio tamē nō nullos doctiorū meā parvā operam vsq; in coelū elaturos. Ideoq; verissimū aurū potabile te docebo, cui meæ opinioni nullus nostratium philosophorū refragari potest, dū rationes naturales hinc infra positas perspexerit: Scio enim aliū inter alchimistas, & aliū inter medicos esse sermonē. Sed quū certum pro incerto, proficuū pro nociuo sit eligendū: ideoq; ipsis adherebo medicis, quū Mar. sic. dicat: nullū vnquam antiquorū philosophorū sequutū fuisse viam hanc faciendi aurū potabile, quā nostrates philosophi nunc sectātur. Quis enī dubitet de sole, quē in aqua forti resoluūt, quis dubitat de mercurio, cū quo amalgamifant (vt eorū vtar vocabulis) quin nō sint nociua. Nemo hercule, nemo nisi talpa foret cecior. Licet non inficier, ea posse ingredi in aurū potabile, pro egrotis, sicut sunt leprosi, venenū enim veneno pellendum est: Sed mediussidius non consuluerim eisdem vti, quum maxime (vt quilibet etiā mediocriter doctus coniecturari potest) sint corrosiua. Simile est de hoc quod per acetū distillatum, vel quod per lapidem resoluatur. Nō tamen est adeo nociuū, sicut hoc quod per aquam fortē dissoluitur, tamen habet quiddā vehemētis acuitatis quā ipsa q. e. a lapide suscepit. Si vero hæc ratio minus sufficiens videretur quibusdam, vterius potest probari per dictū Galieni, q. dicit naturā lē substantiā alicuius vehementioris motus esse incōpatibilē. Cui et Aristoteles astipulatur. Quod ira est intelligendum; hoc aurū potabile: de quo supra fecimus mentionem, nō posse fieri, nisi per superfluum naturā igneā ipsius q. e. quæ quidē natura ignea, quū vltra suū debitū terminū sit sublimata, soluit Solē citissime. Ideo mea opinio ne, talis superflua igneitas magis incōmodat humanæ naturæ, quæ prodest. Et hinc non abs ratione inueniendus est alius modus subtilior per quem aurū in substantiā potabilē possimus redigere. Deinde si forsitan necessarium foret, supra scriptum aurum potabile possit adiungi huic, si aliqua infirmitas hoc exigere, inquantū sit necessariū egrotis: tamen semper adiungendū est de auro potabili ex cordialib⁹ sicut lapidib⁹, aut margaritis, & ceteris eiusdē generis, licet nō dicatur aurū potabile, quū nullū aurū in eius compositionē ingrediatur, possit tñ ita nūcupari: ob excellentissimā eius virtutē, & celerrimā operationē. Interdū tamen hoc solo vti licet. Aliquando vero mixto cū alio quū volueris celerrime opari ad penetrādū, quia aliud nō habet talē virtutē. Interdū etiā ipsum cordiale in vsu habere possum⁹, admiscēdo de alio, sicut egrotātis infirmitas postulat. Et hæc est forma vtendi

auro potabili. Anteq; aut ad ipsius compositione perueniam, probabo
 an sit possibile, vel no. Primum ergo, & ante oia philosophi probant &
 collaudant ipsum aurum, ea ex causa, q; in oia metalla est nature tempera-
 ta, assimilaturq; soli propter eximium suum nitorem & colorem. Appropria-
 tur etiam Ioui, propter temperie. Ideoq; calorem naturalem cum frigiditate mi-
 rabiler potest temperare & moderari: & humores ipsos conseruare ad
 interitum & corruptionem: ideoq; virtutem solis & iouis illi attribuimus,
 quorum est officium, attribuere spiritum vitalem membris interioribus. Hinc
 philosophi ipsi probant, nullam rem esse aptiorem ad vitam humanam aliquam
 tulum a corruptione conseruanda, q; substantiam subtilissimam & durissimam
 quasi incorruptibilem, quae ad interiora penetrat membra. Hinc
 ipsum aurum subtilissime laminatum, & cum speciebus cordialibus ad-
 mixtum, in puluerem est redigendum. Propterea dicit Ioan. de rupe scissa nos
 oportere habere considerationem ad operandum possibilium, & impossibili-
 um subterfugere. Videmus enim plura mirabilia de calibe, plumbo, ferro,
 stagno, & argento, quin existimemus maiorem esse efficaciam in preciosio-
 ri, sicut est ipsum aurum. Videmus etenim (teste Auicenna) aquam ipsam,
 in qua candens extinguitur calibs, fluxum ventris restringere, & inte-
 stina congregata quasi simul connectere. Quod & in ipso ferro vide-
 re licet. Quanto ergo magis hoc credendum est de ipso auro: in quo nul-
 lum est corruptibile de quatuor elementis, sicut in ferro: calibe, & ceteris.
 Si enim ipse calibs virtutem habet constringendi, & quasi colligandi
 ipsa viscera & intestina simul, nonne videtur hoc in auro possibilium,
 quum sit purius, defecatius, incorruptibiliusq; ipso calibe. Secundo
 etiam potest probari ex ratione euidenti & experientia, quum ipsum plu-
 bum sepius funditur in aquam, in qua lamina auri, vel calibs, vel ferri
 sit extincta: videmus ipsum indurascere. Et hinc possumus apertum
 cognoscere, ipsam aquam abstraxisse vim a materia, quae in ipsa sit ex-
 tincta. Econtrario etiam per quotidianum usum experimur, q; si fun-
 datur plumbum in aliquam aquam, & deinde in eadem extinguitur
 ferrum, vel calibs, vel aurum, manifestissimum est, ipsum mollescere
 ex aqua, quae a plumbo vim extraxit, quam molliciem non habet
 ex ipsa natura. Itaq; sicut hoc de ferro & plumbo ex vsu quotidiano
 compertum est, sic etiam illud de auro. Et hic est verus modus apud
 philosophos naturales de auro potabili: sicut Marsilius Ficinus dicit de tripli-
 cit. Non tamen q; corporea eius substantia bibatur, sed ipsa virtus
 eius efficaciq; ex ipso per modum subtilissimum extracta. Quoniam
 am omnino falsum est credere, ipsam materiam auri ingredi humani

De auro pota. cū speciebus aromaticis.

corporis compositionem, sicut pulcherrime probat præallegatus Ficus. Vel etiam quod corpori humano assimiletur, vel quod in substantiam potabilem conuertatur. Oporteret enim ipsam primo in sanguinē transmutari, post hoc in carnem, quod est impossibile propter suā durtiē. Et ideo sciendum est, quod in quibus pluribus rebus auri virtus humanum corpus confortat & sustentat, quæ quidē substantia materialis non ingreditur compositionem. Nam sicut ipse magnes per suum nitore per quem aurū ingreditur, id ad se attrahit, sic etiā ipsum aurum per suum eximium candorē, virtutē infundit aquæ, in qua extinguitur, per quam humanum corpus mirabiliter confortatur. Ideoque qui aurum ita conuertunt in substantiam potabilem, per aquam fortem, vel (sicut supra diximus) per acetum distillatum, magis virtutem suam corrumpunt (quā eam ex ipso extrahere estiment) quā nobilitant.

De auro pota. cū speciebus aromaticis Cap. 26.
I autem velis facere aurum potabile cū speciebus simplicibus, quarū aliquę educunt superfluum humiditatem, aliquę vero confortant membra nobiliora. Ideoque tali auro potabili vtedum est cū iusto & vero regimine & dieta, vigilandi; dormiendi; edendi, bibendi, replendi, euacuandi. Et hoc fit ita. Recipe optimi vini quod habere poteris libras triginta & duas; & ponatur in caldare balnei Mariæ, & tã tunc distilletur, vt ad vnum cantarum redigatur.

VIDE FOLIO. XV.

Deinde accipe aliud vinum, & pari modo distillabis. Et hoc fac toties, donec habeas triginta duas lib. vini distillati. Postea accipies omne vinum distillatum, & ponatur iterum in caldare, & distilletur toties, vsq; ad consumptionem medietatis. Deinde ponatur in cucurbitam & distilletur tam diu, quoad omnis substantia aquea recesserit. Postea distilletur in balneo Mariæ quater, & addantur post distillationem hæc species. Ligni aloes crudi, cardamomi, cubearum recentium ana. ʒ. i. Cinnamomi, nucis muscatę; macis, zinziberis albi, macropiperis; granorum paradisi, sandali vtriusq; an. ʒ. iij. Hęc omnia subtilissime puluerisentur, & in vitrum imponantur, superinfundendo vinum distillatum, optimeq; vitrum claudendo ponatur in balneo marię per dies octo, superimponendo alembicū, & distilletur igne læto,

Deinde ponatur in cucurbitam cū collo lōgo. Postea addantur auri puri foliati. ʒ. ij. gariofilatæ: ambre bonæ ana. ʒ. i. Hęc identidē pulueriscentur, & quum in cucurbitam posita fuerint, claudatur & ponatur in caldare, in balneo Mariæ per dies quadraginta & duos in cōtinuo calore. Postea exaltecur ignis vsq; ad quartum gradū per spaciū vnus hore, & exibat aqua in colore auri. Et hęc aqua reseruetur separatim, quia est ipsum aurū potabile. Deinde accipe libras quatuor de ipsa quin. essen. & addantur auri puri, margaritarum, ambre bonę, musci, amomi, anisi, cardamomi maioris, zinziberis, cinnamomi, zedoaria, macis, nucis muscatæ, gariofiliorū: croci orientalis, cubēbarum, ligni aloes, turbitū mundi albi, electi & bene gummosi, agarici albi, quinq; mirabolanorum, foliorū fenæ ana. ʒ. i. raueseni. ʒ. ij. et femis aloes succocierini. ʒ. iij. Hęc omnia simul contrita, ponantur in balneū mariæ per vnū mēsem integrū. Et quādo volueris conseruari aliquē in sanitate, dabis ei in potu de prima aqua distillata. ʒ. i. Si vero homini malefano & egroto, ad liberandū de infirmitate dabis ei de aqua prima ʒ. i. & de aqua secunda ʒ. ij. Si vero egritudo esset valde intēsa poteris ei dare de prima aqua ʒ. ij & de aqua secūda. ʒ. i. ʒ. i. Et in hoc recepto est secretū secretorum, ad naturam humanam sustentandam vsq; ad terminum nobis a deo præscriptum. Et ideo dicit Auicenna. Recipe de lacia nigra, contundatur in mortario lapideo, & succus quē expresseris, distilletur in balneo mariæ per alēbicū. Pari modo fiat de buglossa. Postea de qualibet aqua cape. ʒ. ʒ. addantur auri puri optimi foliati grana. iij. bibatur sobrie tribus diebus continuis, corpore tñ prius purgato. Valet etiam aurum prædictum cōtra leprā, dum bibitur omni die. ʒ. i. primi: & secundi. ʒ. ij. cū aquæ caponis veteris distillatæ. ʒ. ʒ. Lullius vero dicit, id debere bibi cū tali iuleb. Recipe Syru. agrestæ. Syru. acetosi simplicis ana. ʒ. ʒ. aquæ buglossæ. ʒ. i. aque cicoreæ. ʒ. ij. fiat iuleb, & detur leproso cum auro prædicto. Ioānes vero de rupescissa ait, q; si hoc aurum potabile sumatur cum aquæ celi doniæ. ʒ. ij. q; maxime confert ad omnes egritudines, principaliter ad febres ethicas & hydropicas. Et nota, q; si adolescens vtatur hoc auro ad minus duabus vicibus in anno debet phlebothomifarc. Senex vero potest omni die sumere guttam vnā cum guttis quinq; quin tæ essen. stomacho adhuc ieiuno, & per horam integrā post sumptionē ieiunet: quia mirabiliter caniciem expellit. Cōfortat etiam cor, & cerebrum, & omnia alia membra principalia.

ad febr.
ethic. &
hydro.

Estinaueramus, nil vltra de auro potabili scribere, Sed verus amor, quē erga oēs studiosos habemus, quos scimus esse auidos, meliora et vtiliora legēdi cōp̄ haētenus scripta sint. Ideoq̄ ne longis verborum anfractibus, eorū aures tenerrimas obtundamus: ipsum verū aurum potabile edocebimus, quod quidē nullus vn̄ quā philosophorū, quantumuis peritus, improbare potest: dicendo q̄ villo mō sit contrariū naturę humane, quia potest dari homini in superextēsa & maxima egritudine. Et maxime approbatur ab Arnol̄do de villa noua: & a dicto Marsilio ficino. Et licet non magnis egeat expensis: nō tamen ideo floccidendum est. Et hoc fit ita. Recipe buglossam cū floribus radice, herba: & omni substantia in die claro: dum tamen præcedenti nocte nulla fuerit pluuia Luna ipsa crescente: in bono aspeſtu Iouis & veneris, cōteratur cū omni substantia: & digeratur in fimo equino per dies octo. Postea distil letur per tres aut quatuor vices, semper distillatā materiam super feces suas fundendo. Postea digeratur iterū in balneo Marię per dies quatuor vel quinque. Pari modo capias quoq̄ boraginē cū omni substātia tempore & lunationibus, sicut de buglossa est dictū, semper feces ipsas puluerisando post distillationē: & materiam distillatam super ipsas fundēdo. Et identidē fiat de celidonia & melissa. Et quū ab omnibus habueris aquā distillatā, forma & modo prædictis: miscēatur simul per partes equales, & ponantur in vitrū cū collo lōgo: ipsum sistendo ad solem. Et hæc aquæ optime reseruētur, donec volueris eis dē vti. Quū volueris ergo facere aurū potabile: recipe de aquis prædictis insimul mixtis librā vn̄am, ponantur in vas terreū, ab intus vitreatū, & recipe laminā auri puri, non sophisticati in pondere. ʒ. xvi. vel plus aut sicut habere poteris. Sed quanto plus, tanto melius. Et prædicta lamina calefiat ad ignē: donec candescat, postea extingatur in aquis prædictis toties, donec quarta ipsarū pars sit cōsumpta. Et ita sentit Marsil. fici. Postea optime colet̄ p̄ pannū linteū mūdissimū: & imponat̄ in vitrū optime clausum. Dehinc accipe margaritarū puluerisatarū ʒ. iij. sup̄ quib⁹ fundantur aquæ vitæ ex vino rubeo quater distillatę ʒ. vi. ponantur in vitrū bene clausum, & ponat̄ in balneo marię p̄ horas. 24. & quū fuerit distillatū, segregatim quoq̄ custodies. Et quā docūq̄ volueris infirmo opitulari, qui a medicis sit morri adiudicat⁹

Accipies de aqua, in qua lamina auri fuerit extincta. ℥. ℥. & de aqua vitæ cū margaritis. ꝑ. 1. & simul misceantur, dando omni vice egrotanti, & sex horis elapsis totidem, totidēq; duodecim horis elapsis. Si autem nimium calefaceret egrotantem, dabitur ei cum Syrupo violati. ꝑ. 1. possit etiam capi de quinta essentia ex vino rubeo tali, vt supra docuimus, vsq; ad. ℥. 1. ℥. in qua debet imponi auri puri foliati, non triti vel puluerisati. ꝑ. 1. & quinta essentia virtutē & colorē auri ad se trahet. Et hæc folia auri ita remaneant cū quinta essentia. Et quando infirmo de aquis prædictis dederis: de hac essentia impones tres vel quatuor guttas. Vult etiam Marsilius: qd licet lamina auri in aquis prædictis sit multoties extincta, nihilominus tamen debere poni in ipsis auri folia. Ideo loco istorū foliorum auri, accipies quintam essentiam que iam vim ab auro suscepit. Et ita habes verissimū aurū potabile, quod est melius & preciosius, q̄ si expenderes mille ducatos in exquirendo vtilius & magis sumptuosum. Habet autem virtutē confortandi cor & omnes humores superuacuos consumit, optimū sanguinē generat & omne malū expellit, iuuentutē conseruat mirabiliter: vri nā prouocat, morbum caducum curat & maniacos, leprosos etiam nutrit. Sed caue, ne aurum alchimistarum immisceas: quia magis noceret q̄ prodesset, vt ait Arnoldus, propter venenosas substantias, que in eius compositionem ingrediuntur.

De auro potabili ex quin. essen. per lapidē Cap. 28.

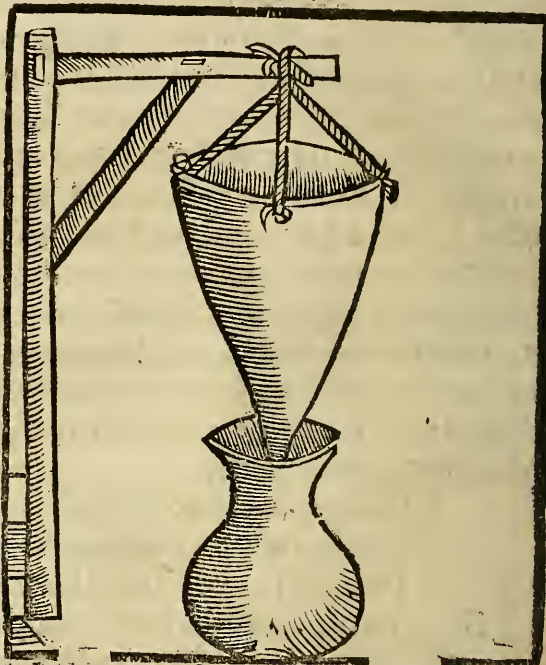
Vis facere aurū potabile alio modo, Recipe de quinta essentia distillata per prædictū lapidē philosophorū, in qua imponantur folia auri, & ita soluatur in dicta quin. essen. ita qd ex auro fiat quoddam liquidū potabile. Et hæc est mirabilis operationis ad vitā sustērandā, & oēs morbos expellendos, & ad hominē semimortuū refocilandū, & ad pristinā sanitatē reducendū, & eo perfectior erit, si imposueris duas partes de q. e. mellis, ita extracta vt supra docuimus. Ponantur in vitrū circulatoriū ita qd de aqua vite prædicta sit libra vna, & de q. e. mellis. ℥. x. foliorū auri. ꝑ. iij. ipsum circulatoriū optime claudēdo in parte superiori, & lutetur cū cera tali, vt supra docuimus. Deinde ponat in bal. Mar. per quatuor aut quinque mēses, quia quāto plus circulatur, tātō melior efficitur substantia, & tātō etiam plus ipsum aurū soluitur, & cū materia alia incorporatur. Si vero non possis habere folia auri, accipies tres aut quatuor ducatos, & malleabis subtilissime, sicut fit ab aurifabris.

Variaē viæ affinandi Solem, & Cimenta,

modus
aurum
affinan
di p Ce
mentū

quando volunt deaurare, sed tamen nihil est melius q̄ folia auri, si possunt haberi de bono auro ducatorum. Si vero non, & q̄ etiā nōles aurum ita malleare, hoc modo poteris ipsum in puluerem redigere, Recipe de auro meliori quod habere poteris, vel accipe aurum florenorum, affinetur & cementetur ita, Recipe auri partem vnam, anthimonij partes duas, parum de tartaro, fundatur insimul in tigillo, donec tota materia sit liquida. Postea fundatur in fusorium tale.

Et semper agitetur, deinde si nas modicū infrigescere, & inuenies ipsum aurū in acie fusorij, & sup hoc est ipsum anthimonium separacū. Et hic est optimus modus affinandi aurum. Et cū fuerint omnia infrigidata, rumpatur in acie aurum ipsum ab alia materia, & si non fuerit satis affinatum, iterum cum anthimonio fundat, & fiat sicut prima vice. Poteris etiā affinare Solem per tale cementum. Recipe vitrioli romani vel loco eius capē salis nitri rubificati, salis amoniaci, viridis eris, boli armeni, pulueris laterum coctilium bene adustorū ana

Alius
modus
affinan
di Solē.

z. 1. Omnia hæc optime puluerisuntur, & fiat pasta cū vrina humana, & fiat stratum sup stratum in quodam tigillo, ita vt in fundo eius sit stratū de dicta pasta, & aliud stratum de super de florenis, & iterum stratum de pasta, & aliud de florenis; semper ita procedendo: donec totum aurum imposueris, & in supremitate tigilli fiat stratū de pasta supra quo fiat aliud de calce viua. Et scito, q̄ nullus florenus debet attingere alium. Et quū omnia fuerint ita imposita, fiat super tigillum cooperculum: quod in medio habeat foramen cū acu factum, & optime claudatur tigillū vndiq; cū luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus, in longitudine palmæ vnus remotus vndiq; a tigillo: per horā integrā. Qua elapsa: fiat ignis parū propinquior p

aliā horam, qua quidem effluxa iterum parū appropinquetur per
 aliā horam, vt ipsum tigillū attingat. Vltimo vero fiat alius ignis
 super tigillum, vndiq; ipsum attingens, & duret quoq; per horam in
 tegram. Hora vero vltima preterlapsa, finas frigescere tigillum, & ip-
 sum fragendo, inuenies aurum depuratum vsq; ad extrēmū punctū
 vbi nihil remansit q̄ materia purissima. Et ita poteris affinare aurum
 vsq; ad vigintiquatuor gradus siue charatos. Potest etiam cementari
 per cementum regale vigintiquatuor horis, recipiendo salis commu-
 nis preparati partes duas, & pulueris laterum coctiliū partem vnā,
 fiat pasta, & incorporetur cum vrina humana. Vel si velis, poteris etiā
 affinare Solem per tale cemētū, Recipe salis communis bene prepara-
 ti. ʒ. i. pulueris laterum coctiliū. ʒ. s. vitreoli rubei. ʒ. i. mercurij subli-
 mati. ʒ. vi. puluerisentur omnia subtilissime, fiat pasta cū vrina huma-
 na. Postea fac stratum super stratum, sicut in primo cemento est enat-
 ratum. Deinde fundatur aurum, & superinfundatur salis amoniaci. ʒ.
 i. mercurij sublimati. ʒ. s. ponantur paulatim in tigillum, vbi est au-
 rum fusum. Est etiam aliud cementum: quod fit hoc modo. Recipe
 salis amoniaci. ʒ. i. viridis eris. ʒ. i. vitreoli bene calcinati. ʒ. vi. fiat pul-
 uis siccus, cum quo fiat stratum super stratum, & hoc vltimo modo,
 quando affinas aurum: de quatuor partibus vnus floreni, non rema-
 nebunt nisi tres partes. Si autem cupis Solem vel lunam ab anthimo-
 nio separare & affinare, addatur parum de tartaro, & ipsum anthimo-
 nium non poterit attingere Solem vel Lunam. Luna autem tunc de
 bet admisceri cum Venere. Est autem modus faciēdi puluerē ex ipso
 Sole talis. Recipiātur ducati vel floreni preparati supradictis modis
 & ponantur ad ignem, donec candescant, deinde malleentur, quantū
 poteris subtilissime, sicut fit ad deaurandū, postea scindantur frustu-
 latim in minimas bractēas, & pro vna parte auri, addes mercurij par-
 tes sex: imponantur ita simul ad ignem, & calefiant, donec vi deas ip-
 sum mercurium fumescere, & aurum sit in alio tigillo: & calefiat, pari
 modo, sicut fecisti de mercurio, deinde fundatur super mercurium fu-
 miscētem: & cum bacillo tamdiu agitetur: donec totum fuerit fusum,
 deinde iterum cōcutiatur, donec frigescat. Post hoc ponatur simul in
 corium album, sicut fit apud aurifabros, & optime ligetur: et exprima-
 tur: vt totus mercurius egrediatur ex ipso corio. Reliquum vero po-
 natur in tigillo ad ignem: donec mercurius fumet, deinde ponatur
 super marmor: & sepius teratur. Iterumq; in tigillū mittatur, donec

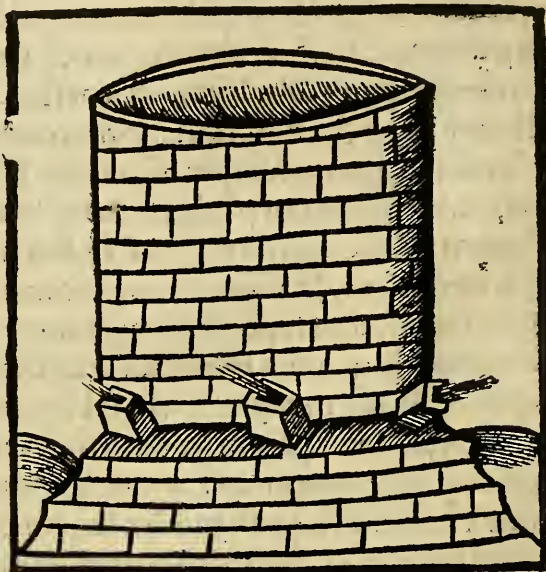
Alius
 modus
 affinan-
 di solē
 p̄ cemē-
 tum.

Aliud
 cemētū.

modus
 Solem
 pulueri
 sandi.

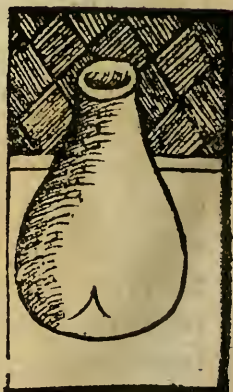
Modis puluerisandi Solis.

fumus ex mercurio egrediatur, deinde iterū teratur. Et hoc fiat ita sepius terendo & calefaciendo, donec omnis fumus in mercurio cesset, & aurum in puluerem subtilissimum sit redactum. Deinde ponatur in furnum calcinationis: faciendo flammam ignis cum ligno sicco, et non cum carbonibus. Et hic ignis duret quatuor vel quinque horis, et ita calcinetur, donec videris Solem a mercurio depuratum & mundificatum, & tunc habebis aurum tuum optime preparatum.

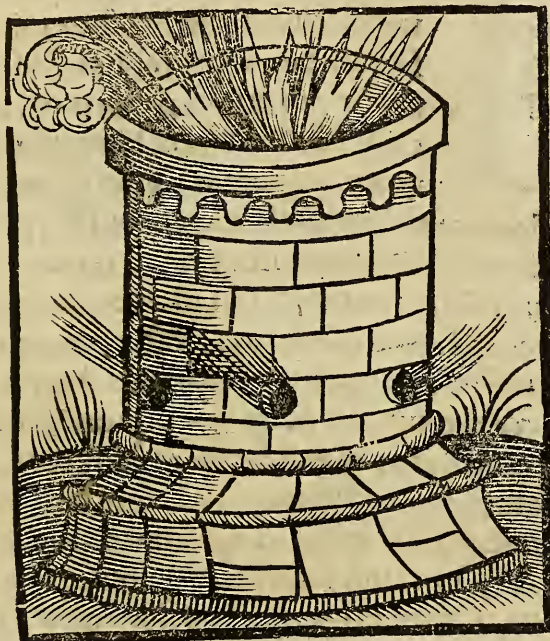

Laetur deinde aurum duabus aut tribus vicibus cum aqua vitæ, & bene simul misceatur cū culmo pennæ integro, deinde colabis aquam vitæ, super infundendo recentē, et hoc fiat tribus aut quatuor vicibus. Deinde exiccabis ipsum Solem super paruum ignem prunarū. Postea imponatur in circulatorium supra positū cū ipsa quinta essentia vini.

ali^o mo^{do} d^o pul^{uerisandi} di Solē
 Alius est modus puluerisandi Solem. Fac fieri instrumentū de cupro vel ferro in forma cucurbitæ, hoc modo.

Et habeat collum strictum: habentem in orificio crucem ex filo ferreo factam, in amplitudine vnus formæ ducati vel floreni, ita q̄ nō possit cadere intro. Et oportet q̄ ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitæ ab omni parte. Hoc ergo instrumentum calefiat, & in fundo ipsius fiat stratum de plumbo liquido, in spissitudine vnus digiti, super quo fiat aliud de tartaro. Et ita semper facies, donec cucurbita sit plena. Postea superimponatur ducatus vel florenus, & ponatur super crucem, locando in furnum talem.

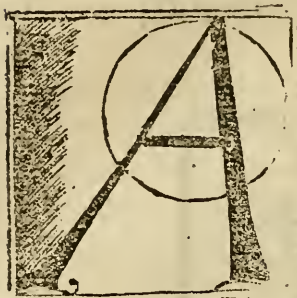
Ita q̄ plumbū sit semper liquidum. Et quando aurum fuerit aliquā tisper in vno latere, super aliud vertatur, et hoc modo fiet obediens ad faciendū puluerem Solarem. Postea calcinetur in furno reuerberationis, vt iam dictū est. Et hoc modo poteris facere de quatuor aut quin q̄ florenis alijsq̄ monetis argenteis.

De auro potabili cum melle Caput 29.

R Ecipe salis gēme bene præparati: mellis optimi: a fauo absq̄ igne extracti, vt supra diximus, aquæ vitæ rectificatę aana, partes equales, distillentur omnia simul per tres vices. Postea accipe de hac materia distillata librā vnā, foliorū auri finissimī

De auro potabili episcopi cuiusdam Treueren.

quantum volueris, & pone in cucurbitam, ipsam ponendo super cineres. Postea adde reubarbari electi, ligni aloes bene triti, reupontici, ossis de corde cerui, musci Alexandrini recentis, ambrae bonae, ana. ʒ. ʒ. ʒ. 1. omnia simul misceantur, & octo diebus elapsis distilla per filtrum, & habebis optimum aurum potabile, ad multas egritudines conducens & corpus humanum mirabiliter restaurans.

De auro potabili ex solo auro & aqua vitae. Caput 30.

Accipe auri finissimi. ʒ. ʒ. ʒ. malletur subtilissime, & scindatur in bracteas minutissimas. Postea accipe n. ercurij abluti. ʒ. ʒ. ʒ. fiat amalgama postea ponatur sup marmor, addendo totidem de sulphure viuo, & bene insimul teratur, deinde ponantur in tigillo super carbones, & sihas ibidem, donec totum sulphur fuerit combustum, postea ponatur in cinerium. Et iterum deinde pone in tigillo ad ignem, donec ipsum tigillum rubescat. Post hoc amoue tigillum, & inuenies Solem in puluere subtilissimum, coloris croci calcinatum. Postea ponatur in furnum reuerberationis, & aurum tuum erit optime preparatum. Lauetur deinde cum aqua vitae simplici, & exiccetur. Et de hoc puluere capias quantum volueris, superfundatur de aqua vitae rectificata totidem, ut ultra aurum emineat tribus vel quatuor digitis: Mittatur deinde in circulatorium, & ponatur in balneo Marie, cum suis lapillis in medietate ponderis auri, & circuletur, ut decet, & ipsum aurum liquefcat, & resoluetur in aquam coloris citrini vel croci, ut etiam tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verum aurum potabile.

De auro potabili cuiusdam Treuerensis episcopi. Cap. 31

Nus insignis Episcopus Treuerensis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando distillaues ipsam aquam vitae, & in fundo distillatorij ipsum flegma sicut materia tenax resederit, accipe aquam vitae duabus vicibus in balneo marie distillata: fundendo super hanc materiam nigram dum fuerit infrigidata, & ita per diem & noctem remaneat. Postea ab hac materia aqua vitae iterum abstrahatur per distillationem lento igne, donec

ad materiam ipsam perueneris, & fiat tepida, si uolueris vitru referua
 re integrum. Deinde fundatur aqua fontis super ipsam materiam ni
 gra, in altitudine sex digitoru, et ita per tres aut quatuor dies quiescat
 Post hoc lauabis ipsam cum alia aqua fontis, & inuenies substantia
 siue materiam in fundo: sicut si esset arena, & est ipsa terra, quam leto
 igne exiccabis. Quum autem fuerit siccata: fundatur super ea de aqua vi
 tæ rectificata in altitudine quatuor digitoru, & sinas ita permanere in
 balneo Mariæ per horas viginti quatuor, claudendo orificium vitri
 cu alio vitro, & lutando cu cera tali, vt supra dictum est. Post hoc ipsa
 aqua vitæ iteru abstrahatur: & hoc facies sepius. Quia quanto sepius
 superfuderis, & iterum per distillationem abstraxeris, tanto melius.
 Et quando ipsa terra fuerit exiccata, ponatur cucurbita ad arenam, se
 peliando ipsam cucurbitam in ea vsq; ad collum, & abstrahatur igne
 forti toties, donec nullum fumum in alembico conspexeris, non amo
 uendo ipsum receptaculum. Quia oportet q; aqua vitæ & spiritus si
 ue fumus ille simul immisceantur, & ita habebis duo elementa, scilicet
 ignem, & aerem. Post hoc accipiatur terra, & optime super marmo
 re teratur & ponatur in cucurbitam, superinfundendo de aqua vitæ
 rectificata: in altitudine trium aut quatuor digitoru: & impone in bal
 neu Mariæ per diem & noctem, donec soluatur. Et quu fuerit solu
 ta, frige fiat, deinde abstrahatur iterum, & exiccetur ipsa terra ad Solē,
 quæ cu exiccata fuerit, debet poni in crucibulum, lutando ipsum op
 time cu luto sapientia, & calcinetur in furno reuerberationis: per ho
 ras quatuor. Deinde frige fiat, & iterum super marmor teratur, & in
 cucurbitam ponatur, superinfundendo de aqua vitæ rectificata, & po
 natur in balneu Mariæ ad soluendum. Deinde iterum abstrahatur
 aqua vitæ, & terra iterum calcinetur per horas quatuor, dum fuerit sic
 ca. Vel etiam potest ita comburi, vt candescat: deinde iterum soluatur
 in balneo Mariæ: cum aqua vitæ. Et toties solues & calcinabis: donec
 nō poteris vltra calcinare vel soluere: & hoc fit communiter in septem
 vicibus: dum magister recte operetur. Dum autē uolueris cognosce
 re, quando ipsa terra non soluitur vltterius: accipiatur parum de ea ter
 ra: & exiccetur ad aerem: & de aqua sua superinfunde tres vel quatuor
 guttas, si soluitur, signum est: ipsam adhuc non esse satis preparatam.
 Ideoq; oportet ipsam iterum soluere in balneo Mariæ: deinde calcina
 re: donec verum poteris habere indicium, ipsam non posse plus solui.
 Vltimo vero debet exiccari: & calcinari: & frige fieri: & tunc est pro se

De aëro potabili episcopi cuiusdam Treueren̄.

sola, & ignis & aer ab ipsa sunt separata. Deinde sumantur omnes illæ aquæ: cū quibus soluisti terram prædictam: debent poni insimul in cucurbitam, vna cum ipsa terra, ponēdo simul in balneo mariæ, & addendo de ipsa quinta essentia, & abstrahatur vsq; ad medietatem cū igne lento, & anteponatur aliud receptorium. Deinde ignis augmētatur, donec omnis humor & materia flegmatica ab ipsa separet̄. Quo facto, magis crescat ignis ad expellendū ipsos spiritus, donec videris paruas pustulas in alembico apparentes penitus transiisse, deinde iterum calcinetur, & soluatur, sicut superius fecisti. Et hoc debet fieri septies, & toties semper terra soluatur, & calcinetur, Deinde teratur iterū super marmor, & ponatur in pellicanum ad circulandū in cineribus, & soluendum per dies octo, et videbis materiam ipsam coagulari. Si vero non haberes pellicanū, debet poni in tale circulatorium.

Quūq; videris materiam esse ita coagulata, debet iterum solui in balneo Mariæ, & deinde iterū coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec exeat materia sicut oleū, et est ipsa quint. essent. Si vero nō haberes pellicanū vel circulatoriū: accipiantur duæ cucurbitæ vnius magnitudinis, alteram super alterā imponendo quum fuerint in orificio ambicæ q̄ optime politæ et adæquatæ. In quibus imponatur ipsa terra calcinata, & tantundē admisceatur de aqua ipsius, donec ad spissitudinē sinapis reducatur, & fiat cannale ferreum in circuitu coniunctionis ipsarum cucurbitarum, ipsas lutando circa cannale cum cerā tali, vt supra dictum est, et ita fit quasi alembicus cæcus hoc modo.

Deinde ponatur ad circulandū in balneo Mariæ. Postea distilletur per alembicū cum igne bono: donec materia sicca in fundo remaneat, et aqua quæ ab ipsa est distillata, reseruetur. Deinde su

perinfundatur alia aqua: quam in prima circulatione ab ea colasti, super ipsam materiam: circuletur per dies octo: iterum distilletur, & hoc de octo in octo dies semper facies: donec aquæ omnes imbibantur. Et hoc facto: omnes aquæ colligentur in vnum vas: et superfundatur de aqua vitæ rectificata: et ipsa materia calcinetur prius per horas quatuor in furno reuerberationis, donec fiat candida: semper ipsam ponderando prius: vt scias, quantum augmentetur: Quo facto: ipsam rursum cum aquis suis in circulatorium pones: superimponendo alembicum cum cecum, ipsas lutando: vt supra. Deinde mittatur ad circulandum aliquando in balneo per menses duos: vel ultra, secundum quod quantitas materię do est et indiget. Deinde quum deposueris alembicum cecum, inuenies ipsam trina. materiam in fundo circulatorij translucentem et claram: sicut est Cristallus aliqua: in magnitudine quarundam margaritarum, et est ipsa vera quinta essentia. Si ergo cum ea volueris facere aurum potabile iustum et verum, habeas foliorum auri finissimi. s. i. quæ debent immisceri cum quinta essentia. 3. i. s. & superfundatur de meliori aqua vitæ composita, quam habere poteris in quantitate librarum duarum & semis. Potes etiam addere duodecim partes de quinta mellis essentia: & tunc vitrum debet optime lutari, & debet poni in balneo Marię, et videbis mirabilem operationem, & unionem ipsius auri & quintę essentia, quia semper simul ascendunt & descendunt, donec ambo conuertantur in oleum spissum, sicut est sanguis humanus. Quumque videris hoc oleum ita esse coagulatum, sinas infrigidari vitrum, deinde claudatur optime, & ponatur in cellario, et ibidem de semetipso soluetur. Deinde iterum coaguletur modo predicto: & soluetur toties, vt non possit amplius coagulari, etiã de maximo igne. Tunc scias ipsam materiam esse satis paratam. Hoc ergo oleum est optima medicina in omnibus grauibus egritudinibus. Est quoque preseruatuum hominum sanorum a morbis. Caue ergo, ne detur sano vel moribido, nisi ipsa necessitas exigat: ita quod in tribus mensibus dabis saltem tres guttas, quia si sepius dares, ipsa anima ex eo tantum delectaretur, & tantum gauderet, quod etiam ab ipso corpore posset secedere: Quum vero dederis alicui in æstate, dabitur cum aqua fontis pura. In hyeme vero cum iure caponis, vel cum vino. Si autem velis facere lapillos siue Cristallum breuiori modo, distilletur

De auro pota. cum vino Græco, vel speciebus aroma.

flegma quod remansit, quando prima vice aquam distillasti. Ponatur in cucurbitam. distillando per arenā, donec nigra materia tenuis sicut vinum grossum & spissum in fundo remaneat, quæ debet reponi in aliam cucurbitam, iterum flegma superinfundēdo & distillando, sicut prima vice, & iterum ita fiat, vt possis extrahere materiam illam, quæ debet imponi in caldare, & ibidem permaneat, donec iterum in tenuem substantiam vertatur: sicut fuit in principio. Accipiat deinde & reponatur in cellario, ipsum vas optime cooperēdo, vt nihil impuri possit incidere; & ibidem infrigidetur per spacium vnus mēsis: vel paulo plus. Quæ quū permanserit ita in cellario per prædictum spacium tem poris, superfundatur de aqua fontis clara, & manu simul miscantur, & coletur in vrcē vitreatū, & intuenies paruos lapillos trās lucentes sicut Cristallus, & est ipsa vera terra, quæ debet teri, & admisceri auro, quod est in circulatorio, cum ipsa quinta essentia vini & mellis, & videbis solutionem auri. Reliquū vero extrahatur & fiat oleū, vt supra monstratum est. Et hoc modo etiam habebis optimum aurum potabile.

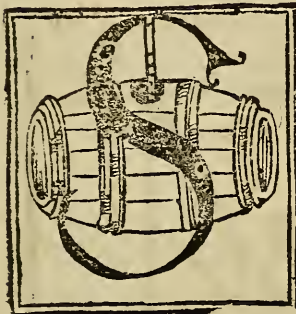
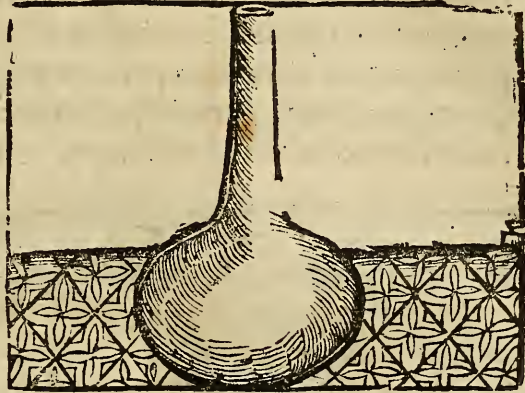
De auro pota. cū vino græco vel similibus & speciebus aromaticis. Cap. 37.

Ecipe de vino meliori quod habere poteris, sicut est maluaticū, bastardum, vel Romanū, Corsicum, Græcū, aut Hispanum, distilletur per alēbicū, donec possit rectificari, vt supra dictū est de aqua vitæ. Et cum bonam quantitatem habueris de hoc vino distillato, iterum distillabis sex vel septem vicibus. Postea ponatur ad circulandum in pellicano, ipsum implendo pro tertia parte, vel fere ad medium. Deinde claudatur foramē pellicani cū pasta facta ex albumine ouorū, & farina optima; & ponatur in balneo Mariæ lenti ignis, per dies quadraginta: vel plus. Deinde si gustando senseris aliquam dulcedinē cū odore excellenti: satis circulatum esse putato. Si vero non, debes iterū ponere in pellicanū donec ad id pueniat. Et quū fuerit ita: ponatur in vitrū optime clausum. Et hæc est ipsa quinta essen. vini, quæ debet sumi loco omnium medicinarū: et debet dari egrotanti tēpore matutino. Dosis eius est de .3. ij. vsq; ad .3. ij. s; m q; egritudo est intēsa vs; remissa. Si vero velis admiscere species aromaticas, poteris capere nucis muscatę, cīnamomi gariofilorę, zedoarię, galāgæ, zinziberis albi, granorum paradisi. 2. 1.

puluerifentur, & ponantur in libra vna aquæ prædictæ. $\frac{2}{3}$. ij. harū species, & ponatur in vitrū cum collo longo; bene clauso super cineres, per horas. 4. vitrum tribus aut quatuor vicibus agitando.

Postea coletur per pannū lineum, ipsas feces segregādo. alia vero materia debet distillari toties, donec non poterit ultra distillari. Deinde debet circulari: vt supra, & ita habes quintam essentiam & verum aurum potabile.

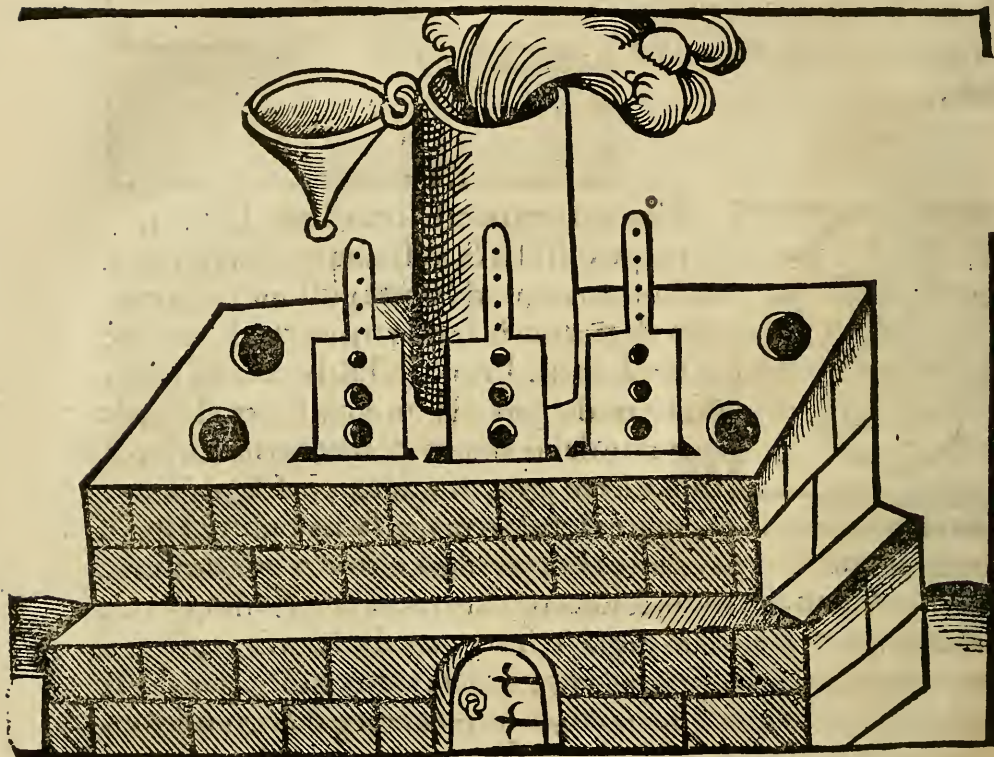
De alio auro potabili excellenti Cap. 33.

Vnt qui distillāt & abstrahunt aquam vitæ a meliori vino quod habere possunt, ita q̄ materia flegmatica in fundo remaneat. Ideoq̄ ne in hoc fallaris. Primo distillabis mediā partē, & alia media pars est sicut aqua fontis clara, de quo non debes mirari, & hæc iterum debet distillari lento igne, deinde reponat̄ segregatim.

Materiam vero densam, quæ in fundo remāsit, facias buliri ad ignē, donec exiccetur. Poteris etiam ex hoc extrahere oleum nigrū, densum, & spissum: quod est calidū, & hoc etiā debet optime custodiri, deinde calcinabis ipsam materiam nigrā in furno reuerberationis, et pro vna parte terræ accipies de ipsa aqua vitæ prædicta partes quicq̄, quæ debet esse dulcis, superinfundēdo ipsam, & ita p̄maneat p̄ dies quindecim, donec soluat̄. Postea distilletur per filtrū, abiciendo feces, distillando iterū aquā, & calcinando per dies quatuor aut quinque. Quo facto, inuenies terram albā. Vide ergo vt caute opereris hoc: vt possis habere bonā partē de ipsa terra: & poteris dealbare & mūdificare p̄ caliditate ignis, & p̄ humiditate aque. Et ita potes intelligere, ipsam aquā nil valere q̄ ad mundificandū, ideoq̄ nullum debet habere spiritū. Verum quidem est, in ipsa aqua vitæ esse ignem & spiritū, sed habet in se qualitatem aqueam (quod est ipsum Hegma) & terreā, quod est ipsum impedimentum perfectionis. Et ideo debet distillari sex aut septem vicibus, vt bene rectificetur. Deinde debet circulari in quin. essen.

Confectio aquæ vitæ q. e. eiusq; fructus:

Et si hæc aqua vitæ, hoc est spiritus & ignis, non haberet naturã ipsi
us quinte essentiæ de terra prædicta non posset ascendere, sicut est opi
nio Hermetus, nec spiritus & ignis in terram fixari. Est autẽ hæc aqua
vitæ quintæ essentiæ. Habeas cucurbitã cum alembico rostrato & im
pone quatuor libras de aqua vitæ rectificata. Deinde lutabis optime
ipsum alembicum, cum tali pasta, vt iam sepius est dictũ, & impona
tur in fornacẽ ad distillandum, ita vt decet. Cuius forma est hæc.

Aqua autẽ distillata recipiatur in receptorium, dum sit bene clarifica
ta. Inde extinguat ignis: & reserua aquã in vitro optime clauso, vt nul
lus aer ingrediatur, quia nihil aliud est q̃ spiritus. Et hoc fac trib⁹ vi
cib⁹, semp aliquid sinendo in fundo distillatorij, vt scias secure, nihil
aliud esse q̃ spiritũ bene rectificatũ. Hoc ita distillabis quater, & ha
bebis aquã odoris suauissimi operatiõisq; mirabilissime. Quia si ve
nenũ aut fumus quidã pestifer in corpus intrasset, mirũimmodũ per
hoc ab ipso separabit, & ante q̃ ter distillaueris, odorẽ mirificũ p̃cipis
es, & hæc aqua soluit Solẽ et oēs gẽmas. Ad facturã vero hui⁹ auri po
tabilis aliq accipiunt folia auri purissimi, trita super marmor cũ melle

donec videantur esse redacta in aquam, vel q̄ appareāt fatis esse subtilia ad scribēdum. Postea lauetur in vase mūdo cum pura aqua fontis: quæ debet esse tepida, postea sinas ita in fundū residere, postea ponatur in aquam vite, vel in quintam essen itam, & habebis optimū aurum potabile. Potest etiam poni in aquam mellis: vel in aquam a zucaro distillatam. Et hoc aurum potabile mirabiliter tollit omnes egritudines: præcipue lepram.

De auro potab. cū gemmis. Caput 34.

I autem volueris facere aurum potabile cū gemmis, scilicet cum smaragdis, saphiris: rubinis, granatis, iacintis, vel etiam cum margaritis, oportet omnes gemmas subtilissime terere super lapidē marmoreū, & de puluere illorum lapidum ponas in prædictam aquā vite, & circuletur per ali-

quod tempus in pellicano, postea distilletur. Et hæc aqua soluit omnia: & ascendit, quemadmodū si volaret. Si quoq̄ facis ascendere super aurum, vltra nuncq̄ ascendet. Et hoc est secretissimum in natura. Transiēdo vero ad ipsam terram albam prædictā, vt possimus eam facere ascendere, vt adipiscatur naturam quintæ essentia, ad soluendum Solem vel Lunam, Accipiatur ergo de ipsa materia alba & de Sole vel Luna añ partes æquales, & tantundem de pōdere prædictæ aquæ vite, & quando aurum erit solutum, ponatur in cucurbitam non nimis altam, quia non posset in altiori ascendere, & fac ipsam per alembicum ascendere: & cum ascenderit, operaberis vltra vt decet. Si vero non possis habere cucurbitam ad hoc accommodatam, habeas vnam retortam, talem.

Vfus & fructus huius medicinæ.

Ad le-
pram.

Est etiam sciendum, q̄ quando aqua vitæ est defecata & rectificata, & peruenerit in quintam essentiã cum odore fragantissimo, scias ipsam habere propriam terram ab ea venientẽ, quæ peruenit in aquã, & ascẽdit, quasi volando per naturã aquæ, quam secum facit ascendere. Si ergo prædicta intelligis, poteris facere aquã ad soluendũ omnia metalla, & si hoc nõ intelligis, nihil facere poteris, quia in hoc consistit omnis modus soluendi. Medicinã vero quæ debet dari homini post projectionem, accipies in quantitate vnus grani ordeacei, & ponatur in poculum argenteum cum vino albo vel cum aqua pura, ipsam fortiter calefaciendo super ignem donec soluatur. Postea ab igne moueatur, & cum cocleari argenteo agitetur: donec frigescat. Detur leproso stomacho ieiuno post mediam noctẽ. Potest etiam dari omni egrotto in quacunq; infirmitate sit, et si in mala valitudine iacuerit duobus mensibus, sanabitur in duobus diebus. Si vero homo est sanus, omni anno ter accipiat hanc medicinam. Hinc dicit Arnoldus de villa noua, se curasse Henricũ ducẽ Veronæ ex precibus patris sui, regis Aragonum, qui tribus mensibus leprosus fuit: & in tribus diebus conualuit. Aut etiam se vltimum fuisse hac medicina in senectute sua: & quancunq; habebat calorẽ ex defectu nature, vel etiam ex alia causa, ipsam medicinam cũ frigiditate temperasse. Si vero habebat frigus, medicina moderabatur hoc ex sua caliditate. Et saltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur: scilicet vna vice in æstate: & alia vicẽ in hyeme. Circa hoc notabis mirabile quiddam. Si hæc medicina detur egrotto, qui de voluntate dei debeat mori, nullum est remedium adhibendi aliquam medicinã. Sed postq; fuerit mortuus: habet oculos apertos, & colorem naturalem, ac si viueret & videtur mortuus quodammodo spiritu subito esse raptus. Ipsi quoq; crines talis hominis, & barba, & vngues semper crescunt, quia sanguis qui est in corpore, nõ potest putrefieri, propter calorem naturalem, qui per medicinam est sustentatus.

De auro potabili ad paralysim.

Caput 35.

F

It aurum valde preciosum ad omnē paralifim, hoc modo. Soluatur aurū purum in quantitate. 3. ij. in aqua forti. Deinde habeas aquā fontis distillatam toties, vt dulcescat, in qua dictum aurum debet lauari: & quum fuerit in puluerē redactū ponatur in aquam vitæ simplicē, quater distillatam. Deinde recipe pulueris boracis 2. s. 3. dissoluatur pari modo in aqua vitę simpli

ci, imponendo in paruum vitrum, & totum id cum aqua vitę implendo. Recipe etiam camphorę 3. 1. & dissoluatur etiam hoc modo prædicto. Vltimo vero cape zuccari candidati. 3. ij. et debet etiam hoc modo in aqua vitę sol dissolui. Postea quum in omnia fuerit dissoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus soluisti materias prædictas & distillētur per cineres igne lēto toties vt omnis aquea substantia ab alia materia separetur, in tali fornace vt hic est.

Et hoc fiat toties, donec videas materiam in fundo similem oleo. Deinde ponatur vitrum cū ipsa materia in locum humidū, & vertetur materia in substantiam cristallinā, deinde soluat in aqua quatuor,

Variæ compositiones auri potabilis:

Substantiarum dissolutarum, ambrae griseae: musci alexandrini recens
tis añ. 3. 1. & de hoc fit quoddam oleum. Et quum volueris opitulari
egroto: accipe folia & flores de boragine & salvia, añ. M. 1. laendulae.
M. 3. ponatur in quartam partem aquae vite: & in hac permaneat per
dies tres integros. Postea distilletur: et in vitro bene clauso optime cu
stodiatur. Et quum volueris dare egroto, accipe guttam vnâ olei pre
dicti, & centies tantum de aqua trium herbarum: & hoc dabis patie
ti cum maximo discrimine & prouidentia: quia hæc est medela, quæ
omnes infirmitates hominum occultat, & est thesaurus occultus om
nium philosophorum.

De alio auro potabili bono. Caput 36

Ecipe aquae vitæ simplicis. ℥. ij. boracis de petra
3. ij. dissolue boracē in dicta aqua vitæ. Deinde
solue zuccari candidi. ℥. i. in aquae vitæ. ℥. ij. ℥. 3.
Solue etiam cāphoræ. ℥. 3. in aquae vitæ. ℥. ij. ℥. 3.
Vltimo vero accipiātur folia auri purissimi, quæ
soluantur etiā in dicta aqua vite, & hæc quatuor
aque vite ponantur in cucurbitā: optime ipsam
claudēdo, & ita per vnū diem requiescat. Postea superimponendo alē
bicum, & distilla vsq; ad medietatem. Postea ponatur cucurbita in
locum humidum, & quatuor illæ materiæ in cristallum albissimam
& candidissimam conuertentur. Postea solue in aqua ab hac cristallo
distillata hæc sequētia. Ambrae bonæ: musci fini recētis, ana. 3. 1. mar
garitarum optimarum. ℥. i. ponantur in balneum Mariæ, & sint om
nia bene lutata, & in diebus tribus conuertētur in oleum, quod qui
dem est aurum potabile.

De alio auro potabili cū aqua forti. Ca. 37
Ecipe aurum optimum quod habere poteris
quod solui debet in aqua forti, & deinde eua
poretur & abstra hatur aqua per alembicū, non
tamē debet omnino exicari, qa esset sicut oleū,
Postea superfundatur de aqua mellis: quæ si
etiam distillata per alembicū: vt ipsam materi
am transcēdat quatuor digitis. Ponatur ad di
gerendum quattuor diebus, & totidem noctibus in balneo Mariæ,
Postea aqua mellis iterum abstra hatur per alembicū: deinde aliam aquā

mellis impones & digeres, vt supra, & per omnia facies sicut in prima vice fecisti, & scias q̄ remanet sicut oleum tenue, cum ipsa aqua mellis postea parum resideat. Deinde toties abstrahes aquam mellis, vt nulla falsedo remaneat de substātia aque fortis, in qua dissolutū fuit aurum, & quum per saporem mellis amaritudinē in lingua perceperis: habeas aquam vitę duodecies distillatam, in qua nullum sit flegma, & in ea solues aurū, vt aqua aurum transcendat quatuor digitis, deinde bene lutetur distillatorium, in quod imposueris, cum luto forti, et ponatur in balneum Mar. donec soluatur. Potest tamē hoc citius fieri in fimo equino, et magis est naturale q̄ aliud, dum ponatur in fixatorium siue pellicanū. Deinde abstrahatur aqua vitę ab auro per alēbicū, ita vt aurū remaneat in fundo vitri, sicut quoddā oleū, vel butyrū, & hoc est ipsum aurū potabile. Quo quidē potest vti quilibet egrotus in electuarijs, vel cū vino. Aqua autē mellis: quę in prædicto auro funditur, fit hoc modo. Habeas cucurbitam, in quā impone ipsum mel, & quū mel ascenderit, aperias parū alembicū, & iterum residet in fundum cucurbitę: & hoc facies toties, donec totū mel fuerit distillatū. Prima ergo aqua est alba. Alię vero post primā sunt bonę ad caluiciem, quia cū caput ex ipsis inungitur, pili crescunt. Sunt etiā bonę ad ipsum aurū potabile, quia abstrahunt amaritudinē ex ipso.

De alio auro potabili. Caput. 38.

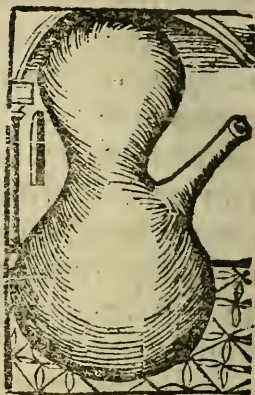

Ecipe aurum purū foliatum, teratur cū sale cōmuni præparato, & quū fuerit tritū: iterum parum de sale addas, & bene simul misceantur, et calcinentur in furno reuerberationis per quatuor aut quinque horas, faciendo bonā flammā ignis, deinde sinatur frigescere. Lauetur postea cū aqua dulci tepida. Postea ponat in aquā sequentem ad digerendum, per nouē dies. Post hoc ipsa aqua abstrahatur ab auro, & iterū superfundatur, & digeratur, & iterū abstrahatur, & hoc fiat ita duabus aut tribus vicibus cum lēto igne. Postea superfundatur aqua fontis pura, & iterū abstrahatur. Caue autē: ne nimium sicetur aurum: quia in solutione foret nimis asperum: & quasi inobediēs solutiōi. Aqua vero supra nominata debet sic fieri. Recipe libras quatuor optimi mellis, & bulliāt sup lēto igne carbonū in capsia ferrea: & spuma semp tollatur, supinfundendo de aqua fontis in altitudine duorum digitorū. Deinde ponat iterū ad ignē, donec spumescat

De eodem auro potabili.

& iterum spumam tolles. Postea fundes super ipsum mel albumina quatuor ouorum optime concussa & depurata, & sinas modicū bullire, semper ipsam spumam tollendo, & quū bene bullierit, per filtrū colatur. Post hoc ponatur ipsum mel colatum ad lentum ignem, donec omnis aquositas ab eo recedat: & post hoc ab ipso melle distilletur, & hoc quod de ipso distillaueris, iterū duabus vel tribus vicibus distilletur, & quū post distillationem requieuerit octo vel decem dies, habebis aquam paratā: Quando autē ipsum flegma de vino vel fecibus abstraxeris: & q̄ feces ipsę inspissentur sicut mel; ponatur in arenā, superinfundendo aquam vitę, vt emineat super feces tribus digitis, & putrefiat per octo dies sub alembico ceco tali.

Deinde iterū abstrahatur aqua vitę per balneum marię. Postea superfunde de purissimo flegmate sexdecim aut decē & octo libras, & ponat in arenam frigidam per dies sex, & crescēt lapilli in ipsa terra, qui debent postea lauari cū flegmate, donec depurentur: deinde exiccētur paruo admodū igne. Postea superfunde eis aquā vitę, vt superemineat tribus digitis, & post quatuor dies iterū abstrahatur per bal. Mar. & hoc fiat trib⁹ vicib⁹.

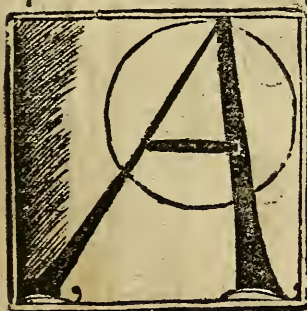

Vltimo vero ponatur in arenā cū valido igne, vt spiritus expellātur. Videbis quoq; oleū venire, quod p̄mitte exire in receptaculū: donec fumus cesset, & terra erit satis calcinata. Illa autem aqua sic est vtendū. Recipe terram calcinatā, super quam funde de meliori aqua vitę, quā poteris habere, digeratur sub alembico ceco in balneo per dies quatuor. Postea iterū abstrahē aquā vitę sensim per colaturā, ita vt nō coloretur de terra. Postea superfundatur alia aqua vitę, & fiat vt prius. Et hoc toties facies, donec aqua non coloretur vltra de terra. Dēnde pone ipsam aquā in balneum Mar. cū terra, & abstrahatur lēto igne, & in fundo cucurbitę inuenies terrā albam asperā, sicut est sal, quā iterū poteris soluere & coagulare vt prius, donec satis aspera & subtilis videatur. Oleū solis fit hoc modo. Recipe aquę vitę preparatę libras quatuor, ducatos duodecim, q̄ soluant in aqua forti, superfundēdo aquā frigidā, & cōuertētur in calcē, quā cū duplici pōdere zucari cā diditeres: & inde lauabis cū aqua dulci distillata, vt zucari ab auro abstrahatur. Et quū fuerit exiccātū, vna pars calcis debet teri cū tribus partib⁹ malucis præparati, & addat de aqua vitę, vt fiat pasta, quę po

Oleum
Solis.

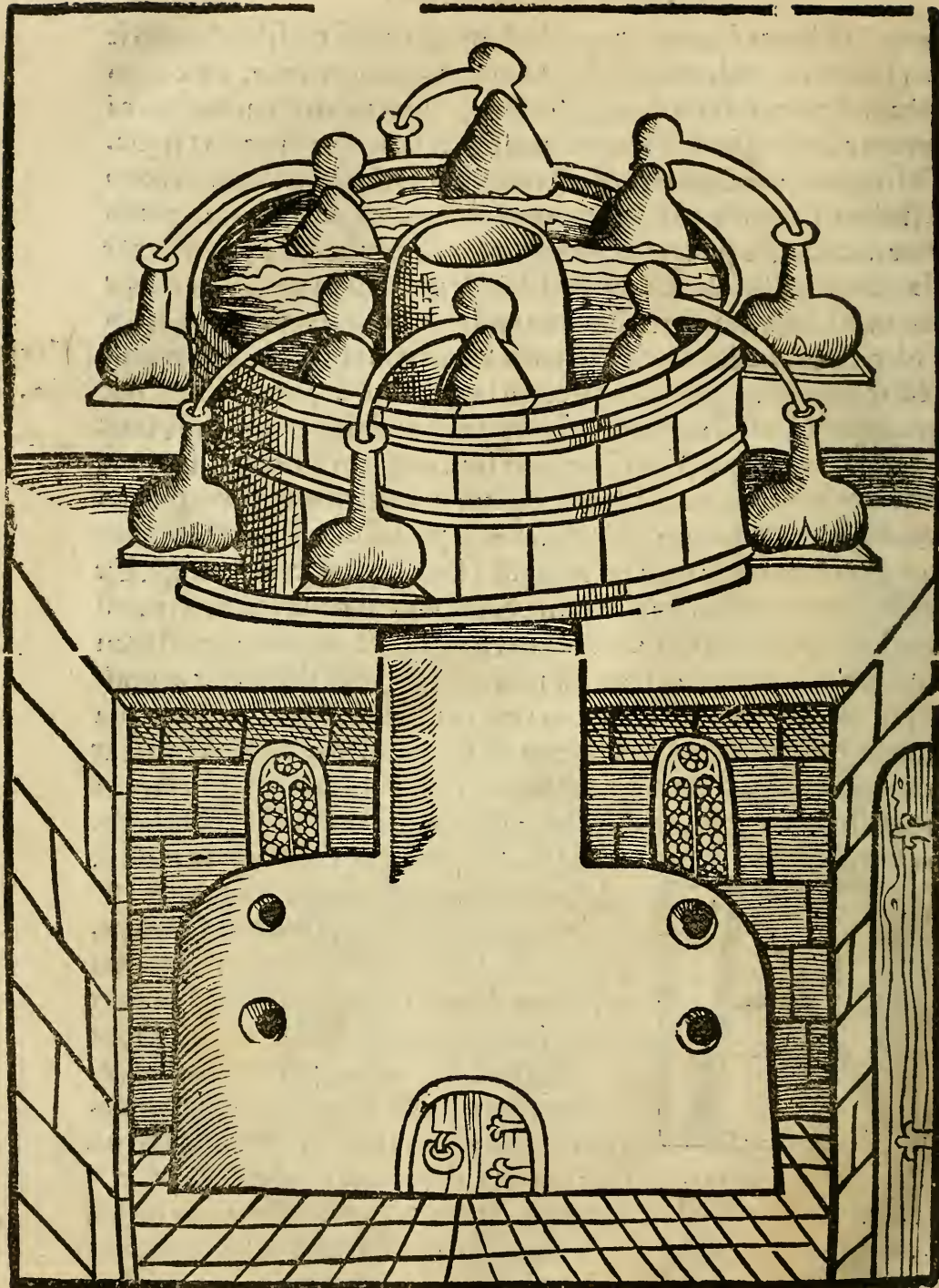
natur in vitrum, & accendatur, & ipsum vinum cū mastice ab auro separabitur per combustionē, & ipsa calx in oleum vertetur. Hoc ergo oleum depone subtilissime. Et si calx nō fuerit tota soluta, lauabis eā iterum cū aqua dulci, & teres cū mastice, & facies per omnia vt supra. Et si habet quandam nigredinē vel impuritātē, debet lauari cū aceto distillato. Et quū totū fuerit conuersum in oleū, accipiantur partes duæ de terra alba parata: & immisceantur cū prædicto oleo: vt fiat pasta, parum addendo aquæ vitæ. Deinde ponatur in aquā vitæ præparatam, ad digerendū in balneo per vnū mensem, vel vltra, secundū q̄ videris solutionē Solis cito vel tarde. Fit autē solutio Solis hoc modo. **Solutio**
Recipe auri puri boni. ℥. s̄. mercurij bene abluti & purgati. ℥. iij. fiat Solis. amalgama. Postea mercurius separetur ab auro super cinericiū, sicut fit apud aurifabros, & aurū remanet sicut quedam farina citrina. Post hoc cape salis amoniaci. ℥. s̄. imponatur in aquam vitæ cum auro calcinato, & stet in balneo Mar. digerendo per sex dies. Postea abstrahatur omnis humiditas cū calore ignis primi gradus, & erit paratū. Deinde cape aurū illud ita paratum, & impone in cucurbitam vitream mundam, imponendo alembicum cū rostro, & omnia optime luentur, funde super ipsam materiā parū olei oliuæ, & distilletur in principio cū lentissimo igne. Vltimo vero in validissimo, sicut fit in aqua forti. Quo facto, aperi cucurbitam, & si aliquid in ea remansit, fiat per omnia, vt supra, & hoc facies. donec nihil in vitro remaneat. Postea vero abstrahat flegma per distillationē, haud secus faciēdo, & habebis optimū oleū ad aurū potabile, & est bonum & expertum in multis.

De auro potabili volatili. Caput. 39.

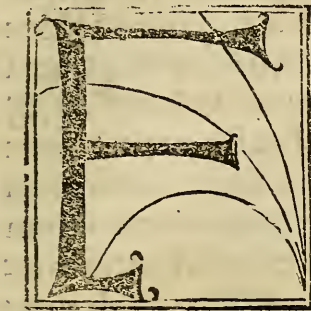
Vtrum potabile volatile ad plurima cōducens, fit hoc modo. Recipe de vino meliori quod habere poteris quantumcūq; volueris, ponatur in vitrū cū collo longo, & claudatur, sicut solet fieri cū sigillo Hermetis, & postea putrefiat, & optime custodiatur, ne frigeat, et ita permittes requiescere, donec acquirat fecē, sicut facit acetū, & est citrina, si nas itaq; stare longius, donec tota recedat, & habebit albas venas, sicut si essent flammulæ ignis, & hoc fit cōmuniter in spacio trium mensium. Deinde ponatur in cucurbitam optime clausam et distilletur cū igne, facto ex ligno sicco, in aqua tepida, sicut fit in balneo Mar. in tali fornace, vt hic depingitur.

Forma fornacis distillatorij.

Post hoc accipe libras duas huius materiæ distillatæ, & impone in ea quindecim folia auri purissimi, & bulliat in balneo mariæ duodecim horis continuis, et vitrum sit optime obstrusum cū signatura Hermetis, vt supra dictū est. Deinde lentissimo igne distilletur, et q̄ ignis non sit adhuc in primo gradu, et hoc factō, quando tota materia est distillata: reseruetur, et hoc appellatur aurū potabile volatile.

De alio auro potabili. Cap. 39.

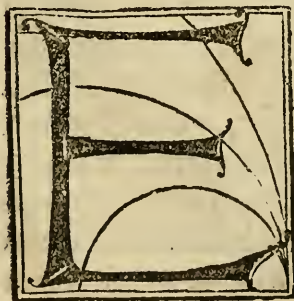
It etiā aurum potabile hoc modo. Recipe vinū rubeū spissum: distilletur quater. Postea recipe de tartaro calcinato: et superinfundatur: et putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis humiditas lentissimo igne abstrahatur, et videbis ipsum tartarum, qđ prius erat album, in nigredinē esse cōuersum: quod iterum calcinabis: donec albescat sicut nix: et iterū fiat putrefactio, sicut supra: et distillabis forma iā dicta: et ita septies calcinabis: et septies digeres, et septies quoq̄ distillabis, modo et forma prædictis. Postea ponatur in balneum Mariæ: imponendo folia auri purissimi ad placitum: iterum distillando: et iterum superinfundendo: donec ipsa materia tota cōuertatur in oleum: quod est optimum aurum potabile: pro hominib⁹ bonæ valetudinis, ipsos in sanitate conseruans.

De alio auro potabili preciosissimo Cap. 40.

Vnt quidam recētiore philosophi: qui aurum potabile faciunt hoc mō. Recipe de vino rubeo vel albo quantum volueris, distilletur septies per cineres. Deinde cōgrega omnes feces & distilla: colando ipsam aquam: donec in spissitudinem mellis transeat: deinde superinfundes ipsum flegma: et requiescat ita tribus diebus: et totidem noctibus: et omnes lapilli in fundum secedent. Hoc factō: lauabis prædictos lapillos cum flegmate: donec purifiant, deinde de exiccantur: et imponantur in cucurbitam: superimponendo alēbicū cecum: et mittatur in balneum Mariæ per tres dies, et totidem noctes superinfundendo de aqua vite in altitudine trium digitorum. Postea paulatim coletur, ne vinum fiat turbidum, et sic fac, quousq̄ vinum nullum colorem ab ipsis lapillis suscipiat. Vltimo vero abstrahatur totum vinum a lapillis, vt ipsi toti siccī remaneant in vase. Quo factō, oleum ipsum auferatur per arenam igne valido, & hoc quod post oleum remaneat in vitro, dicitur terra fetida, quæ debet abijci.

De auro potabili vegetabili:

quonia nihil valet amplius. Postea ponatur alembicus in cineres, & inuenies lapillos dealbatos sicut niuē, vel salē. Et vinū quod extraxisti ex lapidibus, quū candidi remanserunt, seruetur ad multiplicationē & fermentationē. Ultra sal ipsum fermentatū cū calce Solis & Lunę imbibat cū aqua vitę prius abstracta, & sint tres partes salis, & vna pars calcis, ponatur sub alembico ceco, ad digerendū in balneo Mar. per diē naturalem. Postea imponatur alembicus cū rostro, & distilletur. Hoc facto, iterū superinfundatur vinū in altitudine triū digitorū, vt supra dictum est, & digeratur iterū sub alembico ceco per diē naturalem, & exinde iterum distilletur, sicut prius fecisti: & hoc fac totiens: donec fermentum & terra in receptaculum transierint, & sint conuersa in spiritum vel in substantiam aqueā. Si ergo hos spiritus volueris iterum reducere in corpus, ponantur in balneo Mar. & coagulabuntur in lac album, quod appellatur lac virgineum, est tamen differens ab eo lacte, quod supra vocauimus oleum plūbi. Postea iterū infundatur de aqua prædicta, & ponatur sub alembico ceco, ad digerendum, & hoc tam diu fiat, donec totū conuertatur in spiritū volatilem. Aqua autē vitę, quę super hoc lac natat, distilletur in balneo Mar. et in fundo distillatorij inuenies verū lapidem, & hæc appellatur transmutatio spiritus in corpus. De hoc ergo lapide accipe in quātitate vnus grani hordeacei, super mercurij viui loti et purificati. $\frac{2}{3}$, x. cū fuerit calefactus in crucibulo, & videbis ipsum mercuriū coagulari in verū Solē vel Lunā, secundū primā fermentationē, et hoc poteris custodire. Si vero nō velis custodire, iterū de puluere superimponatur, & conuertetur totum in puluerem, qui debet imbibiri cum ipsa aqua abstracta a prædicto lapide, et hic est verus lapis, si ipsi tincturę superimposueris aliū puluerem, et hoc potest augmentari in infinitum. Et si ipsa aqua, a lapide abstracta, deficeret in augmentatione, poteris aliam bonam aquā vitę loco eius capere, quia nihil in hoc est discriminis.

De auro potabili vegetabili Cap. 41
 Et etiā aliud aurū potabile: quod mirabiliter confortat humiditatē superfluā in hoīe. Et fit hoc mō. Recipe de ipsa q. e. vini, ita extracta: vt supra docuimus, in qua possit resolui aurū: virtutē suā cōseruando, & hoc fiat subtiliter per viā continuitatis cū humiditate balnei, et distillet ipsa aq̄ igne lēto, totā humiditatē ab ipsa separādo: et ita substantia auri remanebit in distillatorij fundo tota sicca.

Post hoc capiatur de illo vino, & distilletur per alembicū toties, donec nō possit ultra cōburi p̄ diminutionē sulphuris sui, semper quālibet distillationē in quodlibet receptaculū suscipiendo, & cape de secūda aqua toties, donec nulla vena in ipso alembico appareat, & in hāc aquā projicies ipsam substantiā auri, & citissime in aquā vegetabilē soluetur, & hoc fit ex eo, q̄ mercurius p̄ mercuriū est rectificatus de ipso flegmate, donec videris, ipsum non posse ultra cōburi, quod quū ita fit; cū prima substantia auri p̄misceris, & tunc est vera aqua vite siue aurū potabile. Hæc autē est prima aqua, seruiēs & proficua humano corpori. Recipe de aqua vitæ, & ab ipsa seperabis omnē humiditatē p̄ distillationē de quin. aquæ essen. quæ est aurū purū, & hoc serua segregatim, & in ipsam aquā vegetabilē imponēs mellis cū fauo suo partes tres, & hoc omne simul ponatur ad putrefiendū in balneo Mariæ per dies quatuor. Et hæc digestio debet fieri nouē vicibus in balneo, vel in fimo; quia ex hoc aqua rectificatur. Aqua secunda est hæc. Recipe caponē vel gallinā veterē; & quum omnia ossa et superflua fuerint amota, caro ipsa debet teri in mortario lapideo subtiliter. Deinde pones in cucurbitam cum alembico, & aquā ab eo distillabis in balneo Mariæ; & hæc iterū debet segregatim custodiri. Aqua tertia est hæc. Recipe carnem de gallina vel capone, distilletur per cineres, omnem humiditatē lento igne abstrahēdo, & caue, ne aduratur caro in alembico, & hoc etiam segregatim custodies. Aqua quarta est hæc. Accipe de vino partes tres, ponatur sup̄ partē vnā prædictarū carniū; ponatur in cucurbitā; optime ipsam claudēdo cū operculo vitreo, & lutādo, deinde ponatur sup̄ cinerē, lento igne, p̄ dies tres, postea distilletur p̄ alēb. & aquā referuabis. Aqua quinta est hæc. Recipe totā substantiā caponis vel gallinæ, & totā substantiā humidā ab ipso seperēs p̄ alembicū, sicut prius dictū est, & aquā quoq; referuabis. Aq̄ sexta est hæc. Recipe oīa ossa caponis vel gallinæ, pistētur minutim in mortario lapideo cū pistello ligneo; & imponantur in bal. Mar. postea vero super cineres, & distillabis, sicut prius dictū est; & hæc quoq; debet custodiri. Aqua septima est hæc, Recipe de aqua tertia, de aqua quinta, & de aqua sexta; distillētur simul per alembicū, & optime custodiātur. Rectificatio vero aquarum prædictarū, quæ sunt distillatæ per cineres; hæc est, Recipe de auro ita preparato: vt iam ultimo est dictū; & coaguletur; quia est naturale quiddam humidum, omni modo et colore; sicut si esset auripigmētū citrinū; et impone de aqua sua prima partē semis; et statim soluetur ab aqua ipsa; et a tribus aquis prædictis

Aq̄. 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

Modus faciendi verum aurum ex auro potabili.

Cape ergo in magnitudine vnus coclearis argentei, & optime misceatur cum bona parte melioris vini quod habere poteris, & da homini flegmatico, tempore hyemis, & mirabiliter ipsum in sanitate conseruabit. Si vero homo sit colericus, da ei cum aqua pura, Melancolico vero cum iure caulium. Sanguineo autem non dabis de hac aqua, sed dabis ei de hoc quod sequitur. Recipe de aqua aurea coclear vnum, ponatur in vinū, & detur ei, & erit securus ab omni infirmitate. In aestate autē debet administrari flegmatico cum iure galline, in quo coctū sit petroselinum, Colerico vero cum alio iure. Melancolico dabis, quū tempus exoptulabit, in magna ipsius operatione caloris vel frigoris. Si autem velis dare egrotō, dabis secundā partē auri dissoluti in secunda aqua caponis. Si sit flegmaticus; dabis ei medium coclear cū duabus partibus aquæ. Et sic etiam debet dari sanguineo. Colerico datur duo coclearia de aqua tertia, & identidem fiat de melancolico, & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiā quantūuis sit magna & periculosa, liberabitur. Et quum ipsam medicinā volueris dare cū aquis prædictis, interrogabis egrotū, quo cibo maxime delectetur, Et licet sit ei contrarium, dabis tamen ei de illo, & de hac medicina, in quantitate pisi, vel lentis magnæ. Hæc autem medicina valet contra omnem infirmitatem naturalem vel accidentalem calidā vel frigidam. Et quū volueris peregre proficisci, talis medicina (si tecū velis portare) debet coagulari, & ponatur in vitrū, & quando volueris ea uti, præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur vegetabilia præparaueris, vt iam dictum est, accipiatur vnū vegetabile, & in quodlibet vitrum imponantur folia auri, optime vitrum claudēdo, ne possit euaporari, ponatur ad cinerem cum lento igne, & aurū soluetur in viginti duobus diebus. Si ergo velis facere aurum potabile, abstrahatur tota substantia aquea ab auro cū lento igne, & aurū quod in fundo remansit; ponatur in cucurbita in balneum Mar. & soluat in quatuor diebus naturalibus, & hoc est verū aurū potabile, quod debet poni in paruam cucurbitam; addendo ad auri foliati. $\frac{2}{3}$. ℥. mercurij abluti cum sale & aceto. $\frac{2}{3}$. L. & totū in octo diebus in verum aurū conuertetur. Et si velis hoc magis sublimare, recipe de auro potabili, cui addantur de mercurio septies sublimato cū vitreolo & sale communi, & iterū reuiuificato, & hoc debet poni per dies octo super cineres cum lento igne, et indurescet. Vna pars huius materie tingit centum partes. Et hoc etiā potest augmentari in infinitum.

De ultimo auro potabili Caput 47.

Ecipe de auro affinato. $\frac{3}{4}$ s. malleetur subtilissime, sicut si quum deauratur, & scindatur in partes minutissimas, ad datur de mercurio depurato: & fiat amalgama, ponatur super lapidem marmoreum, & teratur cum tanto sulphuris quantum sufficit, vel melius, quantum amalgama ponderat. Et quum satis fuerit tritū, ponatur super prunas in crucibulo, & statim cōburetur. Quo facto, iterū teratur super lapide marmoreo, & iterū ponatur in tigillum, ipsum ad ignem collocando, donec rubeat, postea amoueaturn crucibulum, & inuenies aurum tuū optime calcinatum in puluere subtilissimo, sicut si esset puluis croci. Ponatur postea in furnum reuerberationis, & detur ei flamma, vt decet, & erit paratum. Postea lauetur cum aqua vite quater distillata, & deinde exiccetur. De hoc pu. tere cape tantum quantum volueris, superinfunde de aqua vitæ rectificata tantum, vt ipsum puluerem excedat in altitudine trium digitorum. Deinde ponatur in circulatorium: & ponatur in balneum Mar. cum media parte suorum lapillorū, & ipsum aurum soluetur in aquam croceam, vt etiam cutem humanam tingat in colorem rubeum. Exinde extrahes omnia elementa, sicut prius dictum est, & quodlibet ab aere optime custodiatur: quia habent virtutem: quam exprimere non est possibile, & si possibile esset: centesima pars indoctorum non crederet. Substantia enim aquea valet ad omnes infirmitates, procedentes ex calore vel frigore. Valet etiam ad quācunq; passionem pectoris: cordis, pulmonis: & omne venenum expellit: omnes materias superuacuas a pulmone eijcit. Et si esset apostema intra corpus: facile ex hac curatur: sanguinem purgat: visum acuit & omnia membra spiritualia a putrefactione conseruat. Oleum vero maxime prodest adolescentibus, ipsos enim conseruat in robore & venustate: dum eo in cibis vianur, sanguinem non sinit putrefieri, nec flegma dominari, vel coleram adurere, nec melancoliam vigere, sanguinem, & sperma multiplicat. Et ideo qui hoc oleo vtuntur, sepius debent venas incidere. Et si aliqua membra forent lesa vel dimittuta, ipsa restituit, visum amissum recuperat, dum omni nocte per spacium vnus mensis guttam vnā in oculum imponis. Elementum ignis ad omnia priora valet. Senes facit adolescere, mortuos reuiuiscere. Senes hoc vti debent cū modico aquæ auree, omnes

Vis aq.

Potentia olei.

Ignis
efficacia

Aqua vitæ cōposita pro hoīnibus fri. cōplēx. aut regionis

egritudines senectutis tollit, & ideo appellatur Elixir vitæ: resoluatur ignis in aqua vitæ, donec habuerit colorem rubeum, & imponatur de mercurio fixo super lentum ignem, citissime soluetur. Postea adde tertiam partem auri, & statim in corpus conuertetur, & potest coagulari cum modico aluminis. Quo factō, videbis ipsum in lapidem rubeū conuerti, & si iterum reuiuificetur in humiditate & arsenico, fiet perfectum elixir super ipsum mercurium. Elementum vero terræ, si est bene rectificatū, vt decet, per terrā suā tribus vicib⁹, qualibet vice ipsam resoluendo, & per filtrum distillando, & iterum coagulando, tunc habebis sal terræ. Si quoq; ipsum tale sal fieret fluxibile, retinet tamen de mercurio. Et si aqua illa fuerit bene & iuste rectificata, fixat omnes spiritus. Valet ad omnes cicatriees: & vulnera curat, & carnes crescere facit. Et ita habes multas formas faciēdi aurum potabile, quæ si ad placitum tuum non inuenies, boni consule obsecro. Nam si scires, in quo temporis spacio id congesserimus, nō mirarere, si forsitan quipiam inepti huic libro insertum reperireris,

Proprie
tas terre

De aqua vitæ cōposita pro hoībus frigi
de cōplexionis aut regionis Cap. 45.

Vum satis superq; in superioribus capitulis de aqua vitæ simplici dixerimus: Restat nunc de composita aliquid elucidare, etsi non sit necesse. Sed quia ex varietate lector doctus mirū immo dum afficitur, ideoq; non inconsultum videbatur, aliquid de cōposita differere, cuius varias ex varijs describemus vias componendi. Primo itaq; vidēdum est de ea quæ debet administrari hominibus frigide complexionis: aut egrotantibus a causa frigida. Poteris etiam ea uti in tempore & regionibus frigidis. Et est hæc. Recipe zinziberis albi, cinnamomi electi, cubebarum recentium, gariofilorum mundatorū, nucis muscate, macis electi cardamomi, zedoariæ, galangæ, piperis longi ana partes equales. Cōterantur omnia grosso modo, fundantur super vnā partē specierū sex partes aquæ vitæ simplicis, ponantur in cucurbitam longā, superimponendo alembicū cecum, & ponatur ad digerendū per dies quatuordecim. Postea distilletur in balneo Mariæ cum lentissimo igne, feces iterum super materiam distillatam fundantur: & iterū digerantur per octo dies. Sunt tamen aliqui qui nō distillant per alembicū, sed melius est, si per ipsum distilles. Et quū tribus vicibus distillatur, prima

aqua, dicitur aqua benedicta. Secunda, aqua vitæ cōposita. Tertia vero aqua balsami. Aliqui etiam ad cōpositionem eius addunt foliorū saluiæ, rutæ; castorei recentis, corticis citri, baccarū lauri, florū lauendulæ, florum rorismarini añ. ʒ. ij. Hæc omnia debent distillari cum speciebus suprascriptis, & semper pro vna parte specierū superfunde sex partes aquæ vitæ simplicis. Hæc ergo aqua vitæ est bona ad omnes egritudines capitis, procedentes ex humore flegmatico, dum sumatur tempore matutino in pondere. ʒ. ij. cū vini optimi. ʒ. i. Aliqui autē intingunt frustum panis in hanc aquam, alij vero inungunt caput cū huius aquæ. ʒ. ʒ. addendo aquæ berthonicæ. ʒ. i. Sed caue, ne vtaris in egritudinibus & doloribus capitis, ex calore procedentibus, nisi alia medicina frigida, admisceatur, quæ possit temperare caliditatē huius aquæ. Valet etiam hæc aqua ad faciendum bonam memoriā, dum bibatur omni die stomacho ieiuno. ʒ. ʒ. mixta cum aqua rorismarini, et debet cum ea occiput illiniri, & exicari de semetipso. Valet etiā ad maniam, dum capillos in capite tōdas: deinde madefacies pannos in hac aqua, mixta cum aquis maioranæ & rorismarini, & caput inuolues, & senties mirabilē operationem. Valet etiam hæc aqua vitæ cōposita ad paralysim, dum membra ex ea sepius lauentur, admixta aqua saluiæ. Vel q̄ bibatur omni die stomacho ieiuno: admixta aqua florū lauendulæ, & contra cicatrices & maculas faciei, & ad omnes egritudines oculorum. Habet etiam mirabilem operationem in omni dolore dentium. Si etiam intingatur seta vel pecten in aquam prædictam: et pili orientur cum ipso, nun̄ ʒ, vel tardissime canescent. Et si sit in capite scabies, totam depellit. Valet etiam contra vermes aurium. Cōfortat stomachum infrigidatum, & ipsum calefacit, si bibatur cum vino & stomachus ex ea illiniatur. Surditatem aurium recuperat, si immittatur cum bombace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualescunt, & carnes putridas non sinit crescere. Si bibatur stomacho ieiuno, valet contra omne venenū, & contra cancerum, & omnes fistulas, contra hydropsim, & lapidem in vesica. Si etiam foemina biberit hanc aquam stomacho ieiuno, quæ non possit ex causa frigida cōcipere, statim concipiet. Si foemina non potest habere menstruū: detur ei de aqua prædicta cum galanga & gentiana, vel madefaciat bombacem, & matricē cū ea inungat. Si etiam hæc aqua ponatur super pisces, carnes, aut alia cibaria, non corrumpentur, neq̄ putrescent, nec etiam a muscis defedabuntur. Si vinū euaserit acetosum, & de supradicta aqua infundatur,

Ad
 memo-
 riam.
 maniā.
 paralysi.
 dentes.
 vermes.
 surditatem.
 venenū.
 concep-
 & menstruū.
 conferuandū
 cibaria.

De aqua vitæ Friderici tertij, & alia compositis.

Ad
vinū ace-
tosum.
ictericiā
digestio-
nem.
spasmū
iliacā.

in pristinam redit substantiam & naturam. Si zucarum molle ex ea
made fiat; indurescit. Si homo ex ea illiniatur, valet contra iectericiam;
& cōtra tremorem omnium membrorū; & cōtra fetorē oris & nariū.
Si homo non possit digerere cibū comestum, debet illinire pannū ex
hac aqua, & ponere supra stomachum: quia mirabilem habet opera-
tionem. Si homo patiatu r spasmū, made faciat pannū, & super pectus
ponat. Si aliquis habet dolorem iliorum: bibat de ea sepius. Valet eti-
am contra morbum caducum: contra scrophulas faciei, & cōtra emor-
roidas. Albertus magnus maxime laudat eā: propter miraculosas ope-
rationes: quas habet circa paralysim.

De aqua vitæ cōposita Frid. tertij Ca. 44.

Ecce aquæ vitæ simplicis rectificatæ lib. iij. vi-
ni maluatici lib. iij. cinnamomi electi. $\frac{2}{3}$. iij. gario-
filorum. $\frac{2}{3}$. i. zinziberis albi. $\frac{2}{3}$. i. s. nucis musca-
tæ. $\frac{2}{3}$. i. macis. $\frac{2}{3}$ s. zedoariæ. $\frac{2}{3}$. s. galangæ. s. ij.
cubebarū, isopi añ. $\frac{2}{3}$. s. radice benedictæ. $\frac{2}{3}$. i.
saluiæ, florū lauendule añ. $\frac{2}{3}$. s. melissæ. iris: bal-
samithæ. añ. $\frac{2}{3}$. i. rosarum albarū. $\frac{2}{3}$. i. s. hæc oīa
contundantur; & ponantur in cucurbitam magnā, vbi possint intrare
quindecim vel sedecim libras, addendo zucari albi. $\frac{2}{3}$. iij. passularum,
ficuum pinguium añ. $\frac{2}{3}$. vi. camphoræ. $\frac{2}{3}$. s. aquæ rosarum aquæ endi-
uiæ: aquæ florum sambuci, ana libras duas, ponantur omnia in cucur-
bitam, ipsam optime lutando: & ponantur ad solē diebus viginti, sci-
licet decem diebus ante festum sancti Ioannis, & decem diebus post
eiusdem festū. Coletur deinde aqua, & distilletur, per alembicū, reser-
uando in aliquo loco sicco. Et caue ne mulier mēstruosa ipsam aquā
atingat. Dosis eius est in quantitate mediꝝ coclearis. Valet mirabili-
ter ad stomachū frigidū, & totū corpus optime in sanitate conseruat.

De alia aqua vitæ composita. Caput. 45.

ecipe saluiæ. $\frac{2}{3}$. xij. nucis muscatæ, gariofilorum, zinziberis
R albi, granorum paradisi, cinnamomi, añ. s. iij. olei laurini. $\frac{2}{3}$. i.
castorei recentis. s. i. spice indicæ, rorismarini añ. s. s. florū ro-
rismarini. s. i. foliorum rutæ. $\frac{2}{3}$. i. foliorum maioranæ. s. i. corticis. s. ij.
hæc omnia debent esse recentia. Si vero non possint haberi recentia, ve-
tera pulueriscentur, superinfundendo de vino albo, optimo quod ha-
bere poteris. Deinde ponantur in digestiuo, ad putrescendum per mē-
sem: Hæc digestio fiat in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu calo-

ris. Postea in balneo Mar. distillētur per alembicum. Et cum fuerint distillata, iterum super feces fundantur: & iterum in balneo Mar. distillentur, iterūq; super feces fundantur. Tertio vero distillentur per cineres: & optime reserua in vitro bene clauso. Habet autē virtutes sequentes. Omnis cibus irrigatus ex ea, saporem & odorem suū retinet. Vinum in quo ponitur, facit saporosum: pestilentem aerem expellit: omnes egritudines & defectus oculorum sanat: omnia vulnura ex ea lauata curantur: hydropisim adurit. Valet etiam cōtra omnes dolores pulmonis: splenis: lienis: intestinorum: capitis: omnes maculas faciei tollit: fetorem oris: narium, dolorem dentium mitigat: bonā digestionem procurat: laxat: sanguinem corruptū egerit: & memoriā mirabiliter confortat. Facit etiā iuuenescere: & omnem tristitiam aufert. Valet etiā contra ictericiā. Illa quoq; nimiū simul constricta relaxat: cuprū in colorem argenteū tingit: omnem tremorē membrorū curat: balbutiem tollit: dentes perforatos amouet: vermes ex ventre expellit. Si etiā homo ab aspide vel serpente esset vulnerat: & vulnus esset saniosum citissime curatur: omnē strictionē pectoris aufert, grauē anhelitū expellit. Valet etiā mirabiliter cōtra lapidem in vesica: tussim abigit: vocē sonorat: sterilitatem mulierum in fecunditatē conuertit, surditatem auriū recuperat. Omnia apostemata: vlcera: scabiē: et cetera id genus alia dissoluit. Leprā tollit, dum non sit inueterata, omnē tumorē gutturis & colli sanat. Et habet omnes virtutes balsami naturalis, quia hominem mirabiliter in sanitate conseruat. Qui autē calidē sunt naturæ nō debent ea vti, sed bene flegmatici.

De alia aqua vitæ composita Caput 46.

Ecipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diaambre, pul. diamul. dulcis añ. ʒ. i. pul. leucis gal. pul. diarhodō alba. pul. triasandali añ. ʒ. ij. pul. liberātis, pul. elect. bezoardici añ. ʒ. iij. Tiriacæ magnæ andromachi vel Galieni. ʒ. i. methridati optimi. ʒ. i. tormentillæ, diptami, pimpinellæ, matricariæ, angelicæ, aristologiæ añ. ʒ. iij. boli armeni præparati, terræ sigillatæ añ. ʒ. i. rauedseni. ʒ. ij. Spodij, rasuræ eboris añ. ʒ. i. nucis vomicæ numero. iij. aquæ vitæ rectificatæ. lib. vi. Ponantur omnia ad digerendum per dies octo, postea distillentur in balneo Mar. per alembicum cū igne valido. Quū autem aqua fuerit distillata, imponatur musci Alexandrini recentis, ambre bonæ añ. ʒ. i. Croci orientalis, in panno serico inuoluti, sed non debet teri. ʒ. ij. zuccari albi lib. ʒ. i. syrupi sticados. ʒ. iij, siru. liquiritiæ. ʒ. ij.

De alia aqua vitæ composita.

prepara
tio boli
armeni
contra
pestem

caste fistule recētis, nouiter a canna extracte. ℥. i. s. vnicorni. ℥. i. Bolus
aut armenus debet ita preparari. Recipe ipsum puluerisatū, & impa
sta cū aqs acetosæ rosarū ac lanaceti añ partes duas, aquæ scabiosæ, aq̄
pimpinellæ, aquæ vngulæ caballinæ añ partē. i. misceant̄ simul, fiat pa
sta cum bolo armeno, & exiccetur, deinde teratur, & cū aquis prædi
ctis iterum impastetur, & hoc fiat tribus vicibus, terendo: & iterū im
pastando, & sic habebis bolū armenū preparatum. Hæc aqua mirabi
lissimā operationem habet contra pestē (sicut in multis est expertū) si
detur cum aqua scabiosæ, oqua acetosæ, aqua vngulæ caballinæ. Hæc
bet etiā maximā vim ad curandū omnes dolores capitis, laterum, & re
num, quī procedunt ex aliqua corruptiōe sanguinis, purificat etiā pul
monem, cor cōfortat, & ab ea omne venenum expellit, iuuenes tamē,
qui quadragēsimū annum nondū excefferint, non debent vti hac a
qua sepius: sed rarissime, propter nimīā caliditatem ipsius.

De alia aqua vitæ composita Caput 47.

Ecipe aquæ vitæ ter distillatæ libras quatuor, cinnamomi ele
cti, zinziberis albi, nucis muscatæ añ. s. iij. duos ducatos au
ri finissimi, omnia imponantur in vas stanneū, vndiq; bene
clausum, per dies quatuordecim. Postea distilletur tribus vicibus per
alembicum in balneo, et vsui reseruetur. Valet hæc aqua ad omnes in
firmitates mitigandas, dum patiens eo vtatur omni mane, & conuete
ro, senē facit iuuenescere. Habet quoq; alias virtutes innum erabiles,
quodocq; maxime a medicis estimatur.

De alia aqua vitæ composita Caput 48.

Ecipe aquæ vitæ simplicis, semel distillatæ lib. iij. gariofilo
rum, zinziberis albi, roris marini añ. ℥. i. s. Species hæc debent
puluerisari grosso modo, ponantur postea in ipsa aqua ad pus
treferendum in fimo equino, per dies octo in digestiuo vndiq; bene
lutato. Postea distilletur per alembicū in balneo Mar. Quo factō, ite
rum super fices fundatur, & secundarie distilletur, & tertio quoq; fer
mētetur & distilletur, modis & formis supra dictis: & erit preparata.
Hæc aqua valet ad omnes defectus hominis: & dolores, procedentes ex
frigiditate. Valet etiā contra omnes dolores pectoris, ventris, & stoma
chi. Et si homo pinguis velit libenter macrescere, omni die stoma
cho ieiunio de hac aqua sumet. Si vero homo macer velit impinguesce
re, omni die hæc capiat cū zuccaro immixto, & duobus mensibus pe
ctus, videbis operationem eius.

De aliâ aqua vitæ composita, qua utebatur
quidâ comes palatinus Caput. 49.

Recipe saluig recentis. $\frac{2}{7}$. i. s. nucis muscatae. $\frac{2}{7}$. i. s. s.
macis electi. $\frac{2}{7}$. i. s. zinziberis albi. $\frac{2}{7}$. i. s. s. granorū
paradisi. s. vi. cinnamomi electi. $\frac{2}{7}$. i. s. s. zedoariae
galangæ añ. $\frac{2}{7}$. s. s. cāphoræ, raueseni añ. s. ij. ro
sinarini. $\frac{2}{7}$. i. s. s. lauēdulæ, maioranæ, rutæ añ. $\frac{2}{7}$
i. florū camomillæ. $\frac{2}{7}$. s. s. matricariæ, s. ij. seminis

feniculi. $\frac{2}{7}$. i. s. s. rolorū rubearū. M. i. bethonicae. $\frac{2}{7}$. i. abrotani. s. iij. ca
storei recentis. s. i. spicæ indicæ. s. ij. macropiperis. $\frac{2}{7}$. i. olei lauri. s. ij. a
que vitæ. $\frac{2}{7}$. i. s. mēte & mētastri añ. s. ij. Oīa puluerisanda puluerisent
& secandā debent secari, & contundēda contundi, ponātur omnia in
cucurbitā cū collo stricto. Postea superinfunde melioris vini qđ ha
bere poteris libras octo, in vitro optime clauso, sepeliatur circiter terrā
p̄ dies triginta, deinde amoueat, & ponatur in aliā cucurbitā, sup
imposito alēbico rostrato, & distilletur in balneo Mar. tribus vicib⁹,
semper materiā distillatā super feces fundendo. Quarto vero quum
volueris distillare, adde folia saluig recentis quantūvis, & quū fuerit
distillata, vsui reseruetur, & quanto vetustior est, tanto est melior, &
poteris ea vti: quando volueris: quia innumerabiles habet virtutes.

De aliâ præciosa aqua vitæ cōposita Cap. 50.

Recipe saluig libram semis, origani, isopi, saturegiæ: radicis
pimpinellæ, radicis valerianæ, absinthij añ. s. ij. rutæ, radicis bi
stortæ, radicis petrosilini añ. $\frac{2}{7}$. i. s. s. zuccari rosati. s. iij. radis
cis benedictæ, radicis polipodij, radicis tormentillæ ana. s. s. s. rorisma
rini, petrosilini, cerifolij, lauendulæ: maioranæ ana. $\frac{2}{7}$. s. s. rosarum ru
bearum, rosarum albarum ana. $\frac{2}{7}$. i. s. s. granorum iuniperi. s. iij. hæ spe
cies debent poni in prima distillatione: post autem distillationē pri
mam: materia distillata iterum super feces fundatur, addendo sequen
tia. Recipe zinziberis albi, corticis citri, nucis muscatae, macis: galangæ
calami aromatici, coriandri p̄parati, zuccari candidi ana. $\frac{2}{7}$. s. s. gariofilo
rum, cinnamomi electi ana. s. vi. cubearum recentium: cardamomi mi
noris, macropiperis, meliōpiperis, zedoariae, baccarū lauri, tyriacæ mā
gnæ andromachi añ. s. ij. cimini, carui, diptami albi: reupōtici, malorū
granatorū añ. s. ij. anisi. $\frac{2}{7}$. i. s. s. granorū paradisi, croci oriētalis: rauese
ni añ. s. i. mellis optimi libram semis. Et quum oīa fuerint distillata,

Compositio, vsus, & efficacia huius aquæ vitæ.

imponantur sequentia, & iterum colētur absq; vlla distillatione, quia omne vim amitterent, & sunt hæc. Musci Alexandrini recētis: ambræ bonæ añ. ʒ. ʒ. cāphoræ. ʒ. ʒ. zuccari albi. ʒ. ʒ. 1. Hęc aqua debet ita distillari. Recipe libras duodecim aquæ vitæ rectificatæ, in qua imponantur radices & herbæ quę sunt substantiæ grosse, & ponantur in vitrū optime clausum, digerantur in fimo equino per dies quatuor, postea distillentur in balneo Mar. addendo post hanc distillationem species ruditer puluerisatas, & ita dimittas stare per dies octo, deinde iterum distilletur. Vltimo vero quum omnia fuerint distillata: impones muscum; ambram, camphoram, zucarum, quæ nulla distillatione egent quia odor ab ipsis tolleretur per distillationē. Et nota, q; in omni distillatione alembicus vndiq; cū panno madefacto ex farina & albumine ouorū debet inuolui, alioqui materia distillanda euaporaret. Debet aut sumi hoc modo. Quicumq; vult ea vti, vel matutino tempore, vel serotino: in potu vel cibo, accipiat parū de mica panis, & supfundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ, & mirabiliter confortabit cerebrū. Omnes etiā egritudines capitis & totius corporis citissime tollet. Aufert etiam omnes superfluitates totius corporis, siue ex frigiditate procedāt, siue ex calore. Omnia mēbra totius corporis optime conseruat. Iuuenes qui nondum trigessimū annū excesserint, raro debent ea vti, nisi sint in aliqua infirmitate constituti. Qui vero sunt trigessimarij, possunt ea vti omni die; & quāto magis homo est senex, tātō magis eo vtatur, quia omnē virtutē naturalē mirabiliter cōfortat ita etiā vt homo cū iusto vitæ regimine possit puenire ad terminū sibi prædestinatū. Nam habet virtutē & efficaciam omnium aliarū medicinarum, & poteris ea vti, omni pastu sumēdo quatuor vel sex guttas in alio vino. Hęc est vera aqua vitæ, quę habet odorem, saporēq; excellentiorem omnibus alijs. Est enim certissimū ex probatione multorum doctorum Esculapię artis, solo odore huius aquę: hominem ab aere polluto non posse infici. Ideoq; consultant, tempore pestifero debere sumi omni die: anteq; qui segrediatu domum. Nulla est enim medicina, quę calorem naturalem magis sustentet, q; hæc aqua vitę. Habet quippe proprietatem cum ipsa natura, ideoq; in sanguinem vel calorem naturalem conuertitur. Et quacumq; die aliquis vtatur ea, securus est, ea die non posse habere paralysim, pestem, vel morbum gallicum. Optimam virtutem habet confortandi cerebrū,

caluiciem capitis expellit. Si quoque aliquis haberet caput immundum ex scabie, vel alia impuritate, cum dicta aqua debet inungi. Valet etiam contra omnem fluxum cerebri, & contra syncopim. Omnia apostemata sanat, dum pannus ex ea madefiat, & superimponatur. Epilepsiam curat, dum bombacem in ea intinctum, in nares mittas, & pulsus cum ea inungas, tremorem omnium membrorum tollit, iuuentutem conseruat, faciem purificat, omnes rugas expellit, omnes denique maculas faciei auferit, obscuritatem visus clarificat, oculos stillantes curat, dum ex ea illiniantur. Si quoque super oculos imponatur, omnes egritudines eorum sanat & quantum tempora ex ea illinieris, omnes malos humores expellit. Si autem imponas in ipsam de succo celandinæ, vel de succo rutæ, omni oculorum tenebrositati opitulatur, dum duas aut tres guttas in oculum imponas. Vermes aurium interimit, tinnitum aurium ex frigore procedentem sanat, & omnem furdicatem tollit, dolorem dentium mitigat. Si etiam aliquis ea vtrâ cum succo solatri, & puluere lapidis Emathitis, urat omne sputum sanguinis. Paralysim curat, si ex ea tempora illinieris & super linguam imposueris. Tollit etiam balbutiè omnem, dando omni hebdomada duabus aut tribus vicibus de pillulis fetidis. Sunt namque multi experti medici, qui censent, ipsam ferre optimam opem mutis: si cyriaca ei admiscatur, & per annum integrum detur patienti, sumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas. Quicumque etiam ex ea fuerit illinitus, nullorum intestinorum dolorem percipiet, calorem naturalem fouet, sanguinem mundificat, omnes quoque opilationes pectoris adimit, spleni, pulmone, lieni ac renibus mirum in modum confert. Omnes quoque vias totius corporis humani abstrusas referat, si bibatur, & aliquis se ex ea vnixerit. Valet etiam contra omnes dolores stomachi, precipue contra ipsum flegma in ipso inueteratum. Tollit quoque rabiem, quæ fit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apostema curat, hydropicos sanat, emorroides expellit, dum loca ipsa ex eo vngantur. Quicumque vult a podagra vel cyagra curari, primo optime debet purgari. Postea bibat de hac aqua & loca podagrosa vel cyagrosa ex ea madefaciat. Est etiam summa & præstantissima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigiditate proueniètes. Habet quoque ad omnia membra corporis diuinam operationem, quia est medicina medicinarum.

Ecipe therebentine depurate. ℥. xij. lauetur optime cum vino albo, accipe deinde mellis etiam depurati cum vino albo, lib. iij. misceantur optime in simul. Postea adde aquæ vitæ optime rectificatæ lib. iij. ponantur in cucurbitâ. Postea accipe herbas infra scriptas optime scissas, imponantur ad prædicta per octo dies, optime claudendo vitrum, ne euaporet, postea distillabis cum maxima diligentia in cineribus. Sunt aut hæc herbe, buglossæ, boraginis, melissæ, saluig, lauendule añ. M. 1. Isophi, florū camomille, cardi benedicti añ. M. s. Rorismarini. M. ij. arthemisiæ. M. s. Et quando fuerint distillata, addes hæc sequentia optime puluerisata, & ponantur ad digerendū in fimo equino per dies octo, aut in balneo per dies tres. Fæ sunt hæc, quæ debent addi, Ligni aloes; xilobalsami, sandalorum trium, calami aromatici, sticados arabici, seminis citri, sileris montani cimini añ. ʒ. 1. macis, nucis muscatæ, cinnamomi electi, gariofilorum, galange, cubeborum recentium; zinziberis albi, macropiperis, croci orientalis, granorum paradisi, cardamomi minoris añ. ʒ. ij. squinantis ʒ. s. coriandri preparati, granorum iuniperi, baccarum lauri, iris florentiæ añ. ʒ. s. bistortæ. ʒ. vi. catapuciæ; seminis feniculi añ. ʒ. ij. liquiritiæ, visci queicini; seminis anisi. añ. ʒ. 1. Amigdalarum mundatarum, passularum recentium añ. lib. 1. Accipiatur vitrum seu distillatorium, in quo est materia; & ponatur in cineres; optime lutâdo, fiat lentus ignis per horas quatuor. Quicquid videris, nullam aquam claram egredi in receptaculum, ignis debet augmentari, & aliud receptaculum anteponi, semper omnia optime lutâdo, & tamdiu distilletur, donec exeat aqua citrina, quæ debet segregatim custodiri. Tertio vero quando videbis distillari oleum nigrum, iterum anteponas aliud receptaculum, & in hoc oleum recipiatur, donec sit totum distillatum, & in alio vitro custodies. Aqua vero prima debet ita preparari, imponendo in ipsam musci alexandrini recentis, ambrae bonæ, ana. ʒ. 1. foliorum auri. ʒ. 1. Sunt etiam aliqui, qui addunt plurimum dianisi. ʒ. 1. Quicumque ergo voluerit omnia membra sua confortare, accipiat vini maluatici. ʒ. 1 addendo coclear plenum aqua prima, misceantur simul; donec albecat sicut lac, deinde bibatur stomacho ieiuno, abstinendo duabus horis integris a cibo post sumptionem potus, & confortabit mirabiliter totum.

tum corpus. Si vero velis ea uti pro dolore capitis, accipies vnum co-
 clear plenum aqua prædicta, cū aquæ bethonicæ. $\frac{2}{7}$. i. Ad pulmonem **Ad**
 valet, si accipiatur cum aqua mori, vel aqua saluicæ, & hoc tempore hic **pulmo**
 mis. In æstate vero accipe aquæ endiuicæ. $\frac{2}{7}$. i. coclear vnū de aqua præ **nem**
 dicta. Ad pectus, & ad tussim frigidam: procedentem etiam ex catar- **pectus**
 ro, accipe aquæ isopi, vel boraginis, vel feniculi. $\frac{2}{7}$. i. misceatur cum a- **& tussi**
 qua prædicta. Ad cor, habeas aquæ buglossæ: vel boraginis. $\frac{2}{7}$. s. & **cor.**
 totidem de prædicta aqua, & tantundem etiam de aqua melissæ: misce-
 antur insimul, & bibantur stomacho ieiuno. Ad stomachum, accipia **stoma**
 tur aquæ absinthij vel mentæ. $\frac{2}{7}$. i. cū aquæ bonæ cocleari vno: & su- **chum.**
 matur vt supra. Ad pulmonem accipiatur aqua pastinacæ vel polipo-
 dij, cū aqua supradicta: & vtatur vt supra. Ad splenem: recipe aquam **splenē.**
 buglossæ: vel aquam tamarisci: cum aqua vt supra. Ad vertiginem ca- **vertigi**
 pitis, & ad paralysim, recipe aquam peoniæ: de herba, vel radice herbæ **ginē &**
 perforatæ aquam, cum aqua vt supra. Ad lapidē in vesica: Accipiatur **paralysi.**
 aqua pastinacæ vel rafani in quantitate. $\frac{2}{7}$. i. & duo coclearia de aqua **lapidē.**
 supradicta. Ad stranguriam: accipe aquā nasturcij vel petrosilini, aut **strangu**
 saxifragiæ in quantitate. $\frac{2}{7}$. i. cum cocleari pleno aquæ suprascriptæ. Ad **riam.**
 nimia menstrua. Recipe aquæ plātaginis vel aquæ solatri, bibatur ma- **mens**
 ne & sero, cū vno cocleari aquæ prædictæ. Ad menstrua euocanda, ac **strua.**
 cipiatur aquæ arthemisiæ, vel seminis eius. $\frac{2}{7}$. i. & aquæ supradictæ co-
 clear vnum, bibat eo temporæ quo debet habere menstruum. Ad pe- **pericula**
 ricula mulierum ex obstetricibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere **matricis**
 non possint, accipiatur aqua valerianæ, vel bethonicæ, vel rosarū silue-
 strium. $\frac{2}{7}$. i. & aquæ prædictæ coclear vnum, & bibatur matutino tem-
 pore, stomacho ieiuno. Ad matricē, accipe aquæ matricariæ. $\frac{2}{7}$. i. aquæ **matricē**
 prædictæ. $\frac{2}{7}$. s. bibatur vt supra. Ad oculos, Recipe aquæ feniculi: aquæ **macu-**
 eufrasiæ añ. $\frac{2}{7}$. i. aquæ prædictæ. $\frac{2}{7}$. i. bibat vt supra. Ad maculas faciei. **las faciei**
 Recipe aquæ florū fabarū. vel aquæ pimpinelle. $\frac{2}{7}$. i. aquæ primæ. $\frac{2}{7}$. s. s.
 misceantur, & matutino & serotino tēpore faciē cū his lauet, & omni
 hebdomada bibat de ea, cū aqua endiuicæ, duabus vel tribus vicibus.
 Secunda vero aqua est citrina, & tertia, quæ est sicut oleū nigrū, opti-
 me valet ad fistulas, cancrū, & alias plagas, & habetur loco balsami.

De alia aqua vitæ composita Cap. 52.

Ecipe mellis optimi lib. i. aquæ vitæ distillatæ quater lib. i. s. s.
 Ligni aloes. 3. ij. gummi arabici. 3. ij. nucis muscatæ, galangæ,
 cubeborum recentium, cinnamomi electi, macis, garofolorum,

De alia aqua vitæ composita.

Spicæ nardi añ. ʒ. iij. musci Alexandrini recentis: ambræ bonæ añ ʒ. i. Omnia puluerisentur grosso modo, ponendo omnia in cucurbitam vitream ad digerendum in fimo equino, per dies octo. Postea distillentur in balneo Mar. cum lento igne & sic etiam habebis optimã aquã vitæ compositam, ad multas egritudines excellentem.

De alia aqua vitæ composita Caput 53:

Ecipe gariofilorum, macropiperis, granorum paradisi añ. ʒ. ij, nucis muscatæ. ʒ. vi. macis. ʒ. i. cinnamomi electi, zinziberis albi, galangæ añ. ʒ. iij. florū lauendulæ, basiliconis añ. ʒ. i. saluia. ʒ. sʒ. florū rorismarini, mentæ, polipodij, isopi ana. ʒ. ij. balsamitæ, ʒ. i. ligni aloes. ʒ. i. sʒ. musci Alexandrini recentis ʒ. i. sʒ. Hæ herbæ debent exiccari. Postea superinfundantur sedecim libræ aquæ vitæ bene rectificatæ, digerantur in fimo equino per dies quatuordecim: postea per alembicum distillentur in balneo Mariæ, & in phiala bene clausa optime custodiantur.

De alia aqua vitæ composita, quæ valet ad paralysim & vertiginem capitis Caput 54.

Ecipe saluiæ recentis. ʒ. ix. florū lauendulæ. ʒ. iij. isopi: mēthæ ana. M. ij. gariofilorū, nucis muscatæ, cinnamomi electi, zinziberis albi: granorum paradisi: zedoariæ, galangæ ana. ʒ. sʒ. calami aromatici. ʒ. i. granorum iuniperi. ʒ. i. granorū pconix. ʒ. sʒ. vini albi optimi libras octo, digerantur in fimo equino per dies octo vel in balneo Mar. per dies quatuor. Postea distilletur per alembicū, & vsui reseruetur in vitro optime clauso: quia habet mirabilem operationem contra omnem paralysim & vertiginem capitis.

De alia aq̄ vitæ composita valde preciosa Cap. 55.

Vidam nostrorum medicorū Germanorū fecerunt prenobilē & excellentem aquã vitæ: in qua multas operationes egregias experti sunt, ad confortandum: & ab egritudinibus præseruandum totum corpus humanum, præcipue caput, cerebrum, & alia interiora capitis mala, ex humiditate & frigiditate procedentia, resoluenda & expellenda, & ad exhilarandum instrumenta animæ, & quinque sensuum. Confortat etiam mirabiliter quatuor membra principaliora, vna cum renibus, & omnibus intestinis. Procurat quoque optimã digestionem in stomacho, & dat mirabilem virtutem omnibus mēbris exterioribus, ex solo odore, dū accipiatur vna pars huius aquæ, & duæ partes aquarum saluiæ, lauendulæ, rorismarini ana, misceantur simul

& madefiat spongia, cum quâ tempore matutino & serotino mēbra vngantur, & ex semitiplis siccentur. Aut si etiam tres vel quatuor guttas in ciathum plenum vino ponas, & bibatur ante ingressum prandij vel cenę. Valet etiam ad confortandum caput. Recipe ergo huius aque vitę compositę. ʒ. i. cū aquę bethonicę. ʒ. lʒ. bibatur omni mane et sero, vel intinge panē in ipsam aquā, & omni die stomacho ieiuno edatur tribus horis ante prandium. Ad cerebrum & memoriam. Recipe huius aquę. ʒ. i. aquarū roris marini, maioranę añ. ʒ. lʒ. vtatur modo prædicto. Ad pectus. Recipe huius aquę. ʒ. i. aquę isopi & capillorum veneris añ. ʒ. ij. vtatur modo prædicto. Ad cor. Recipe huius aquę. ʒ. i. aquę boraginis & buglossę añ. ʒ. ij. vtatur modo prædicto. Ad stomachum. Recipe aquę huius. ʒ. i. aquę absinthij, & mentę añ. ʒ. ij. vtatur modo prædicto. Ad pulmonem. Recipe aquę huius. ʒ. i. addēdo aquę cicorę & tanacę aquę añ. ʒ. ij. vtatur modo prædicto. Ad splenem. Recipe huius aquę. ʒ. i. aquę thamarisci, & scolopendrię añ. ʒ. ij. vtatur forma & modo prædicto. Si vero velis ea vti ad omnia membra corporis confortanda, vtaris huius aquę parte. i. cū vini partibus quatuor. Aqua autē debet fieri hoc modo. Recipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diarhodon albatris, ambos secundum Nicolaum, pulueris diambrię s̄m Mesue, dianthos s̄m Nicolaum, pulueris leticię Galieni añ. ʒ. ʒ. cassię fistulę recentis, nouiter a canna extractę, zuccari candidi añ. ʒ. lʒ. syrups de liquiricia. ʒ. i. syrups sticados. ʒ. lʒ. florum roris marini. ʒ. i. musci Alexandrini. ʒ. i. Super his speciebus fundantur librę duę aquę vitę simplicis, optime rectificatę per ternam distillationem in balneo Marię. Postea iterum distilletur in balneo Marię per alembicum cum lentissimo igne: ita vt numeres vnū duo, tria, vsq; ad septē, anteq; vna gutta distilletur, & muscus debet ligari in panno serico rubeo, & suspendatur ad phialam vbi est prædicta aqua vitę distillata, & nō debet extrahi, donec aqua duret. Sunt tamen aliqui, qui putrefaciunt cū speciebus prædictis aque buglossę libram vnā, aque melissę lib. s̄. aque basiliconis. ʒ. iiii. aque roris marini. ʒ. ʒ. & postea distillant in balneo Marię.

Ad caput.

cerebrū & memoriā. pectus. cor. stomachum. pulmonem. splenē.

De alia aqua vitę composita: omnium aliarum preciosissima. Caput vltimum.

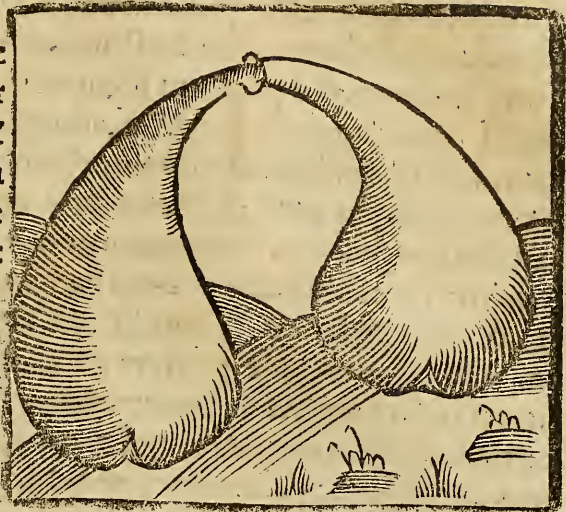
T ergo bonum finem operi nostro imponamus, secretam secretissimarum aquarum vitę declarabimus, quę est quodam modo celestis operationis, & fit hoc modo. Recipe saluę res

Aqua vitæ preciosa.

centis, cum floribus suis, roris marini, darfeni, zinziberis albi, gariofilorum, nucis muscatae, granorum paradisi, galangae, calami aromatici, macropiperis, zedoariae añ. $\frac{2}{3}$. s. macis, cardomomi iunioris, cubebarum recentium: foliorum rutae, foliorum maioranae: florum lauendulae, rosarum rubearum añ. $\frac{3}{4}$. tyriacae Galieni vel Andromachi: mercuridati optimi añ. $\frac{3}{4}$. olei laurini, corticis citri, florum buglossae, florum boraginis, florum roris marini, ostrucij, angelicae, reupontici, granorum iuniperi, mentastri, mentae, matricariae añ. $\frac{3}{4}$. castorei recentis verbenae cum floribus suis, bethonicae, ligni aloes, xilobalsami, carpos balsami, spice indice, visci quercini, granorum peoniae. añ. $\frac{3}{4}$. raueseni, camphorae, seminis vuae demonis, radicis peoniae, polij cum floribus suis, seminis basiliconis, seminis feniculi, deronici K. Croci orientalis añ. $\frac{3}{4}$. ambrae bonae, musci Alexandrini recentis añ. $\frac{3}{4}$. aquae vitæ ad minus septem vicibus distillatae libras decem. Omnia sequentia debent poni cum aqua vitæ ad digerendum in balneo M. per dies quatuor, & totidem noctes. Salvia, rosmarinum, ruta, maiorana, lauendula, rosae, mercuridatum, tyriaca, oleum laurinum, buglossa, borago, ostrucium, angelica, reuponticum, grana iuniperi: mentastrum, menta, matricaria, verbena, bethonica, polium, castoreum. Et quum fuerint putrefacta, distillentur in cinere per alembicum, igne lento, ita ut possis numerare unum, duo, tria antequam gutta distillet. Quum vero omnia fuerint distillata, impone cinnamomum, gariofilos, macem: nucem muscatam, grana paradisi: galangam, calamum aromaticum, piper longum, zedoariam, cubebas: cardamomum, lignum aloes: cortices citri, carpos balsamum, xilobalsamum, spicam nardi, viscum quercinum, radicem peoniae, & grana ipsius, coriandrum præparatum, semen basiliconis, semen vuae demonis, deronicum K. Haec omnia debent pulverisari grosso modo, ponantur in aqua distillata, & insimul digerantur per dies quatuordecim, postea iterum distillentur in balneo Mariae per alembicum, postea addas camphoram, reubarbarum, crocum, ambraem & muscum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorem, addes pulv. diamargariti s3m Nico. diaphiris cum musco s3m Nicol. diarhodonalbatis, diamusci s3m Mesuae, pulveris diambrae ana. $\frac{3}{4}$. pulveris electuarum cum gemmis, pulveris leticiae Galieni, pulveris dialigni aloes ana. $\frac{3}{4}$. addes quindecim aut viginti ducatos optimi auri, cum zuccari albi libra s3, & sint tribus diebus in balneo Mariae, ita ut aqua balnei

fit tepida: postea distilletur per filtrum in vitris retortis.

Et vnum vitrum debet stare
altius q̄ aliud. Scindantur
paruæ formulæ de filtro &
impendantur, & per ipsas ma-
teria distillet, vitris optime
luratis: vt nihil ex eis possit
euaporari. Et hæc distillatio
est excellētissima inter omnes
alias. Sunt aliqui medicorū,
qui volentes confortare sto-
machum: fecerunt fieri aquā
viridem, qua vtebantur cum

aqua vitæ supra scripta: aut cum clareto sequenti. sicut fecerat quidam
comes palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo. Recipe aque vitæ
quater distillate per alembicum in balneo Mariæ libras quatuor, me-
lissæ exiccatae. ℥. iij. balsamithæ. ℥. ij. fundatur aqua vitæ super herbis
predictis, & debent ita omnia requiescere, per dies octo, deinde ea vte-
re. Et nota, q̄ herbæ non debent exiccari in sole, sed ad aerem, quia si in
sole exiccarentur, aqua deueniret obscura: sicut si esset succus alicuius
herbæ. Sed si herbæ ad aerem exiccantur, habet colorem viridem pul-
cherrimum, & est amenissima bibendi. Fit autem claretum hoc modo.
Recipe vini albi optimi libras quatuor, zuccari albi duri. ℥. iiij. cinna-
momi electi. ℥. i. coriandri preparati. ℥. iij. gariofilorum. ℥. ij. granorū
paradisi, zinziberis albi. añ. s. i. ℥. macropiperis. ℥. ij. zedoarie. ℥. s. s.
Omnia conterantur subtilissime, & in puluerem redigantur, postea
debet colari, sicut fit apud Gallos, in vino aromatizato: quod Gallice
dicitur yprocras. Reseruetur in vase stanneo, & cum aqua præcedenti
ab aliquibus solet sumi. Virtutes autem aquæ predictæ sunt hæc.

Valet ad memoriā, si bibatur omni die. ℥. s. mixturā aque rosma-
rini. ℥. s. aque maioranæ, aque melissæ añ. s. ij. Ad maniā, vel etiam do-
lorem cerebri, ex frigore procedentem. Accipe de hac aqua. ℥. s. aque
bethonicæ, aque polij añ. s. ij. misceantur simul, & madefac lintheum, cir-
cumuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aque. ℥. ij. aque betho-
nicæ. ℥. iij. Accipiantur etiam pillulæ aureæ, & cochix añ. ℥. i. fiant pil-
lulæ cum aqua bethonicæ, cape in numero. v. & sume omni die, quā

Ad vadis dormitum, vel etiam quādo surgis dianthos in tabulis. $\frac{3}{4}$. **Ad**
 vertigi/ vertiginem capitis. Recipe huius aquæ. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. aquarum lauendulæ, sal-
 nē capit. tiæ añ. $\frac{3}{4}$. iij. & sumat omni die stomacho ieiuno diapliris cum musco
 caluiciē $\frac{1}{3}$ m Nicolaum. **Ad** caluiciem. Recipe aquæ lilij albi; barbæ Aaronis
 dealban añ. $\frac{3}{4}$. $\frac{1}{3}$. huius aquæ. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. vel. $\frac{3}{4}$. vi. addendo olei tartari. $\frac{3}{4}$. **Ad** mundi
 dā faciē ficandam & dealbandam faciem. Accipe aquæ florum fabarum par-
 tem vnam; aquæ prædictæ partes duas, misceantur simul, & omni die
 lauabis semel faciem. Potes etiam omni die sumere de aqua prædicta
 partem vnam, & de vino optimo partes duas, bibatur stomacho ieur-
surdita- no, & valebit ad idem. **Ad** surditatē. Omni mane & sero de hac aqua
 tem. impones ad aures, inde quartam partem horæ cubabis, & requiesces
 super eandem aurē, vt iterum egrediatur. Vel recipe huius aquæ, vini
 optimi añ partes equales, sumat omni die stomacho ieiuno. **Ad** ver-
 mes auriū. Accipe de aqua prædicta. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. succi rutæ, succi foliorū
 persici añ. $\frac{3}{4}$. iij. Si autem non possis habere succos, accipies aquam ab
 eis distillatā, addendo modicum de alo e patico, subtilissime trito &
 puluerifato, & de his omni mane & sero parum in ipsam aurē distil-
 labis, iacendo super aliud latus, & post modicū temporis iacebis sup-
Ad latus, vbi sunt vermes: & statim exhibunt, & morientur. **Ad** optalmiā.
 optal- Recipe aque prædictæ. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. aquæ feniculi, aquæ polij, aquæ valerianæ
 miām. añ. $\frac{3}{4}$. i. imponantur ad oculos. **Ad** tumorē gingiuarū. Recipe vini al-
 tumorē bi. $\frac{2}{7}$. ix. piretri. $\frac{2}{7}$. i. coquantur simul, & de hoc cape partem vnā, & de
 gingi- aqua prædicta partem vnam, deinde teneas hæc mixta in ore, & sepius
 uarum. recentem accipias, hoc fac toties, donec conualescas. **Ad** fetorē oris vel
 fetorem narium: detur omni die. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. cum vini albi, in quo sint bullitæ mētha-
 oris vel & rosæ rubæ. $\frac{2}{7}$. i. addendo parū musci Aliqui tamen accipiunt aquæ
 narium prædictæ. $\frac{2}{7}$. iij. aquarum roris marini, & rosarum rubearum añ. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. mi-
 sceantur simul: & impendatur muscus in panno serico, & ambra bo-
 na: añ grana. vi. & gingiuas cum illo panno serico impendente in a-
 qua: sepius laues: cottidie saltem semel aut iterum. Potes etiam bibere
epilētiā de aqua prædicta omni mense. $\frac{3}{4}$. iij. **Ad** epilentiā bibatur omni die. $\frac{2}{7}$.
 $\frac{1}{3}$. cū aquæ peonie. $\frac{2}{7}$. i. Aliqui vero ita faciūt. Recipiunt radicē & gra-
 na peoniæ: visci quercini añ, partes æquales: bulliunt in vino albo o-
 ptimo; & datur patienti cum aqua prædicta. **Ad** paralisi debent mē-
paralifi. bra sepius illiniri cū aqua prædicta. Et de hac aqua bibatur omni die
 tempore matutino. $\frac{2}{7}$. i. vespere aut sumes diacastoreū; cū vino albo: in
 quo coquantur lauendulæ: saluæ: granorum iuniperi añ. M. i. supero

huius aquæ:

infundendo de vino optimo libras quatuor. Ad loquelam amissam. Recipe de aqua supradicta. $\frac{2}{7}$. s. s. aquarum lauendulæ, peoniæ: saluæ ana. $\frac{3}{4}$. ij. bibatur & recipiatur metridati. $\frac{3}{4}$. i. cum vino: in quo bullierit castoreum. Ad melancoliam. Recipe de aqua predicta. $\frac{2}{7}$. s. s. cum aque buglossæ. $\frac{2}{7}$. i. aquæ basiliconis, aquæ melissæ ana. $\frac{3}{4}$. ij. aquæ scolopendriæ: boraginis ana. $\frac{3}{4}$. i. misceantur insimul: & bibatur tribus horis ante prandium. Sume etiam tabulam vnam cōfectionis leticiæ Galieni, vel letificantis Almanforis, Ad putrefactionē epatis. Recipe de hac aqua. $\frac{2}{7}$. s. s. cum aqua epaticæ, & aqua ana. $\frac{2}{7}$. bibatur omni sero. $\frac{2}{7}$. i. vel. $\frac{2}{7}$. i. s. s. & tēpore matutino duabus aut tribus horis ante prandium sumatur diarhodon abb. s. m. Nicolaum. Ad hidropisim. Recipe de aqua predicta partem vnam: aque florū sambuci partes. ij. aque feniculi partes. ij. misceantur simul: & omni vice bibes. $\frac{2}{7}$. s. s. Vespere autem cum volueris ire cubitum: sumatur tyriacæ magnæ Calieni. $\frac{3}{4}$. i. in vino: cum quo bullierint petrosilium: feniculum, apium radices capillorum veneris ana pars vna: vini partes. ix. bulliantur vsq; ad consumptionē tertie partis. Et de tribus in tres dies det̄ hydropico duabus vel tribus horis ante prandium dialaccē s. m. Mesue. $\frac{3}{4}$. ij. Caueat egrotans a potationibus superuacuis: quia in hoc morbo: quanto minus homo bibit: tanto plus mingit: & cōtra. Ad lapidem. Recipe de aqua predicta partem vnam: aque saxifragiæ: aque alkikengæ: aque millii solis, aque rafani, ana partes. z. & vna hora post portionem hanc detur lictontripon. $\frac{3}{4}$. z. Ad sterilitatem. Recipe aque huius. $\frac{3}{4}$. z. vini albi. $\frac{2}{7}$. i. aq̄ steriliorum croceorū, aque rorismarini, aque matricariæ ana. $\frac{3}{4}$. z. bibatur mane aut sero, omni hebdomada vtendo duabus aut tribus vicibus diamargariti s. m. Auicennam. $\frac{3}{4}$. z. Habet alias innumerabiles virtutes, quas breuitatis causa omitto.

Ad loquelam amissam, melancoliam: putrefactionē

hidropisim.

lapidē:

sterilitatem.

Abes ergo mi Foelix iucūdiffimi hoc opus tibi
dicatum, quod quanta ex lectione collegerim, fa-
cile a diligētī lectore potest dignosci. Quod vti-
nam eo ab omnibus suscipiatur animo, quo a
me est editū. Potuissē multa inserere, atq; adij-
cere. Sed quū adeo copiose de omnibus his duo
contubernales, Arnoldus scilicet, & Lullius, tū
etiam eorum discipulus Ioannes de rupe scissa,
aliq; q̄ plures modernorum differuerint, non immerito, ne furti accu-
saremur, pleraq; non illepida omisimus, q̄q; plura ex eis deprompse-
rimus. Ingenū enim pudoris est (teste Quītiliano) profiteri per quos
profeceris. Adiunxissemus plura, nisi tedium legentibus ingerere pu-
tassemus. Longa enim lectio sepius deturbat legentem. Ideoq; recep-
tui canere, & reliqua, quæ eiusdem sunt artis, in calamo relinquere con-
sultum videbatur. Tu mi Foelix hoc opus commendatū habe: & pro-
viribus: vt semper erga me fuisti humanissimus, ab inuidorum mor-
sibus defende. Suscipies breui tempore, deo sanitatem & bonam valie-
tudinē prestante, maiora, accuratiori etiam perlustrata lance. Tem-
poris enim breuitate impulsī, partim incorrecta: partim semiperfecta
reliquimus. Qua ex re, si quippiā in eo inuentum fuerit: quod lecto-
ri rabido non faciat ad stomachum: tempus breue me excusaturū nō
ambigo. Vale: & philippum tuum: vt consuesti: amato. Exactū Fri-
burgi Helueticorum. vi. Kalendas Martias. Anno domini 1535.

Sequitur index huius opusculi: quod Coelum
philosophorum dicitur.

Ep̄la dedicatoria huius libri ad Felicem de Genasio Valentinū	3
Regula autentica de stellis coelo philosophico applicandis	5
Distillatorium aquæ vitæ brachiatum s̄m Lullium	5
Prologus huius libri	5
Caput. 1. Quid sit quinta essentia cuiuslibet materiæ simplicis	4
Caput. 2. Quomodo extrahatur quin. essen. vini per distillationem	5
Caput. 3. Quomodo materia rudis distillationi minus obediens debeat putrefieri	7
Caput. 4. Quomodo possit cognosci, an vinum digestum circulatoriæ distillationi sit aptum	9
Caput. 5. Quomodo sit distillandum circulatorie	10
Caput. 6. Quæ sit differentia inter digestionem & circulationē	10
Caput. 7. De modo extrahendi quin. essen. absq̄ v̄llo labore vel expensa	11
Caput. 8. De modo facili distillandi circulatorie: & extrahendi quantum esse absq̄ v̄llo igne	12
Caput. 9. De modo extrahendi quin. essen. a quatuor elementis ad resoluendum in ea Solem pro auro potabili	15
Caput. 10. Quomodo fiat quin. essen. pro tincturis metallorum	15
Caput. 11. De modo extrahendi quin. essen. in qua potest resolui aurum, ad faciendum aurum potabile	21
Caput. 12. Quomodo extrahenda sit quin. essen. mellis, quæ ingreditur aurum potabile	22
Caput. 13. Quomodo extrahenda sit quin. essen. ex chelidonia	25
Caput. 14. De modo extrahendi quin. essen. ex sanguine humano: ovis: carnibus &c.	26
Caput. 15. De modo extrahendi quin. essen. ex pomis, piris, & alijs fructibus	27
Caput. 16. De modo extrahendi quin. essen. a floribus herbis & radicibus	27
Caput. 17. Quomodo extrahenda sit quin. essen. ab anthimonio	29
Caput. 18. De modo extrahendi quin. essen. a Sole	29

Residuum

Caput. 19. De modo distillandi per descensum	30
Caput. 20. De modo claudendi vasa sigillo Hermetis	32
Caput. 21. De modo distillandi acetum & vrinam humanam: in quibus omnia metalla calcinata resolui possunt	32
Caput. 22. De modo distillandi mel: quod ipsum aurum potabile ingreditur.	33
Caput. 23. De auro potabili communi	34
Caput. 24. De auro potabili absq; aqua forti	36
Caput. 25. De auro potabili absq; terra vel aqua forti	38
Caput. 26. De auro potabili cum speciebus aromaticis	40
Caput. 27. De auro potabili ex floribus cordialibus	41
Caput. 28. De auro potabili ex quita essentia p lapidē	44
Caput. 29. De auro potabili cum melle	44
Caput. 30. De auro potabili ex solo auro et aqua vitę	44
Caput. 31. De auro potabili cuiusda episcopi Treuerēsis	44
Caput. 32. De auro potabili ex vino greco vel similibus & speciebus aromaticis	46
Caput. 33. De alio auro potabili excellenti	47
Caput. 34. De auro potabili cum gemmis	48
Caput. 35. De auro potabili ada paralissim	49
Caput. 36. De alio auro potabili bono	49
Caput. 37. De alio auro potabili cum aqua forti	49
Caput. 38. De alio auro potabili	50
Caput. 39. De auro potabili volatili	51
Caput. 39. De alio auro potabili	52
Caput. 40. De alio auro potabili preciosissimo	52
Caput. 41. De auro potabili vegetabili	52
Caput. 42. De vltimo auro potabili	54
Caput. 43. De aqua vitę composita pro hominibus frigide complexionis vel regionis	54
Caput. 44. De aqua vitę composita Fridericii tertii	43
Caput. 45. De alia aqua vitę composita	55
Caput. 46. De alia aqua vitę composita	55
Caput. 47. De alia aqua vitę composita	56
Caput. 48. De alia aqua vitę composita	56
Caput. 49. De alia aqua vitę composita, qua vtebatur quidam comes platinus	56
	57

Caput. 50. De alia preciosa aqua vitæ composita	57
Caput. 51. De alia aqua vitæ composita, bona	59
Caput. 52. De alia aqua vitæ composita	59
Caput. 53. De alia aqua vitæ composita	59
Caput. 54. De alia aqua vitæ composita: quæ valet ad veriginem capitis, & paralifim	59
Caput. 55. De alia aqua vitæ composita valde preciosa	59
Caput vltimum. De alia aqua vitæ composita omnium aliarum preciosissima	60
Epilogus operis huius	

Excusum est hoc præclarum Philippi Vlstadij opusculum Argento
rati, arte & impensa Ioannis Grienynger Anno a virgineo partu
M. D. XXVIII. In die sancti Egidij. Cũ Cæsareæ & Hispanicæ
maiestatis Priuilegiorum obtentu: ne quis audeat hoc
in decennio imprimere, aut impressioni alicubi trade
re, Sub multa. x. marcarũ auri. Iuxta præfatę
cautionis edictum.

1711

7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

1711
 1712
 1713
 1714
 1715
 1716
 1717
 1718
 1719
 1720
 1721
 1722
 1723
 1724
 1725
 1726
 1727
 1728
 1729
 1730
 1731
 1732
 1733
 1734
 1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

1801
 1802
 1803
 1804
 1805
 1806
 1807
 1808
 1809
 1810
 1811
 1812
 1813
 1814
 1815
 1816
 1817
 1818
 1819
 1820
 1821
 1822
 1823
 1824
 1825
 1826
 1827
 1828
 1829
 1830
 1831
 1832
 1833
 1834
 1835
 1836
 1837
 1838
 1839
 1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

1

